

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN 4-6 YAŞ ARASINDAKİ YEMENLİ
ÇOCUKLARIN YARATICI DÜŞÜNME VE SOSYAL
BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Randah Abdo Mohammed Naji AL-HUNAMİ

Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Programı

TEMMUZ, 2023

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN 4-6 YAŞ ARASINDAKİ YEMENLİ
ÇOCUKLARIN YARATICI DÜŞÜNME VE SOSYAL
BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Randah Abdo Mohammed Najj AL-HUNAMİ
(Y1912.410024)

Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Belma TUĞRUL

TEMMUZ, 2023

ONAY FORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Türkiye'de yaşayan 4-6 yaş grubu Yemenli çocukların arasında yaratıcı düşünme ve bunun sosyal becerilerinin gelişmesiyle ilişkisi.” adlı çalışmanın, tezin Başlısından safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça 'da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (21 \ 7 \2023)

Randah Abdo Mohammed Naji AL-HUNAMİ

ÖNSÖZ

Allah bana birçok nimetler bahşetti, bunlardan biri de yaşadığım engellere rağmen eğitime devam etmek. Çocukluğumdan beri öğrenme isteğim ve sevgim azalmadı ve Türkiye'de eğitimimi tamamlama fırsatım oldu ve eğitimim boyunca karşılaştığım zorluklara rağmen güzel şeyler tüm zorlukları unutturuyor. Güzel ailemin bana verdiği destek, kocamın (**Shuaib**) ve çocuklarımın (**Waeel ve Yaman**) motive edici sözleri, elde ettiğim her başarının ardından gülüşleri ve sevinçleri. Beni daha güçlü ve devam etmeye daha istekli yaptı. Ve annemle babamın duaları benim için yolu aydınlatan güneş gibiydi. Hepinize teşekkür ederim.

Akademik hayatımda, güzel gülümsemesi ve iyi kalpli, bu çalışmalarımı bana her türlü tavsiye ve desteği veren değerli hocam sayın **Prof. Dr. Belma TUĞRUL. Prof. Dr. Belma Tuğrul'a** sonsuz teşekkürlerimi sunarım Tezimi kabul ettikleri ve bana rehberlik etme istekleri için. Sizden sadece akademik değil insani yönden de çok şey öğrendim. Bir insanın nasıl herkese karşı sevgi dolu ve pozitif enerjiye sahip olabileceğini, bir gülümsemeyle mutluluğun nasıl yayılabileceğini sizden öğrendim. Size Teşekkürler sayın **Prof. Dr. Belma TUĞRUL.**

Ayrıca aldığım destek ve cesaretlendirme için arkadaşlarıma (**tatlı kızlar**) Çok teşekkür ederim. Son olarak Sadece istediğini yapabileceğini unutma.

Temmuz, 2023

Randah Abdo Mohammed Naji AL-HUNAMİ

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN 4-6 YAŞ ARASINDAKİ YEMENLİ ÇOCUKLARIN YARATICI DÜŞÜNME VE SOSYAL BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, 4-6 yaş arası Yemenli çocukların yaratıcılık düzeyleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda çocukların yaratıcılık ve sosyal becerilerinin çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, okul türü, ebeveynlerin eğitim düzeyi, ailenin ekonomik ve Sosyal düzeyi) açısından incelenmesi de amaçlanmıştır. Nicel araştırma kapsamında ve korelasyon türü ilişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu 4-6 yıl aralığında olan 53 çocuk (25 kız, 28 erkek) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Şekilsel Form A ve “sosyal becerileri Ölçeği” “kişisel belge formu” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların yaratıcılık düzeyleri ile sosyal becerileri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çocukların yaratıcı düşünme becerileri ve sosyal becerileri ile yaş, cinsiyet, ailenin ekonomik ve sosyal beceriler, anne ve baba eğitim düzeyi değişken arasında ilişkisi bulgularda yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: yaratıcı düşünme, sosyal beceriler, Yemenli çocuklar, yaratıcılık.

INVESTIGATION OF CREATIVE THINKING AND SOCIAL SKILLS OF YEMENI CHILDREN AGED 4-6 LIVING IN TURKEY

ABSTRACT

The main purpose of this research is to examine the relationship between the creativity levels and social skills of Yemeni children aged 4-6. For this purpose, it is also aimed to examine the creativity and social skills of children in terms of various variables (gender, age, school type, education level of parents, economic and social level of the family). The study group of the research, which was designed within the scope of quantitative research and in accordance with the correlation type relational screening model, consists of 53 children (25 girls, 28 boys) aged 4-6 years. "Torrance Creative Thinking Test Form A" and "Social Skills Scale" "personal document form" were used as data collection tools in the research. As a result of the research, a positive and significant relationship was found between children's creativity levels and their social skills. The relationship between children's creative thinking skills and social skills and age, gender, economic and social level of the family, and mother and father education level was included in the findings.

Keywords: creative thinking, social skills, Yemeni children, creativity.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xv
I. GİRİŞ	1
A. Konu	1
B. Problem.....	2
C. Araştırma alt Problemleri	2
D. Araştırma Amacı:.....	2
E. Araştırma Önemi	2
F. Sayıtlar.....	5
G. Sınırlıklar	5
II. GENEL BİLGİLER.....	7
A. Yaratıcılığın Anlamı	7
1. Yaratıcılığın Tanımı.....	7
2. Yaratıcılığın Gelişimi.....	10
a. Yaratıcılığı Açıklayan Teoriler.....	10
3. Yaratıcılığın Gelişimi.....	12

B. Yaratıcı Düşünme Kavramı ve Önemi.....	17
1. Yaratıcı Düşünme Kavramı	17
2. Yaratıcı Düşünmenin Önemi	21
C. Yaratıcı Düşünme Modelleri ve Süreci	23
1. Wallace'ın Yaratıcı Düşünme Modeli	23
2. (Sidney) Yaratıcı Düşünme Modeli	24
3. (N. Hermann) Yaratıcı Düşünme Modeli	25
4. Rodos 4P Modeli.....	26
D. Yaratıcı Düşünme Becerileri	27
E. Sosyal Beceriler	29
1. Sosyal Beceriler Kavramı	29
2. Sosyal Becerilerin Sınıflandırılması	32
F. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Becerinin Gelişimi ve Önemi	34
G. Sosyal Beceri Eğitimi	38
III. LİTERATÜR ÖZETİ	41
A. Ulusal ve Uluslararası Yaratıcı Düşünme ile İlgili Yapılan Çalışmalar	41
1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	41
2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	45
B. Ulusal ve Uluslararası Sosyal Becerilerin ile İlgili Yapılan Çalışmalar	46
1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	46
2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	50
IV. YÖNTEM VE TEKNİKLER.....	53
A. Araştırmanın Modeli.....	53
B. Çalışma Grubu	53
C. Araştırma Süreci	54
D. Veri Toplama Araçları	54

1. Kişisel Bilgi Formu.....	54
2. Torrance Yaratıcı Düşünme (A) Ölçeği (TYDÖ).....	55
3. Sosyal Beceri Ölçeği.....	56
E. Verilerin Toplanması.....	57
F. Verilerin Analizi.....	57
V. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	59
A. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	59
B. Araştırmanın ikinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	61
C. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	64
D. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	70
E. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	73
VI. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	79
A. Sonuç ve Tartışma.....	79
1. Araştırmanın Ana Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	79
2. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	80
3. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	81
4. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	82
5. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	83
6. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	84
B. Öneriler.....	85
VII.KAYNAKLAR.....	87
EKLER.....	99
ÖZGEÇMİŞ.....	123

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

Vd : ve değeri

ÇİZELGELER LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1. Çalışma Grubundaki Yemenli çocukların demografik özelliklerine ilişkin yüzde-frekans dağılımları.....	54
Çizelge 2. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Cinsiyetlerine Göre Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Dağılımı	59
Çizelge 3. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Cinsiyetlerine Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı.....	61
Çizelge 4. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Ailelerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Dağılımı	62
Çizelge 5. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Ailelerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı.....	63
Çizelge 6. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Babalarının Öğrenim Düzeylerine Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanları Arasında İlişkisi.....	64
Çizelge 7. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Babalarının Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı.....	66
Çizelge 8. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanları Arasında İlişki	67
Çizelge 9. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı.....	69
Çizelge 10. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Yaşlarına Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanlarının Dağılımı	71
Çizelge 11. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Yaşlarına Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı.....	73

Çizelge 12. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Okul Türüne Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanlarının Dağılımı	74
Çizelge 13. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Okul Türüne Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı	75
Çizelge 14. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Yaratıcı Düşünme Puanları İle Sosyal Becerileri Arasındaki İlişki	76

I. GİRİŞ

A. Konu

Çocuklar yaratıcı nitelikler ve sosyal yeteneklerle doğarlar. Teşvik edici bir ortamda gelişirler veya cesaret kırıcı ve cesaret kırıcı bir ortamda kaybolurlar. Yaratıcılık bir çocuktan diğerine farklılık gösterir, ancak herkes, tüm çocukların, hayallerini ve hedeflerini gerçekleştirmek için ilerlemelerini sağlayan yaratıcı ve sosyal becerilere ve yeteneklere sahip olduğu konusunda hemfikirdir. (Khusnidakhon. 2021; Yeşilyurt. 2020).

Çocuklar yaratıcılıklarını kullanmaya başlar sorunları çözerken, oyuncaklarını, ortamlarını ve oyunların parçalarını keşfederken vücutları,Çocuklar yaratıcılıklarını açıkça sergileyebilir ve fikir üretebilirler. Onlar yeni deneyimler kazanmak ve yaratıcılıklarını kullanarak bazı kazanımlar elde etmek (Ömeroğlu & Dere,2018).

Sosyal becerilere gelince, bireyler günlük yaşama girdikleri tüm sosyal ortamlarda belirli sosyal becerilere ihtiyaç duyarlar. Öfke kontrolü, odaklanma, duygusal kontrol gibi günlük yaşamı kolaylaştıran çeşitli becerileri içeren sosyal beceriler Bunlar onun sağlıklı iletişim kurmasını kolaylaştıran ve toplumla olan bu uyumdan aldığı doyumla hayata bakışını şekillendiren becerilerdir.(Karataş,2019).

"Çocuğun sosyal gelişiminde 0-6 yaş dönem kritik önem taşımaktadır. Bu dönemde sosyo-duygusal gelişimin temelleri atılır ve çocuk pek çok sosyal beceriyi edinmeye başlar; Sosyal yaşamda arkadaşlık kurarken, oyun oynarken ya da diğer sosyal aktivitelere katıldığı zaman karşısına çıkan problemlere çözüm üretirken çocuğun problem çözme becerisi gelişir ve bu durum sosyal yetkinliğini olumlu yönde etkiler" (Özçelik,2020).

Yaratıcılık ve sosyal beceriler birbirini tamamlar. Örneğin problem çözme, sosyal becerilerden ayrı olarak gerçekleşmeyen yaratıcı bir süreçtir. Çocuk doğası

gereği sosyaldır, katılmayı sever, meraklıdır ve çok soru sorar. Yaratıcı düşünme ve sosyal beceriler, çocukların sahip olduğu bir hazinedir ve birçok toplum bu becerileri geliştirmeye ve geliştirmeye çalışır.

B. Problem

Türkiye'de yaşayan 4-6 yaş grubu Yemenli çocuklarda Yaratıcı Düşünme ile Sosyal Becerilerine ilişkisini ortaya çıkarmak araştırmanın ana problemidir.

C. Araştırma alt Problemleri

4-6 yaş arası Yemenli Çocukların yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerini çocuğun cinsiyeti, ailenin ekonomik ve Sosyal beceriler , ebeveynlerin eğitim düzeyi, çocuğun yaşı ve okul türüne göre anlamlı farklılaşmak var mıdır?

D. Araştırma Amacı:

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de 4-6 yaş arası Yemenli çocuklarda yaratıcı düşünme ve bunun sosyal becerilerle ilişkisini incelemektir. Araştırmayı etkileyen değişkenler çocuğun cinsiyeti, devam ettiği okul türü -Arapça anadili olarak Arapça öğreten özel okul veya Türkçe öğreten okul-, ailenin mevcut ekonomik ve sosyal durumu ortaya çıkarılabilir, yanı sıra ebeveynlerin eğitim düzeyi.

E. Araştırma Önemi

"Okul öncesi dönem, insan yaşamındaki devrelerin tamamının ilk adımını teşkil eden, gelişimin en fazla hız kazandığı ve temel becerilerin kazanılmaya başlandığı insan yaşamının 8 temelini oluşturan dönemdir "(Jafari,2021)

Okul öncesi dönemin zengin deneyimlerinin çocuğun gelecekteki yaşamını etkilediğini anlamak çok önemlidir. Çocuğun okul öncesi dönemde verilen eğitimle ilgili deneyimleri Çocuk için sağlıklı bir zemin oluşturarak aileye ve topluma fayda sağlar (Yayla,2020; Saitoğlu,2020).

Okul öncesi dönem, çocuğun psikolojik ve fizyolojik gelişimi açısından önemli bir dönemdir; çocuğun okul öncesi dönemde edindiği tüm bu bilgi, beceri

ve alışkanlıklar, eğitim yaşamının yanı sıra çocuğun sosyal ve duygusal yaşamını da etkiler Erken çocukluk dönemi (0- 6 yaş) çocuk sağlığı açısından daha önemli kabul edilmelidir. Kişisel gelişim, temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar; insan hayatındaki en önemli aşamalardan biridir Bu nedenle okul öncesi eğitim sistemi tüm eğitim sisteminin en önemli basamağıdır (Civek,2018).

Böylece herkes, çocuğun zihinsel becerilerinin ve yeteneklerinin gelişiminde ve ayrıca çocuk için güçlü bir kişilik oluşturmada bu aşamanın önemini anlar. Bu aşamada çocukların sosyal becerileri ve yaratıcı düşünceleri hızla gelişir. Çocuklarda farklı becerilerin gelişmesinde bu iki becerinin rolü büyüktür.

Okul öncesi dönemde sosyal becerileri öğrenen ve uygulayabilen çocukların sosyal,duygusal ve bilişsel becerilerinde ilerlemeler sağlanabileceği savunulmaktadır. Okul öncesi dönemde kurulan sağlıklı sosyal ilişkiler çocukların, ileriki yıllarda da bu ilişkilerini devam ettiren, topluma uyum sağlayan, kendini rahatlıkla ifade edebilen, mutlu bireyler olacağını öngörmektedir (Genel,2018 Ak Gülay & Akman, 2009) .

Öte yandan, tüm çocukların sosyal becerileri öğrenmesi ve uygulaması gerekir. Küçük çocuklara her gün uygun sosyal davranışları öğretirken Olaylar genellikle öğretilbilir ipuçları haline gelir; Bu, çocukların müzakere, iletişim ve çatışma çözme becerilerini öğrenmeye hazır olduklarını anlamamızı sağlıyor (Laynch & Simpson,2010).

Araştırmalar, sosyal becerilere sahip çocukların öğretmenleri ve akranlarıyla uyum sağlayabildiğini ve becerilerini geliştirebildiğini, işbirliği içinde çalışabildiğini ve başkalarından yardım isteyebileceğini göstermiştir. Sosyal becerileri düşük olan çocuklar ise akranlarına uyum sağlayamamakta, sık sık çatışma ve kavga etme eğilimindedir (Akbaş,2019 ; Yılmaz & Deniz ,2019 ; Uysal & Balkan,2015 ; Özyürük & Ceylan ,2014; Becky &Spivey,2007).

Çocuk, toplumun geleceğini temsil eden en önemli insan kaynağıdır. Bu nedenle erken çocukluk dönemini çocukların sosyal becerilerini dengeli bir şekilde geliştirmeye ve inşa etmeye ayırabiliriz.

Çocukların gelişiminde sosyal becerinin önemi gibi yaratıcılığında önemi yadsınılmaz (Kiper,2016).

Yaratıcılık, insanların benzersizliğinin bir parçasıdır. makineler veya herhangi bir karmaşık yapay zeka ile değiştirilemez. Yaratıcılık, güçlü bir ahlaki karakterle 9 çerçevelenmiş üstün bir insanın özü olan insan zevkinin, yaratıcılığının ve inisiyatifinin halicidir. (Tyas & Naibaho 2021).

Yaratıcılık önemli üst düzey düşünme becerilerinden olup, araştırmacılar erken çocukluk döneminde yaratıcılığın önemli bir gelişme izlediğine vurgu yapmıştır (Güven & Doğanay Koç, 2020).

Ayrıca yaratıcı düşünme, gözlem, keşif, analiz, hipotez oluşturma, test etme, problem çözme ve iletişim gibi birçok üst düzey düşünme becerisini içerir ve bu düşünme becerileri aynı zamanda bilimsel süreç becerileri arasında yer almaktadır. (Yıldız &Yıldı 2021 Ak Büyüktaşkapu, 2014; Fox & Schirmacher, 2014).

Yaratıcılık hem bireysel hem de sosyal boyutta oldukça önemlidir. Bireysel boyutta yaratıcılık iş ve günlük yaşamla ilgiliyken, sosyal boyutta, yeni bilimsel bulgulara, sanatta yeni hareketlere, yeni keşiflere yol açmaktadır.(Tatlı, 2017 Ak Lubart ,1994). Sir Ken Robinson şöyle diyor: Yaratıcılık eğitimde okuryazarlık kadar önemlidir ve aynı özenle ele alınmalıdır (Robinson, 2006)

Günümüzde birçok ülkenin çocuklara benimsetmeye ve öğretmeye çalıştığı yirmi birinci yüzyıl becerilerinden biri, bireylerin kendilerini geliştirebilmeleri için sahip olmaları gereken temel beceriler ve revize edilen eğitim sistemleri “21. Yüzyıl Becerileri”dir. Yüzyıl Becerileri'nin içeriği ve yapısı üzerine pek çok araştırma yapılmıştır (Ağaoğlu & Demir, 2020).

21. yüzyıl becerileri, yaratıcı düşünme ve sosyal becerileri içerir. 21. yüzyıl becerilerinin ne olduğu konusunda genel bir fikir birliği olmamasına rağmen, ilgili becerilerin ne olduğu ve nasıl kategorize edildiğine dair bazı çalışmalar vardır. Bir çalışmada 21. yüzyıl becerileri, 21. yüzyıl becerileri olarak yaratıcı düşünme ve sosyal becerileri açıkça içeren üç başlık altında 13 beceri olarak sınıflandırılmıştır (Akbaba & Aksoy, 2019).

Pek çok ülkenin bireyleri yetiştirmek ve geliştirmek istediği; Hepimizin bilmesi gereken en önemli şey, bu iki becerinin erken çocukluk döneminde hızla geliştiği ve bunları çocuklara öğretmemize gerek olmadığıdır, çünkü bunlar en iyi formlarında mevcuttur, ancak onları çocuklarda beslemek, geliştirmek ve teşvik

etmek için çaba göstermeliyiz. Böylece yaratıcı düşünmenin ve sosyal becerilerin çocuklar için öneminin farkına varıyoruz; Hepimiz bu becerilerin teşvik edici ve teşvik edici bir ortamda büyüdüğünün ve geliştiğinin farkında olmalıyız

F. Sayıtlar

Bu araştırmanın sayıtları arasında şunlar yer almaktadır:

- Araştırmaya alınan çocukların Torrance Yaratıcı Düşünme Testini dikkatli bir şekilde yaptıkları ve doğru yapmaya çalıştıkları düşünülmektedir.
- Annelerin çocuklarla güçlü bir ilişkisi olduğu gözlemlenmiş; not kartını doğru olarak doldurdıkları varsayılmaktadır.

G. Sınırlıklar

Bu Araştırma:

- Türkiye'de yaşayan 4-6 yaş arası Yemenli çocuklar ve anneleri ile sınırlıdır.
- Araştırma 2022-2023 akademik yılı ile sınırlıdır.

II. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde yaratıcılığın tanımı, yaratıcı düşünme kavramı ve önemi, yaratıcı düşünme süreci, yaratıcı düşünme becerileri, sosyal beceriler, sosyal ile ilgili kavramlar, sosyal becerilerin sınıflandırılması, okul öncesi dönemde sosyal becerinin gelişimi ve önemi ve ilgili araştırmalar incelenmiştir.

A. Yaratıcılığın Anlamı

Yaratıcılıkla ilgili birçok tanım ortaya çıkmıştır. Bu tanımlardan birisi de doğal olanı alışılmadık bir şekilde görme, problemleri yeni metotlarla çözme, fikirleri yeni bir şekilde düzenleme ve sunma becerisidir. Tüm bu tanımlarda ortak (yenilik) kavramı bu düşüncenin, ya da çözümün hatta bireyin yaratıcı olup olmadığını anlamak adına önemli bir unsurdur.

1. Yaratıcılığın Tanımı

Türkçe sözlükte yaratıcılık "yaratıcı olma durumu, her bireyde var olduğu kabul edilen bir şeyi yaratmaya iten gerekli yatkınlık" olarak tanımlanmaktadır (TDK,2021'a). Cambridge (2022) sözlük 'teki yaratıcılığa gelince: "orijinal ve sıra dışı fikirler bulma veya yeni veyahut yaratıcı bir şey yapma becerisi " olarak tanımlanmaktadır.

İki tanım anlam olarak birbirine yakın olsa da literatürde yaratıcılık kavramının birçok tanımı bulunmaktadır. Csikszentmihalyi (1996) yaratıcılık kavramını, bireyin kişisel özelliklerinden başlayarak çevre ve ailenin etkisine ve son olarak yaratıcı fikrin üretilmesine kadar birçok faktöre bağlı olduğu için çok geniş bir anlamda tarif etmektedir. Yaratıcılık, yalın hâliyle ve sadece yoktan var etmek demek değildir. Çünkü yeni bir fikir çoğu zaman ya bilinen fikirlerin bir bileşimidir ya da eski bir fikrin yeni bir şekilde formüle edilmiş hâlidir. (Yeşilyurt, 2020). Yaratıcılık: değeri olan orijinal fikirlere sahip olma süreci- çoğu zaman farklı disipline bakış açılarının etkileşimi yoluyla ortaya çıkmıştır.

(Robinson,2006) "En basit şekliyle fikirleri üretme eylemi olan yaratıcılık, insan deneyiminin tam kalbindedir."(Cox,2020, S.9).

Torrance, Torrance yaratıcı düşünme testi (1974'a, 1974b) adlı kitabında yaratıcılığı şöyle tanımlar; problemlere, kusurlara, bilgi eksikliklerine, eksik unsurlara, uyumsuzluklara karşı duyarlılık, güçlüklerin farkına varma, çözüm ve tahmin arama, eksikliklere karşı hipotezler geliştirme veyahut yeniden test etme ve sonra sonucu başkalarına iletmedir. (Ak, Onur & Zorlu, 2017)

Akif Güder (2021), entelektüel bir beceri olmasına rağmen yaratıcılığın tam bir tanımının olmadığına inanır. Yaratıcılık, farklı tanımlarıyla karmaşık bir düşünme biçimidir ve bazen günlük hayatımızda içinden geçtiğimiz bir sorunu çözebilmek için doğal ya da alışlagelmiş fikirlerin dışına çıkmak gerekir. Kendisi aynı zamanda yaratıcılığı mevcut çerçeveden ayrılma olarak tasvir eder ve yaratıcı bireyi, hayal gücünü yeni, özgün ve değerli bir ürün yaratmak ya da bir ürünü diğerine dönüştürmek için kullanan kişi olarak görür. Yaratıcılığı, alışılmadık bir şey üretmek veyahut yeni bir ürün ortaya çıkarmak için birbirinden farklı olan şeyleri birbirine bağlayarak ve birbiriyle ilişkisi olmayan şeyler arasında ilişki kurarak yeni bir şey yaratmak olarak görür.

(Yeşilyurt, 2020) ise, Yaratıcılık, alışlagelmişin dışına çıkarak, başkalarının deneyimlerine açık olarak ve bilinmeyene adım atarak dayatılan düşünce çizgisini kırarak klişeleri kırmak olarak görür. Yaratıcılık, dünyayı yenilikçi ve yeni şekillerde algılama ve gizli kalıpları bulma yeteneği ile karakterize edilir ve birbiriyle alakasız görünen olgular arasında bağlantılar kurarak, alışılmışın dışında çözümler bulunmasına katkıda bulunmakla bilinir. Dolayısıyla yaratıcılık iki ana süreci içerir: düşünme ve üretim.

(Bacanlı vd, 2011) yaratıcılığın tam bir tanımını bulmanın zor olduğuna inanır. Nitekim şu soruların net bir cevabı yoktur: Yaratıcılık bir beceri mi, bir ürün mü, yoksa bir yöntem midir? Ayrıca, yaratıcılığın belirli bir bağlam veyahut boyutta ortaya çıkan bir fikir olması anlamında, yaratıcılığın bağlam ve içerik olmak üzere iki boyutta ortaya çıktığına inanır. Bunun yanı sıra, yaratıcılığı, aynı şeyi farklı düşüncelerle görmek olarak tanımlar ve yeni şeyler üretmenin yaratıcılık için bir kriter olmadığına, bunun yerine yeni ürün belirli bir sorunun çözümüne katkıda bulunması gerektiğine inanır.

Yaratıcılık sonuçlarla ölçülebilir, çünkü yaratıcı bireyin yaratıcılığı ancak fikrin somut bir ürüne veyahut düşünceye dönüştürülmesiyle belirlenebilir. Aynı zamanda bu fikir veyahut ürün yeni ve orijinal olmalı, belirli bir sorunu çözmeli ve alan uzmanları tarafından kabul edilmelidir. Yaratıcılığı ölçmek için bir fikir veyahut ürünün ortaya çıkması gerektiğini söyleyebiliriz. (Koçak, 2021) Dolayısıyla bireyin yaratıcılık düzeyini ve bu sonuçların toplumdaki bir sorunun çözümündeki rolüne göre önemini belirleyen sonuçlardır.

Yaratıcı, bir ürünü diğerine dönüştürmek veyahut yeni, özgün, değerli ve yenilikçi bir ürün ortaya çıkarmak için hayal gücünü kullanan kişidir (Akif Güder, 2021). Yaratıcı, sorunu çözme isteği ve kararlılığı, çözüme ulaşmak için risk alma, özgüven ve cesaret gibi özelliklerle karakterize edilir (Ay,2021). Yaratıcı, birçok soru sorma, düşünme ve analiz etme ile karakterize edilir ve çevrelerindeki şeylerin güzelliğine dair yüksek bir anlayışa sahiptir, bir soruna çözüm ararken sabırlıdır. Aynı zamanda, etrafındaki şeyler hakkında kendi görüşlerine sahip olarak karakterize edilir ve yaratıcı, yeniliği ve değişimi sever. Pratik zeka, sınırsız bakış açısı, önyargılardan kurtulma, problem çözme yeteneği ve hayallere sınır koymama yaratıcı insanın sahip olduğu önemli özelliklerdir (Öztunç, 1999).

Pek çok literatürde yaratıcılık kavramı ele alınsa da yaratıcılık kavramının tam bir tanımı yoktur. (Ay, 2021) göre yaratıcılığın tanımındaki pek çok farklılıkla birlikte, çoğu tanımın ortak noktasının (yenilik) olduğuna inanır. Ele alınan ürün, konu veyahut fikirdeki yenilik, yaratıcılığın türünü ayırt edendir. Sanatsal, matematiksel, bilimsel veyahut mühendislik ürünü olabilir ve farklı disiplinlerle yaratıcılık kavramı farklılık gösterir, hepsinin yeni ve yenilikçi bir ürünün üretimine dahil olması sağlanır.

(Aslan vd, 1997), yaratıcılık denilince akla basit tanımlara uymayan karmaşık bir sürecin geldiğini söyler. Yaratıcılık süreci tüm duygusal ve düşünsel faaliyetlerde, her türlü çalışma ve meslekte mevcuttur. (Onur & Zorlu, 2017) insanın zihinsel, entelektüel, duygusal ve bilişsel yapısına ilişkin çeşitli teorik ve deneysel çalışmaları destekleyen psikolojinin yeni ve önemli bulguları nedeniyle, yaratıcılık kavramı çok boyutlu olarak ele alınmaya başlandığını ve yaratıcı düşünme bakış açısının değiştiğini pekiştirir. Hakkında farklı disiplinlerde

teoriler üretilen yaratıcılık kavramı artık disiplinler arası bir kavram olarak ele alınmaya başlandı.

Birçok gelişmiş toplum, eğitim müfredatlarına yaratıcılığı dahil etmeye çalışmaktadır. Yaratıcılık, gelişmiş ve modern bir toplum inşa etmede önemli bir unsur haline gelmiştir. Daha ziyade yaratıcılık, bu toplumların gelişmişlik ve medenileşme boyutunun bir göstergesi olarak görülmekte ve genellikle şimdiki ve gelecekteki zorluklara bir çözüm olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle toplumda yaratıcı bireylere olan ihtiyaç artmıştır. Çocukların yaratıcılığa ve yaratıcı düşünmeye doğuştan hazır oldukları bilinmektedir. Ebeveynler, öğretmenler ve öncüler olarak rolümüz, çocukların yaratıcılığını nasıl koruyacağımız ve uygun eğitim yöntemleriyle beceri ve yetenekleriyle orantılı olarak nasıl geliştireceğimizeyizdir.

2. Yaratıcılığın Gelişimi

Bu bölümde yaratıcılığı açıklayan teorilerin yanı sıra çocuklarda yaratıcılığı geliştirmeye yönelik yöntemlere yer verilecektir.

a. Yaratıcılığı Açıklayan Teoriler

Yaratıcılığı açıklamaya ve anlamaya çalışan birçok teori vardır. Araştırmanın bu bölümünde, şu anda toplumlarımızla hala etkin olan en önemli teorilerden bazılarını sunacağız:

i. Psikometrik Teoriler

Psikometrik teoriler, yaratıcılığı çeşitli yönleriyle (süreç- ürün- kişilik- çevre ve aşamaları) ölçmeye odaklanırlar. Psikometrik teori, yaratıcılığı ölçmeye odaklanarak, yaratıcılığın çeşitli yönleri için dürüst ve tutarlı ölçümler sağlamaya yoğunlaşır. Yıllar geçtikçe, bazı araştırmacılar yaratıcılığın farklı yönlerini ölçmeyi amaçlayan bir dizi ölçüm geliştirdi. Bu ölçümlerden belki de en önemlisi: Torrance yaratıcı düşünme testleridir. (Torrance Yaratıcı Düşünme Testleri) Akıcılık, esneklik, özgünlük ve detaylar gibi bir dizi yaratıcılık becerisini ölçer. Yani, psikometrik teori, yaratıcılığın sonuçlara dayalı olarak ölçülebileceği göz önüne alındığında, yaratıcılığın ölçümlerini oluşturmakla ilgilidir. Plucker& Renzulli (1999), yaratıcılığı ölçmek için psikometrik devrimin sahada hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu pekiştirmiştir. Olumlu

tarafında, testler özlü, yönetimi kolay ve nesnel olarak kaydedilebilir bir değerlendirme aracı sağlayarak araştırmayı kolaylaştırmıştır. Ayrıca, artık normal deneklerle (yani belirgin olmayan numunelerle) araştırma yapmak mümkündür. Olumsuz tarafta ise, bazı araştırmacılar kısa kâğıt ve kalem testlerini önemsiz ve yetersiz yaratıcılık ölçütleri olarak eleştirmiştir.

ii. Psikolojik Teoriler

Psikolojik Analiz: Yaratıcılığın açıklanmasında psikanalizin dayandığı en önemli terimler arasında şunlar yer alır: Bilinç, bireyin zihinsel yaşamının tüm yönleriyle ilgili duyular, algılar ve bellek öğeleri kümesi olarak tanımlanır ve yaratıcı sürecin temel yönüdür.

Psikanalitik kuramın kurucusu olarak kabul edilen Freud, yaratıcılık kavramına şöyle atıfta bulunmuştur; yaratıcı kişinin tatmin olmayan bilinçaltı enerjilerine çözüm bulamaması ve bu soruna çözüm bulmak için gerçek dünyadan kısmen uzaklaşarak hayal dünyasına başvurmasıdır. (Ay, 2021 Ak. Yavuzer, 1994).

(Ay, 2021)'e göre Psikanalitik teori yaratıcılığı gerektirir. İnsanın içsel çatışmalarının ve saldırgan enerjisinin, insan yapısının olumsuz yönlerinden oluşan toplum tarafından kabul edilebilir davranışlara dönüşmesi olarak tanımlanır (Ak Ülgen, 1997). Ayrıca (Ay, 2021) yaratıcı insanların üst düzey becerilere sahip olmanın yanı sıra kişilik bozuklukları yaşayabileceğini söyler. Freud yaratıcılığı hor görse de yaratıcı insan, kendi iç çatışmalarını kontrol edebilen ve özgün bir ürün üreterek çatışma sürecini başarıyla sonuçlandıran bir bireydir.

iii. Hümanist (İnsancıl) Teoriler

Hümanist yaratıcı beceriler teorisinin kavramları, bireylerin yaratıcılık kapasitesine sahip olduğu ve aralarındaki farkların tür değil, seviye farklılıkları olduğu pekiştirmesinden hareket eder. Bununla birlikte bireyin bu yeteneklerini gerçekleştirmesi de içinde yaşadığı sosyal iklime bağlıdır. Eğer bu iklim özgür ve stresten ve engelleyici faktörlerden arınmışsa, o zaman bireyin yaratıcı enerjileri gelişecek, yeşerecek, kendini gerçekleştirecek ve uygun bir sağlam zihinsel sağlık düzeyine ulaşacaktır. (Ay, 2021), bu teoride insan değerinin ön planda tutulduğunu teyit etmekte, yaratıcı olarak değerlendirilen ürünün özel koşullar

kazanarak niceliğinden çok niteliğinin önem taşıdığını pekiştirmekte ve yaratıcılık ürününün topluluk tarafından kabul edilmesinin, yaratıcılık ürünü için kriterlerden biri olduğuna inanmaktadır.

iv. Bilişsel Teoriler

Bilişsel teori, öncelikle bireylerin olgu ve gerçekleri farklı şekillerde algılamaları ve onlar hakkında nasıl düşündükleri ile ilgilidir. Bu, temel olarak, bireylerin çevreden bilgi elde etmede başvurdukları yöntemler olan sözde bilişsel yöntemler ile ilgilidir. Yaratıcı, bu ortamın kendisine sunduklarının yalnızca pasif bir alıcısı olmadığı için, burada ona çevresi üzerinde sıkı ve aktif bir şekilde kavrar. Bu teoriye göre yaratıcılık, çözüm aramak ve yaratıcı üretimler için bilgiyi elde etmenin ve işlemenin farklı yöntemlerini ve ayrıca bu bilgileri birleştirmenin farklı yollarını temsil eder. Ayrıca bilişsel yaratıcılık teorileri esas olarak yaratıcı sürece ve yaratıcı kişiye odaklanır. Nasıl yaratıcı insanları ileri düzeyde bilişsel yeteneklere sahip olduklarını varsaymadan düşünmek zorsa, yaratıcı başarılar için epistemolojik bir temel varsaymadan performansı veya yaratıcı başarıyı düşünmek de o denli zordur. (Demirci, 2000) bu teoriye göre yaratıcılığı bilgiyi organize etmede akıcılık, eş anlamlı ve zıt anlamlı kelimeler üzerinde düşünme, problem çözmede esneklik ve ortaya çıkan üründe özgünlük olarak tanımlar. (Ak, Karabey & Yürümez oğlu, 2015).

3. Yaratıcılığın Gelişimi

Bilgi, teknoloji, çevre ve eğitim alanlarında birçok önemli değişimin yaşandığı günümüzde toplum, geleneksel olmayan kararlar verebilen, farklı ve yaratıcı düşünebilen insanlara ihtiyaç duymaktadır. Yaratıcılık, toplumların kendi üyeleri arasında geliştirmeye çalıştıkları 21. yüzyılın becerilerinden birisi olarak sayılmaktadır.

Çocuklar yaratıcı niteliklerle doğar, teşvik edici bir ortamda gelişir veyahut cesaret kırıcı bir ortamda yaratıcılıkları kaybolur. (Gökalp, 2016), her bireyin belirli bir çevrede büyüdüğünü, geliştiğini ve olgunlaştığını ileri sürer; bu süreçte birey, toplumun değer yargılarıyla donatılarak o toplumun bir üyesi haline gelir ve toplumun uzun bir süreçte oluşan değer yargıları, üretim yapısı ve düşünce biçimi bireyi etkiler ve biçimlendirir. Yaratıcılık düzeyi bir çocuktan diğerine

göre değişir. Her çocuk, hayallerine ve hedeflerine ulaşmak için ilerlemelerini sağlayan yaratıcı becerilere ve yeteneklere sahiptir. (Yeşilyurt, 2020).

Yaratıcılık alanında çalışan farklı araştırmacılar tarafından yapılan çok sayıda araştırma, yaratıcılığın geliştirilebilen ve öğrenilebilen bir beceri olduğunu ortaya koymuştur. (Yıldız& Yıldız, 2021; Koyuncuoğlu, 2017; Şahin & Akman, 2018; Yaşar & Aral, 2010; Zubaidah vd, 2017). Bununla birlikte, 21. yüzyılda her bireyin yaratıcı olmasını gerektiren durumlar vardır. Bunun yanı sıra, yaratıcı düşünme yeteneği her bireyde mevcut olmakla birlikte, doğru planlanmış öğrenme süreçleri ile geliştirilebilir. (Dilekçi, 2021).

Yaratıcılık eğitime önem verilmesi, insanların insanlığa ve kendilerine daha faydalı olabilmesi için güçlendirilmesi açısından oldukça önemlidir. Yaratıcı yanları gelişmiş insanların araştırmaları ve bulguları genellikle topluma daha ileri bir medeniyet getirir. Öte yandan yaratıcı güç alanında yeni sonuçların ve çalışmaların ortaya çıkarılması kişiye duygusal doyum sağlayacak ve kişi sevilmenin mutluluğunu yaşayacaktır (Öztunç, 1999).

Sawyer'a (2011) göre, örgün eğitim süreci, öğrencilerin belirli bir alanda yaratıcı olmaları için ihtiyaç duydukları tüm alan bilgilerinin belirli bir şekilde sunulduğu bir ortamdır. Ancak bu öğrenme ortamlarının yaratıcılığın gelişimini destekleyecek şekilde düzenlenmesi gerekir (Ak. Özer, 2021).

Yaratıcı düşünme becerileri, öğrencilerin daha iyi öğrenme performansı elde etmelerine ve kendinden emin ve sorumluluk sahibi öğrenciler olmalarına yardımcı olmak için öğrenme sürecinin bir parçası haline gelir. Bu nedenle öğrencilerin yaratıcı düşünme becerileri geliştirilmeli ve yaratıcı yetenekleri geliştirilmelidir.(Handayani & Rahayu, 2021)

Chien ve Hui'ye (2010) göre, çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin desteklenmesinde en büyük sorumluluk öğretmenlere düşmektedir. Eğiticinin yaratıcılığa olan tutumu ve inancı, bir çocuğun yaratıcılığının fark edilip edilmediğini, geliştirilip geliştirilmediğini, zayıflatılıp bastırıldığını belirleyebilir (Ak Karaçelik, 2022). Öğretmen, öğrencileri doğrudan etkilediği için öğrencilerin yaratıcılığının gelişmesinde büyük ve önemli bir role sahiptir. Öğrenciler, öğretmenlerinin istediği gibi olmaya çalışır. Eğer ki, öğretmen onların yaratıcı yeteneklerine ve becerilerine büyük bir inanç duyarsa, öğrenciler daha yaratıcı

olacaktır. Dilekçi (2021), öğretmenin öğrenciler üzerindeki etkisinin yadsınamaz bir gerçek olduğunu dile getirir. Yaratıcı düşünmenin gelişimi, öğretmenin tutumlarından, becerilerinden ve öğretme niteliklerinden etkilenir. Bu etki, öğrencilerin yaratıcılıklarını ortaya çıkarmada ve geliştirmede oldukça önemlidir. Torrance, öğrenciler arasında yaratıcı yeteneklerin geliştirilmesi ve yaratıcılıklarının geliştirilmesi adına kabul edilebilir bir eğitim ortamı oluşturmak için bazı ilke ve kurallar önermiştir:

1. Öğrencilerin sıra dışı sorularına saygı duymaya gayret göstermek.
2. Öğrenciyi kendi kendine öğrenmeye ve keşfetme fırsatlarına teşvik etmek ve geliştirmek.
3. Öğrenciyi eğitim oturumlarına ve açık münazaralara dahil etmek.
4. Öğrencinin fikirlerini, düşüncelerinin değerini anlamasına ve onlara değer vermesine yardımcı olacak anlamlı bir çerçeve ile ilişkilendirmek.

Sınıf ortamı, katılığın, zorbalığın ya da yeni ve alışılmadık fikirlerin alay konusu olduğu bir sınıf ortamında çocuk fikirlerini özgürce ifade edemediğinden, yaratıcılığın gelişimine şu ya da bu şekilde etki eder. Dilekçi (2021), esnek, özgür ve demokratik sınıf ortamının bireyin duygusal olarak rahat hissetmesini ve fikir üretmesini kolaylaştıracağını vurgular. Nitekim yaratıcı düşünme, baskı altında kendini gösteremeyen bir fikirdir. Öğretmen öğrenciler arasında bu fikri geliştirmek istiyorsa öğretim sürecini bu çerçevede şekillendirmelidir. Yaratıcı öğretmenler, yaratıcı düşünmeyi geliştirmek için öğrencilerin yaratıcı yeteneklerini keşfetmelerine ve bu beceriyi geliştirmelerine yardımcı olacak uygun eğitim ortamları oluşturmalıdır. Öğretmen demokratik bir tutum sergilemeli ve özgür düşünmeye izin veren bir sınıf ortamı yaratmalıdır.

Ayrıca olumlu düşünmeyi geliştirmek için çocukların okulda yaşadıkları davranışlara yatırım yapmak çok önemlidir. Eğitim süreci, yaratıcılığı ve yaratıcı düşüncüyü sınırladığı için çocuklara hazır bilgileri aktarmakla sınırlı olamaz. Bilakis, davranışların, yaratıcı düşünme becerisi de dahil olmak üzere çocukların çeşitli yetenek ve becerilerini geliştirmek olan eğitimin amacına hizmet etmesi oldukça önemlidir. Öğretmenler, yaratıcı düşünmenin geliştirilmesinde etkin bir role sahiptir ve öğrencilerin bu beceriyi kazanmaları için doğru bir rehber

olmalıdır. Öğretmenler, öğretim sürecinde sadece bilgi aktarıcı değil, yol gösterici olmalıdır (Dilekçi, 2021).

Yaratıcılığı ve yaratıcı düşünmeyi destekleyen en uygun sınıf içi ve ders dışı etkinliklerin seçilmesi ve bunların çeşitlendirilmesi yaratıcılığın ve yaratıcı düşünmenin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Yaratıcılığın desteklendiği sınıf ortamlarında daha esnek öğrenme ortamlarında düşünme süreçlerinin ezberleme ve tekrardan çok keşfetme, izah etme, özgün fikir geliştirme, fikirlerle oynama gibi etkinlikleri içerdiği bilinmektedir. (Özer, 2021). Torrance (1962), yaratıcılık eğitiminin ilkelerini aşağıdaki noktalarda ele alır: (Ak. Gökalp, 2016):

1. **Yaratıcı düşünmenin önemi:** Çocuklara erken yaşta düşüncenin değerini ve önemini öğretmek, konuyla ilgili düşüncelerini yazmak gibi etkinliklere yer verilmelidir.
2. **Sınıfta yaratıcı bir ortam yaratmak:** Sınıf ortamı hoşgörü ve güvene dayalı olmalıdır. Çocuk hata yaptığında, sınıf ortamında azarlanma ve ayıplanma korkusu yaşamamalıdır.
3. **Kalıplaşmış yargılardan kaçınmak:** Öğrenciler bir çiçek veyahut ev resmi çizmekte özgür olmalıdır. Aynı tür işleri yapmaya zorlanmamalıdır.
4. **Düşünce ve fikirleri teşvik etmek:** Küçük çocukların gördükleri şeyleri alıp ötesine bakmalarına izin verilmelidir.
5. **Yaratıcı süreç hakkında bilgi vermek:** Öğrencilerin ebeveynleri, öğretmenleri ve eğitim psikologları yaratıcı becerilerin hangi koşullarda oluştuğu, geliştiği ve nasıl kullanılabileceği konusunda gerekli bilgileri verirken, yaratıcılık eksikliğine ilişkin korkularını yenmenin yollarını da öğrencilere öğretmelidir.
6. **Düşüncelerin doğruluğunu sorgulamak:** Eğitimin amaçlarından biri de hayatta sunulan bilgilerin yararlılığını ve geçerliliğini test etmektir. Yeni fikirlerin üretilmesi farklı açılardan tartışılmalı ve en iyi çözüm çocuğa verilmeli ve kendisi bulmalıdır. Bu çalışmalara ilköğretimin üçüncü yılından itibaren başlanabilir.
7. **Yeni görüşleri hoşgörüyle karşılamak:** Yaratıcı düşünmeyi dikkate alan ve eğitimin ayrılmaz bir parçası haline getiren öğretmen, sınıf ortamında

farklı fikirlerin tartışılmasını sağlamalı ve yaratıcı bireyin fikirlerine hoşgörü gösterebilmelidir.

8. **Yaratıcı düşünme ihtiyacı yaratmak:** Tüm yaratıcılığın özü, bir sorunu çözmek ve bir ihtiyacı karşılamaktır. Aile ortamında anne-babalar, sınıf ortamında öğretmenler öğrenme ihtiyacı oluşturacak etkinliklere yer vermelidir.
9. **Yaratıcılıkta aktif ve sessiz bir dönem sağlamak:** Yaratıcı düşünme, farklı ortamlarda aniden ortaya çıkabilir. Yaratıcı düşünmenin dinlenme anlarında ortaya çıktığı ve bunun yeni fikirler yaratmada çok önemli olduğu belirtilmektedir. Çocuklar ekip çalışmasını sürdürürken kendi başlarına çalışabilmelidir.
10. **Yaratıcı fikirleri eyleme geçirmek için ortam oluşturmak:** Öğrencilerin yaratıcı fikirlerini hayata geçirmek çok önemlidir. Öğrenciyi engellemek, yetersizlik duygularını harekete geçirebilir.
11. **Yaratıcılığı uygulamak için sürekli destekçi olmak:** Öğrenciler bazı yerlerde tökezleyebilir ve yaratıcı fikri eyleme geçirmede pes etme eğiliminde olabilir. Çok önemli bir iş başarısız olabilir. Öğrenciye bu tür çalışmaların zor ve yorucu olduğu, çalışmayı yarıda bırakmaması gerektiği düşüncesi verilmeli ve bunun devam etmesi için motivasyon sağlanmalıdır.
12. **Yapıcı eleştiriyi geliştirmek:** Eğitimciler öğrencinin ya da bireyin çevresindeki sorunları görüp eleştirmesinin yanı sıra alternatif fikirler de ortaya koymasını gerektiğini söyler. Bir konu hakkında eleştirel düşünürken, alternatif düşünmeyi geliştirmek oldukça önemlidir.
13. **Çocukların ilgi alanlarını genişletmek** İlkokul öğrencilerinin çeşitli alanlara ilgileri vardır. Bu ilgi alanları da zaman zaman değişebilir.

Ayrıca, yaratıcılığın gelişimi sadece öğretmenle sınırlı değildir. Nitekim çocuklarda yaratıcılığın geliştirilmesi ve arttırılmasında ebeveynlerin önemli bir rolü vardır. Ebeveynlerin olumlu ya da olumsuz düşünme biçimleri yaratıcılığın gelişimini etkiler. Çocuğa teşvik edici bir ortam sağlayan ebeveynler, çocuğun yaratıcı düşünmesinin gelişimine olumlu katkı sağlar. Çocuğun sağlıklı gelişimi

için en önemli kurum aile ve ailenin güvenle yaşadığı evdir. (Aydın &Tezel Şahin, 2021 Ak. Başer,2013).

Torrance (1981) göre, çocuk olayları kendine göre yorumlar ve ses, renk, hareket, çizgi ve fikirler aracılığıyla iç dünyasını ifadesine yansıtır. Küçük çocuklar yaratıcı düşünme becerilerini yaratıcı süreçlerde kullanır. Bu becerileri kullandıkları deneyimler arasında farklı şekillerde hareket etme, hayal kurma, empati kurma, hayal gücünü geliştirme, sorunlara alışılmadık ve farklı çözümler bulma gibi deneyimler de yer alır. (Ak. Aydın & Tezel Şahin, 2021)

Ebeveynlerin, çocuklarının yaratıcı becerilerini geliştirmenin önemi konusunda farkındalıklarının artması, bu becerilerin sevgi ve teşvik atmosferinde gelişmesine olanak sağlar. Çocukların bu becerileri korkmadan ve endişe duymadan gösterme şansını artırır. Yaratıcı düşünmede insan bir yönteme, değere, ilkeye, önermeye, teoriye ya da sisteme sınıksız bağlanmamalı, aksine çok boyutlu düşünebilmelidir. (Aydın & Tezel Şahin,2021).

Yaratıcılık becerileri, çocukların güvenini arttırmaya ve öğrenme sevgilerini geliştirmeye katkıda bulunur. Hiç şüphe yok ki, yaratıcılığın gelişimi, 21. yüzyılda herhangi bir toplumun kapsamlı gelişim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu yüzden; bireylerde yaratıcılık da dahil olmak üzere 21. yüzyıl becerilerini geliştiren her toplum, şüphesiz hızlanan zorluklarla yüzleşebilecek ve toplumu kalkındıracak, ilerlemesini sağlayacak ve yaratıcı çözümler geliştirmeye katkıda bulunabilecektir. Çocuklarda yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesi, bu toplumun geleceğini alışılmadık deneyimlere ve çözümlere daha açık hale getirecektir.

B. Yaratıcı Düşünme Kavramı ve Önemi.

1. Yaratıcı Düşünme Kavramı

Yaratıcı düşünme, bireyin sorunlara, eksikliklere ve tutarsızlıklara karşı duyarlı hale geldiği, çözüm tahminlerinde bulunduğu, eksiklikler hakkında hipotezler oluşturduğu, hipotezleri test ettiği, değiştirdiği ve yeniden test ettiği ve nihayetinde sonuçlara ulaştığı bir süreçtir. (Yıldız& Yıldız 2021 Ak Torrance1966). Erken çocukluk döneminde bir nesne, olay veyahut kişi ile ilgili olarak en çok kullanılan düşünme becerilerinden biridir ve daha önce

deneyimlenmemiş şekillerde farklı düşünme yeteneğini gerektirir. (Akman & Şahin, 2018) Yaratıcı düşünme, bireyin içinden geçtiği durum ve olaylara göre en iyi sonuçları ve fikirleri elde etmek için bireyi akış aşamasına iten içsel ve dışsal etkileşimlerin toplamıdır.

De Bono, zekâ ve mantıkla bir sorunu çözenin yeni yollarını düşünme becerisi olarak tanımladığı Yanal Düşünmeyi formüle etmiş ve yaratıcılığı yeni yollar üretmekle ilişkilendirmiştir. (De Bono, 1995). Yaratıcı düşünme, farklı bir bakış açısıyla problem çözmektir. Çünkü geleneksel yöntemlerle çözülemeyecek bir sorun vardır (Bacanlı vd, 2011) Bilton'a (2007) göre yaratıcı düşünme, yeni ve değerli bir ürün veyahut fikir üretme sürecinde yol açan tamamen farklı bir düşünme biçimidir. (Ak. Çiçek, 2011).

Hançerlioğlu'na (2000) göre yaratıcı düşünme: Problemlere yeni çözümler sunan ve özgün fikirlerin üretilmesini sağlayan düşünme becerisidir (Ak. Dilekçi, 2021). Yaratıcı düşünmenin önceki tüm tanımları, yüksek düzeyde topluma fayda sağlayan yeni bir fikir veyahut ürün üretme konusunda hemfikirdir. Bu ürün veyahut fikir eğitimsel, tıbbi ya da ekonomik açıdan olabilir. Önemli olan fikir ya da ürünün özgünlüğü ve ondan faydalanabilme yeteneğidir.

Karlıdağ (2018), yaratıcı düşünme becerisini, bireylerin yeni durumlara farklı çözümler bulmaları, kendilerini geliştirmek için kullanabilecekleri fikir, seçenek veyahut fırsatlar yaratmaları ve etkili iletişim kurmaları için önemli bir mesele olarak görmektedir. (Ak. Ayar, 2022). Özel (2022)'e göre yaratıcı düşünme becerisinin, insanın hayatının her anında kullanılan bir yaşam becerisi olduğunu belirtmektedir. Yaratıcı düşünme, 21. yüzyılın değişen ve gelişen yaşam koşullarına uyum sağlamak için sahip olunması gereken temel becerilerden biri olduğunu ifade etmektedir. Kim (2007) yaratıcı düşünmeyi, olasılıkları gerçeğe dönüştürmeyi amaçlayan bireysel ve kültürel bir eylem olarak tanımlamaktadır. İnsanlar yeni bir şey keşfettiğinde veyahut ürettiğinde, başkaları tarafından üretilenler kabul edilir. Bu bireyler kültürel geleneğin bir parçası haline gelir ve kayıt altına alınarak gelecek nesillere aktarılır (Ak. Çiçek, 2011).

Ayar (2022), 21. yüzyıl becerilerinden biri olan yaratıcı düşünmenin, bireylerin kazanması gereken önemli beceriler arasında yer aldığını söyler.

Yaratıcı düşünme, bir çocuktan diğerine farklı seviyelerde yaratıcı düşünme ile tüm çocukların paylaştığı bir beceridir.

Tüm düşünceler yaratıcıdır (yaratıcı olmayan düşünme yoktur) Yaratıcı düşünmenin en yaygın tanımı sonucuna bağlıdır... Yaratıcılık, toplumsal öneme sahip yeni maddi ve manevi değerler yaratan bir insan faaliyeti olarak tanımlanır. Düşünme, yeni bilgiler keşfetmeyi amaçladığı için her zaman yaratıcıdır ve daha sonra yaratıcı düşünme ortaya çıkar. (Sharifovna, 2021)'ye göre yaratıcı düşünme, yenilik arayan veyahut eski sorunlara yeni çözümler öneren ve orijinal fikirlerin ortaya çıkmasını sağlayan yaratıcı bir düşünme biçimidir. Yaratıcı düşünme özgür, aktif ve üretken bir süreçtir.

Yaratıcı düşünme becerileri, çocukların yeni fikirler üretmesini, fikirler önermesini, hipotezler öne sürmesini, hayal güçlerini kullanmasını ve alternatif yenilikçi sonuçlar aramasını sağlar. (Yaşar & Aral. 2010). Yaratıcılığın ana ölçüsü- düşüncenin özgünlüğü- genellikle kuraldan uzak cevaplar verme yeteneği olarak kabul edilir. Özgünlük, önerilen bir çözümün diğer standart çözümler arasında farklılık, kuralcı olmama ve öngörülemezlik derecesini ifade eder. Yaratıcı düşünmenin doğası, esneklik, özgünlük, akıcılık, düşünce derinliğidir (katılık yok, klişe yok).

Boden (2001), yaratıcı düşünmeyi birçok yönden şaşırtıcı ve değerli olan yeni fikirler bulma yeteneği olarak tanımlar. Yaratıcı düşünme, yenilik, bir şeyler yaratma, yeni formlar uygulama, birçok yaratıcı beceriyi üretme veyahut zaten var olan bir şeyi yeni bir şeye dönüştürme yeteneği ile ilişkilidir (Ak, Zubaidah, vd 2017). Yaratıcı düşünme, olağan klişeleri kırmak ve sıkıcı rutin fikirlere karşı çıkmak, etrafımızdaki her şeye farklı bir bakış açısı ve bazı insanların genel yasalar olarak düşündüklerinin aşılmasıdır. Hiç kimsenin aklına gelmeyen başarılı ve olası çözümler sunmak için bir soruna başkalarının gördüklerinden tamamen farklı bir açıdan bakmaktır.

Gilford (1967), yaratıcı düşünmenin dört bileşeni olduğunu belirtir: Akıcılık (fikir sayısı), özgünlük (alışılmadık sonuçların sayısı), esneklik (fikirlerde yer alan farklı kategorilerin sayısı), detaylandırma (fikirle ilgili ayrıntılar) (Ak Kalı Soyer & Keskinoglu,2021).

Modern toplumun gelişimine katkıda bulunan bir fikir veyahut ürünün üretilmesini sağlayacak şekilde farklı bir vizyon ve potansiyellerin, deneyimlerin, yeteneklerin ve son ve önceki bilgilerin kullanılmasıdır. Bu da bireyin zihinsel becerileri, deneyimleri ve yetenekleri ile ailesinden ve sosyal çevresinden aldığı şeyler arasındaki etkileşimdir. Ayrıca toplumun yaratıcı düşünmeye olan ilgi düzeyinin bir yansımasıdır, ancak bir şart değildir. Yaratıcı düşünme düzeyi yüksek bir birey gerek eğitimde gerekse toplumun kalkınmasının bir yönü olarak yaratıcı düşünmeye ilgi duymayan bir toplumda ortaya çıkabilir.

Torrance (1962) göre yaratıcılık, yalnızca fikir üretmek için değil, aynı zamanda stres veya zor problemlerle daha iyi başa çıkmak adına kişisel mutluluk için de gerekli bir beceridir. Üstündağ (2020), bireysel olarak bu bilince ulaşmış bir kişinin çevre ile etkileşiminde dönüştürücü bir rol oynayabileceğini, dünyayı benzersiz şekillerde açıklayarak, yeni bakış açıları, yargılar ve vizyonlar üreterek kültürü değiştirme gücüne sahip olabileceğini söyler. (Ak. Karaçelik, 2022).

Argun (2012) yaratıcı düşünmeyi bilişsel bir süreç ya da düşünme biçimi olarak tanımlamıştır. Yenilikçi ve yenilik arayan, eski sorunlara yeni çözümler getirebilen bireyin kendine özgü düşünme biçimidir. Torrance göre yaratıcı düşünme, kişinin zihinsel işlevlerini artıran bir güçtür (Ak. Yıldız, 2016). Kırısoğlu (1991), her insanın farklı düzeylerde de olsa yaratıcılığı olduğuna inanır ve yaratıcı düşünme ve davranışın yoğunluğu genetik, kültürel çevre, eğitim ve öğretime göre değiştiğini söyler. (Ak. Erten Tatlı, 2017).

Mine Uçar (2021) ise yaratıcı düşünme yeteneğinin sadece yetişkinlere ait bir beceri olarak görüldüğünü söyler. Bununla birlikte, bu yetenek sadece yazarlara, sanatçılara, bilim insanlarına ve mucitlere özgü değildir, küçük çocuklar da bu beceriye sahip olabilir. Yaratıcı düşünme becerisi, çocukların günlük hayatta kullandıkları bir problem çözme aracı olmasının yanı sıra çağa ayak uyduran bir beceridir. 21. yüzyılda çeşitli problemler ancak yaratıcı problem çözme becerileri sayesinde çözülebilir.

Yaratıcı düşünme kavramları göz önüne alındığında, bu yenilikçi çözümlerin, fikirlerin veyahut ürünlerin toplumdaki hızlı değişimlere ayak uydurması için hepsinin yaratıcı bir ürün, fikir ya da çözümün varlığını şart koşmaktadır. Böylelikle toplumun genç ve yaşlı üyelerine refah sağlanır.

2. Yaratıcı Düşünmenin Önemi

Bugün anlaşıldığı şekliyle yaratıcılık, Guilford'un kavramsal temeline dayanır ve Torrance'ın fikirleri üzerine kuruludur. (Bacanlı vd, 2011). 21. yüzyılda teknolojinin hızla gelişmesiyle küreselleşen dünyada yeniye ve farklı olana olan ilgi ve ihtiyaç her geçen gün artmaktadır (Çelik, 2017). 21. yüzyılın bilgi çağında, toplumların artan bilgi ve değişimin doğal ve gerekli olduğunu kabul etmesiyle yaratıcı düşünme medeniyetin gelişmesinde önem kazanmıştır (Dilekçi, 2021).

De Bono (1995), bilgiyi bir araya getirmenin olası yollarını düşünmemiz gerektiğine ve eğitimdeki bilginin yeterli olduğuna dair geleneksel fikrin eski ve tehlikeli olduğunu, 21. yüzyıl eğitimi, öğrencilerin hayatta kalma becerileri ve bilgisi geliştirerek küresel bir rekabette etkin bir şekilde mücadele etmelerini gerekli kıldığını savunur. Bilimin hızlı gelişimi, endüstrileşme ve insanları, küresel rekabette hayatta kalabilmek için birçok beceri ve üst düzey düşünme becerileri noktasında bilim ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte gelen nitelikli becerileri fark etmeye zorlayan küresel çağ aracılığıyla ortaya çıkmaktadır (Handayani & Rahayu, 2021).

Yaratıcı düşünme becerileri, öğrencilerin daha iyi öğrenme performansı elde etmelerine ve özgüvenli ve sorumluluk sahibi öğrenciler olmalarına yardımcı olmak için öğrenme sürecinin bir parçası haline gelir. Bu nedenle öğrencilerin yaratıcı düşünme becerileri geliştirilmeli ve yaratıcı yetenekleri geliştirilmelidir (Handayani & Rahayu, 2021). Yaratıcı düşünme ve yaratıcılık geniş kapsamlı bir konudur ve çok çeşitli görev alanları için hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemlidir. Bireysel düzeyde yaratıcılık önemlidir, örneğin kişinin işteki ve günlük yaşamındaki sorunları çözmeye önemli role sahiptir. Toplumsal düzeyde, yaratıcılık yeni bilimsel keşiflere, sanatta yeni hareketlere, yeni buluşlara ve yeni sosyal programlara yol açabilir. Yaratıcılığın ekonomik önemi bellidir. Zira yeni ürün veyahut hizmetler istihdamı sağlar. Buna ilaveten, birey, kurum ve toplumlar rekabetçi kalabilmek için mevcut kaynakları değişen işlerin taleplerine göre uyarlamalıdır. (Plucker & Renzulli, 1999).

Yaratıcı düşünme, insan enerjilerinin optimal düzeyde değerlendirmede katkıda bulunur ve çocuklar için öz farkındalık düzeylerini artırır. Özgüven

düzeylerinin yükselmesine katkı sağlar, öğrenme ve keşfetme sevgilerini artırır. Yaratıcı düşünme, sorunları çözmek ve engelleri aşmak için birden fazla yol bulmamızı da sağlar. Bir çocuk için yaratıcı düşünme, normal gelişiminin önemli bir bileşenidir. Eragamreddy'ye (2017) göre, yaratıcı düşünme becerilerini öğretmek hem öğrenme hem de daha iyi bir toplum inşa etmede önemli bir rol oynar. Kendisi yaratıcı düşünmenin önemine dair bazı noktalara değinmiştir. Biz ise bunlardan bazılarını değineceğiz:

1. Toplumları yenilemenin ve sürdürmenin bir yolu olarak yaratıcılık fikri, özellikle yeni milenyumun ilk yıllarında uygun görünen öğretmenler için yeni bir sorumluluk katmanı oluşturur.
2. Yaratıcı düşünme, öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olmak için en önemli stratejilerden biri olarak teşvik edilir.
3. Yaratıcılık, araştırma (eski fikirleri bulmak) ile hayal gücü (yeni fikirler bulmak) arasında etkili bir denge kurmayı amaçlar. Böylelikle eski ve yeni fikirlerin en iyilerini birleştirebiliriz.

(Tuncer, 2017)'ye göre yaratıcılık, insanları işlerine daha fazla odaklanmalarını sağladığı için motive eder. Yaratıcılıkla ilgili yanlış kanılar toplumda yaygındır. De Bono (1992, 31-46), yaratıcılıkla ilgili bilinen hataları şu şekilde sıralar:

- Yaratıcılık, akla gelenleri rastgele söylemektir.
- Yaratıcılık yetenek gerektirir ve sonrasında öğrenilemez.
- Her çılgın fikir, yaratıcı bir fikirdir.
- Yüksek düzeyde zekâ, yüksek düzeyde yaratıcılık getirir.

Erken çocukluk, bir çocuğun kişiliğinin sağlıklı bir birey olması adına gelişmesi için çok önemli bir dönemdir. Çoğu araştırmacı, çocuklarda yaratıcılığın ve yaratıcı düşünmenin doğuştan olduğuna inanır. Ayrıca 0-3 yaş arası çocuklarda beyin hücrelerinin en hızlı geliştiği dönemdir (Mine Uçar,2021). Çocuğun kişiliğinin ve okul öncesi aşamadaki yeteneklerinin gelişimine açıkça katkıda bulunacak olan çocuğun yaratıcı düşünmesini geliştirmek için bu doğuştan gelen yeteneklerin kullanılması önemlidir.

Çocuğun kapsamlı gelişiminde, çocuğun hayatındaki çeşitli becerileri kazanmasındaki öneminden dolayı, çocuğun yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi gerekli hale gelmektedir. Yaratıcı düşünme becerileri çocuğun davranışsal, toplumsal ve ahlaki kültürünün oluşmasında önemli rol oynamakta ve yaratıcı düşünme becerileri çocuğun çevresine uyum sağlamasına yardımcı olmaktadır. Nitekim çevresindekileri güvenle ve sorumlulukla keşfetmeye çalışacak ve çocuğun yaratıcı düşünme becerisi, sorunlarla yaratıcı çözümler bularak yüzleşme yeteneğini geliştirecektir. Ayrıca, çocuğun etrafındakilerle başa çıkmak için yeni fikirler bulması yoluyla çevresine uyum sağlamasını sağlar. Yaratıcı düşünme becerisine sahip bir çocuk, her yeni ortamı bir macera ve keşif fırsatı olarak görür. Örneğin Yaratıcı düşünme becerisi yüksek olan bir çocuk, ilk gününde anaokuluna veyahut halk bahçesine yeni maceralar yaşamak için bir fırsat olarak bakar.

C. Yaratıcı Düşünme Modelleri ve Süreci

Yaratıcı düşünmenin farklı aşamaları vardır. (Sidney J. Parnes), (Wallas) ve (N. Herman) modelleri dahil olmak üzere birçok modeli vardır. Modeller, tasarımcılarının yaratıcılık ve aşamalarına yönelik farklı vizyonlarına göre farklılık göstermektedir. Aşağıda her bir modelin ve aşamalarının detayları yer almaktadır:

1. Wallace'ın Yaratıcı Düşünme Modeli

(Wallas 1926) yaratıcılığın dört aşamadan geçtiğine inanır.

- Hazırlık Evresi:

Problemi belirlemek ve geçerliliği ve uygulanabilirliği açısından incelenen çözümleri toplamak için araştırma yaptığımız ve problemin daha iyi anlaşılması için olağan düşünmeyi teşvik etmeye yönelik bilgi toplama aşamasıdır.

- Kuluçka Evresi:

Zihnin sorunu çözmek için düşünmesine ve çalışmasına izin verildiği aşamadır. Bu aşamada kişi tüm fikirlere, hatta mantıksız (çılgın) fikirlere bile açık olmalıdır. Bu süre dakikalar, haftalar hatta yıllar olabilir.

- Aydınlanma Evresi:

Üçüncü aşamada, düşünceler sessizdir ve bu birkaç dakika veyahut birkaç saat sürebilir. Bu aşama esas olarak iç görünüm "Eureka" veya "aha moment" olarak tanımlanır.

- Doğrulama (Değerlendirme) Evresi (Doğrulama):

Bu aşama, fikirlerin sonuçlarının doğrulanması ve bu fikirlerin olumlu ve olumsuz yönlerinin ortaya çıkarılması ve daha sonra uygulanması ve etkinliklerinin, geçerliliklerinin veya geçersizliklerinin sağlanmasına dayanmaktadır. Dört aşama birbiriyle örtüşür ve her aşamayı belirli bir süre ile ayırmak mümkün değildir. Bu aşamaların belirli bir aşaması diğerlerinden daha uzun sürebilir. Tüm bu aşamalar, benzeri görülmemiş yaratıcı fikirlere ulaşmak için sadece birkaç dakikaya da ihtiyaç duyabilir.

Wallace (1926), günlük düşünce akışında, biz farklı sorunları keşfederken bu dört farklı aşamanın sürekli olarak birbiriyle örtüştüğüne dikkat çeker (s. 81) Yani yaratıcı bir ürüne ulaşmak için bu dört aşamadan geçmek gerekmiyor. Ayrıca birey, bir probleme "hazırlık" konusunda ilerleyebilir ve vardığı sonuçları başka bir problemde "doğrulamaya" taşıyabilir. Wallace'ın bir bireyin bir sorunla karşı karşıya kaldığı sırada içinden geçtiği zihinsel sürece odaklandığını mülahaza ediyoruz.

2. (Sidney) Yaratıcı Düşünme Modeli

Sidney J. Parnes (1999), yaratıcı düşünmenin beş aşamada gerçekleştiğini belirtmektedir. Bu aşamalar; Problemi bulma, doğruyu bulma, düşünceyi bulma, çözümü bulma ve kabullenmedir. (s.470) Gerçekleri bulma:

Gerçekleri yeniden kontrol etme (verileri gözden geçirin).

Problemleri bulma: Durumu ilk nasıl algıladığınızdan başlayarak birçok yönden yeniden tanımlayın. (Arzulardan, kaostan, zorluklardan veyahut sorunlardan ilginç ve verimli fırsatlar aramak ve yaratmak).

Düşünceyi bulma: Şu anda sunulan duruma yanıt olarak alternatif fikirler üretin (yeniden yapılandırma, verileri yeniden formüle etme).

Çözüm bulma: Birden çok sonuca göre değerlendirin (açık olandan daha hassas yollarla çözün).

Kabul görme: Kullanmadan önce tamamen yönetilebilir en iyi fikirleri geliştirin (revizyon, test ve uygulama için etkili planlar geliştirmek)- Yetenek Bulma.

Kullanmadan önce tamamen yönetilebilir en iyi fikirleri geliştirmek (Revizyon, test ve uygulama için etkili planlar geliştirin)- Yetenek bulma.

Ayrıca, aşulamaya çalıştığımız açıklık, fikri gerçeğe dönüştürmeden önce onu ele almak için ne kadar hayal gücünü kullandığınıza bağlıdır. Son nokta ise, kişi, kuruluş veyahut topluluk için olumlu sonuçlar üreten iyi fikirler üzerinde hareket etmeyi içerir.

3. (N. Hermann) Yaratıcı Düşünme Modeli

1970'lerin ortalarında General Electric'te çalışırken N. Hermann tarafından geliştirilen bir kişisel düşünme tercih göstergesi aracıdır. Araştırması, beynin yarımküreleriyle ilgili yeni bir teori hakkındaki çağdaş raporlarla bağlantılı olarak başladı (Deardorff, 2005). Bu teori, "sağ beynin sanatsal muhakemede kullanılan işlevleri kontrol ettiğini" açıklamıştır. Sol beyin ise, bilimsel düşünmede kullanılan işlevleri kontrol eder. (Deardorff, 2005 Ak, Hermann, 1995).

Hermann (1999), doğumda beynin gelişmiş tercihleri olmadığını ve bu nedenle esasen eksiksiz olduğunu belirtir. Herman ayrıca insanların düşünme tercihlerinin entelektüel özelliklerinden kaynaklandığına ve bu tercihlerin şekillenmesinde toplumun da önemli bir rolü olduğuna inanır (Keleş ve Çepni, 2006).

Bu tercihler, "dört düşünme biçiminin her birine yönelik göreceli çekim veyahut isteksizlik" tarafından belirlenir. (Deardorff.D,2005 Akt Hermann,1995, s31):

- A Dörtgen Düşünme Modeli = Rasyonel Benlik: Bireyin genellikle "otoriter, yönlendirici ve ticari" olarak tanımlanan kişisel düşünme özelliklerinin bir açıklaması anlamına gelir. İş odaklı ve görev odaklı" olarak tanımlanır. Deneyimlerle ispatlanmadığı sürece görüşlere önemsemez. "Otoriter veya yönlendirici" olarak tanımlanabilir.

- B Dörtgen Düşünme Modeli = Benliği Koruma: Genellikle geleneksel ve muhafazakâr olarak tanımlanan bireyin kişisel düşüncesinin özelliklerinin bir açıklaması anlamına gelir.
- S Dörtgen Düşünme Modeli= Benlik Duygusu: Bu, bir şeyler hakkında nasıl hissettiğinizin, bir düşünme biçimi olarak onların arkasındaki teoriden daha değerli olduğu anlamına gelir.
- D Dörtgen Düşünme Modeli = Deneysel Benlik: Yeni olasılıklara veyahut sürprizlere yol açabilecek yeni fikirler ya da kavramlar bularak gelişir.

4. Rodos 4P Modeli

(Karabey & Yürümezoğlu, 2015) (4P) modeli olarak adlandırılan bu teorinin yaratıcılığın altyapısını oluşturduğunu söyler ve yaratıcılık teorileri göz önüne alındığında, yaratıcılığın ana sonucunun ürün olduğuna inanır. Buradaki ürün tanımı sadece bir nesne değil, aynı zamanda bir fikir, sistem veyahut felsefe olabilir. Sadece ürün değil, yaratıcılığı gerçekleştirecek olan bireydir, yaratıcılığın gerçekleştiği bir ortam ve tabii ki yaratıcılığın gerçekleşmesi için süreç şarttır. Yaratıcılık araştırmalarında çokça kullanılan Rhodes modeli, ürün, süreç, birey ve çevrenin yaratıcılık üzerindeki etkisine dayanır (Çelik, 2017). Rhodes'a göre, Form 4P'de:

Bireysel faktör: Yaratıcı davranacak bireyin kişisel boyutu ile ilgilidir. Yaratıcılık bir kişilik özelliği olarak görülmektedir. Araştırmacılar, yaratıcı bireyi diğerlerinden ayıran zekâ, bilgi, özel yetenekler ve kişilik gibi çeşitli bilişsel ve kişilik faktörlerinin araştırılmasına önem vermektedir. (Çelik, 2017 Ak. Meng, 2007) Yaratıcı birey, kendini temel alanlarda geliştirmeden yaratıcı bir ürün üretemez. Daha ziyade bireyin yaratıcı olarak nitelendirildiği alanda uzun soluklu bir eğitim alması ve tanımlanabilir motivasyon, algı, öğrenme, düşünme ve iletişim ile pratik bir altyapı oluşturması esastır. (Karabey & Yürümezoğlu, 2015).

Çevresel faktör: Kaynak kısıtlamaları ve ekonomik/kültürel faktörler gibi yaratıcı bir ürünün oluşturulmasını kolaylaştıran veyahut engelleyen sosyal, kültürel ve çevresel faktörlerle ilgilidir (Çelik, 2017 Ak. Meng, 2007).

Süreç faktörü: Yaratıcı ürünün oluşturulmasında yer alan belirli bilişsel yapılar, sinirsel örüntüler ve beynin sağ/sol yarım küresi gibi düşünce süreçlerine odaklanır (çelik, 2017) Birey düşünmeden, öğrenmeden, problemle etkileşime girmeden bir ürün üretemez (Karabey & Yürümezoğlu, 2015).

Ürün faktörü: Yaratıcılığın değerlendirilmesinde temel teşkil eden yaratıcılık, problem çözme ve başarı açısından her yeni ve işlevsel sonuç bu faktörün kapsamına girmektedir (Çelik, 2017 Ak. Meng, 2007). Rhodes'un 4P modeli, yaratıcılığın değerlendirilmesinde ürüne büyük önem vermekte, yaratıcılığı sadece bilişsel bir süreç olarak ele almamakta ve yaratıcı kişi ve çevreyi de yaratıcılığı etkileyen faktörler olarak ele almaktadır.

D. Yaratıcı Düşünme Becerileri

Torrance, akıcı, esnek ve orijinal düşünme yeteneğine sahip kişileri yaratıcı insanlar olarak tanımlamıştır. Ona göre akıcılık, istendiğinde bir kişinin üretebileceği farklı fikirlerin sayısını gösteren, belirli bir nesnenin farklı kullanımlarıdır. Esneklik, yöntemler arasında geçiş yapma yeteneğidir. Yaratıcı düşünme için 4 beceri veyahut (boyut) vardır. (Ak. Bacanlı vd, 2011; Torrance ,1972 Ak. Aydın, 2020; Yeşilyurt ,2020; Torrance ,1972) Bunlar, yaratıcı düşünme düzeyini ölçmenin temel dayanağıdır. Bunlar ise;

Akıcılık Becerisi: Belirli bir dönemde, belirli bir sorun veyahut uyararla ilgili olarak, bireyin belirli bir süre içinde mümkün olan en fazla sayıda uygun yanıtı verebilme yeteneğidir.

Esneklik becerisi: farklı kategorilere giren fikirleri ifade etme yeteneği ya da en fazla sayıda beklenmedik fikir ve yanıt üretme yeteneğidir. Yani farklı durumlarda özgürce düşündür. Ayrıca düşünceyi bir yaklaşımdan diğerine kaydırma ve bir dizi farklı strateji kullanma olasılığıdır.

Özgünlük becerisi: Eşsiz, sıra dışı, yenilikçi ve akıllı fikirler üretme veyahut yeni ve istatistiksel olarak farklı çözümler geliştirme becerisidir. Böylelikle, fikir benzersizse, nadiren tekrarlanıyorsa ve alışılmışın dışında veyahut alışıldık olmasıyla karakterize ediliyorsa orijinaldir.

Taşma ya da (zenginleştirme) becerisi: belirli bir fikre yeni eklemeler yapma ve eksikliklerini gidererek geliştirme yeteneğidir.

Torrance'ın yaratıcı süreç modelinde, yaratıcı süreç günlük hayatımızda da var olan çok doğal bir süreçtir. Yaratıcı düşünür bir problemle karşılaştığında huzursuzluk doğar ve birey rahatsızlığı gidermek için problemi çözmek ister. Bu nedenle araştırmaya, sorular sormaya, tahminlerde bulunmaya, hipotezler kurmaya, çözümler üretmeye başlar ve bu şekilde birey yaratıcılık sürecini gerçekleştirir. (Aydın, 2020).

Bacanlı vd (2011), Gilford'un düşüncesinin şu şekilde yaratıcı düşünmenin dört unsuruna indirgenebileceğine inanır:

1. **.Esneklik:** Bir soruna belirli çözümler getirmemek.
2. **.Özgünlük:** Başkalarının fikirlerinden farklı fikirler üretmek.
3. **.Verimlilik:** Bir sorunu çözmek için birden fazla görüş sunmak.
4. **.Detaylandırma:** Sorunları ayrıntılı bir şekilde ele almak (birçok ayrıntı).

Her insanda var olan yaratıcılığın sürekliliği, gelişimi, ölçülmesi ve gerçekleşmesi kişiden kişiye göre değişir. Yaratıcılığın kendi kendine ortaya çıkan, dürüst ve özgün davranışlarına göre şekillenen bazı özellikleri vardır (Mine UÇAR, 2021). Gilford, yaratıcı düşünmenin sekiz önemli unsuru içerdiğini belirtir (Haefele, 1962):

1. Sorunlara Duyarlılık (ihtiyaçlar, alışılmadık şeyleri görmek).
2. Akışkanlık (birçok fikir ve çağrışımlar).
3. Esneklik (tembel düşünce ve uyum sağlayan gruptan kurtulmak).
4. Özgünlük (genel bir güdünün olmaması).
5. Hakimiyet (durumun hakimiyeti ve farklı bağların varlığı).
6. Analiz (tanımlama, tanıma).
7. Sentez (kapatma yeteneği).
8. Yeniden tanımlama.

Yaratıcı insanları ayıran özelliklerin gücü yaratıcı öğrenciler ile daha az yaratıcı öğrenciler arasındaki yaratıcı düşünmedeki farklılıkların boyutunu gösterir. Bireyin çok fazla bilgiye sahip olması ve karşılaştığı problemin çözümleri hakkında yeterli bilgiye sahip olması istenir. Probleme çözüm üretirken

farklı boyutlarda düşünebilme becerisine sahip olmalı ve farklı çözümleri değerlendirebilecek kadar geniş ve esnek bir bakış açısına sahip olmalıdır.

E. Sosyal Beceriler

Sosyal becerilerin insan gelişiminde ve çevresiyle etkileşiminde önemli bir rolü vardır. Hayatın birçok yönü öğrenmeye ve sosyal becerileri geliştirmeye bağlıdır. 21. yüzyılda, bireyler arasındaki iletişim sürecinde ve halkların kültürlerinin gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir rol oynadıkları için bu becerilere olan ilgi çarpıcı bir şekilde artmıştır. Bu bölümde sosyal becerilerin bazı kavramları ele alınacak, sosyal becerilerin sınıflandırılması, okul öncesi dönemde sosyal becerilerin önemi ve son olarak sosyal becerilerin yaratıcı düşünme ile ilişkisi ele alınacaktır.

1. Sosyal Beceriler Kavramı

Sosyal beceriler, kişinin olumlu davranışları başlatmasını, sürdürmesini ve sosyal çevreye uygun tepkiler vermesini sağlayan sözlü ve sözel olmayan davranışları içeren öğrenilmiş davranışlardır. (Samancı &Uçan, 2017 Ak. Yiğit &Yılmaz, 2011; Gülay & Akman, 2009). Sosyal beceriler, toplum tarafından tanımlanan rolleri yerine getirmek için bireylerin sergilemesi gereken belirli davranışlardır. (Özkafacı, 2012 Ak. McFall, 1982). Yani, her toplumda tanımlayıcı roller, sosyal becerilerin öğrenilmesi ve öğretilmesi ile belirlenir. Yüksel (1997) sosyal becerileri, başkalarından olumlu tepkiler alan ve olumsuz tepkileri önleyen davranışlar olarak tanımlamaktadır. Başkalarıyla bağ kurmayı sağlar, sosyal olarak kabul edilebilir, çevreyi etkileyen, amaca yönelik davranışlar sergiler, Toplumsal içeriğe göre değişebilmekte ve hem gözlenebilen hem de gözlenemeyen duygu ve algıları içermektedir. (Ak. Ekinci Vural, 2006). (Gül Karaağaç, 2021) Sosyal beceriler, bir kişilik özelliğinden ziyade sosyal bir bağlamda kazanılan bir dizi beceridir ve sosyal becerilere sahip kişiler, sosyal etkileşimlerinde aktiftir.

Sosyal beceriler, bireyin çevresiyle iletişim kurmasını ve etkileşimde bulunmasını, istek ve ihtiyaçlarını toplum tarafından kabul edilebilir bir şekilde ifade etmesini sağlayan bir dizi beceri ve yetenektir. Bu nedenle, çocuğun ebeveynleri tarafından kabul edilebilir hale gelmek için becerilerini geliştirdiğini

ve çocuğun içgüdüsel olarak bu becerileri öğrenmeye hazır olduğunu görüyoruz. Ancak, bu becerilerin çocuğun ilk yıllarında ebeveynleri ile etkileşimi yoluyla ne kadar iyi öğrenildiğini belirleyen çevredeki toplumdur. Toplumda bir arada var olmak için gerekli herhangi bir beceriyi öğrenmek için ilk kaynak olarak onunla etkileşim kurma biçimleri ve ardından okuldaki akranları ve öğretmenleri ile etkileşimi gelir.

Ayrıca sosyal beceriler, kişinin yaşam standardını yükselten, amaçlarına ulaşmasına yardımcı olan ve yaşamı boyunca kullanabileceği becerilerdir. (Jafari, 2021 Ak. Yüksel, 1999) (Genel, 2018), sosyal zekaya sahip bireylerin etkin dinleme, empati kurma, toplumsal sorunları çözme, duygularını uygun şekilde ifade etme, başkalarının davranışlarını doğru yorumlama, kolaylıkla farklı arkadaşlıklar kurabilme ve diğer insanlarla birlikte olmaktan keyif alma becerilerine sahip olduğuna inanır. Aynı zamanda sosyal beceriler, bireyin olumlu ya da olumsuz duygularını uygun ve içinde bulunduğu toplumun kurallarına uygun olarak ifade etmesini sağlar.

(Postoğlu, 2020)'ye göre sosyal beceriler, kişinin başkalarıyla olumlu sosyal ilişkiler başlatmasını, kurmasını ve sürdürmesini sağlayan iletişim, problem çözme, karar verme ve öz yönetim becerileridir. Bu şekilde kişi sosyal beceriler kazanır. Sosyal beceriler kişilik, zekâ, dil, algı, tutum, çevre ile etkileşim gibi birçok özelliğe dayanır (Gül Karaağaç, 2021). Sosyal beceriler, sosyal ilişkileri başlatma, sürdürme ve bitirme, hoş ve hoş olmayan durumlarla yüzleşme ve üstesinden gelme, çatışmaları çözme ve inisiyatif alma olarak tanımlanır (Çubukçu & Gültekin, 2006). Ayrıca sosyal beceriler, çevreden olumlu pekiştirmelerle ilişkinin sürdürülmesini sağlayan kişilerarası durumlarda kullanılan öğrenilmiş davranışlardır. (Topaç, 2022 Ak. Geertz, 2003). Sosyal beceri, kavramsal olarak öğrenilebilen hem bilişsel hem de duygusal davranışlara ait unsurları içerir (Jafari, 2021). Sosyal becerilere ilişkin tanımlar incelendiğinde, sosyal becerilerin, çocukların kendilerini ve çevrelerini tanımalarında, çevrelerindeki bireylerle duygu ve fikir alışverişinde bulunmalarında, yaşadıkları toplumda kendilerine yer edinmelerinde etkili bir faktör olduğu söylenebilir. (Samancı & Uçan, 2017).

Riggio (1986), temel sosyal beceriler tanımında, bu becerilerin kazanılmış sosyal yetenekler ve stratejiler olduğunu varsayar. Belirli bir sosyal yetenek

veyahut beceriyi tam olarak oluşturan şeyin, kişilerarası iletişimi düzenleyen belirli sosyal ve kültürel normlar tarafından yönetilmesi gerektiğini savunur. Ayrıca sosyal becerilerin 6 boyutunu tanımlar:

1. **Duygusal İfade:** Bireylerin duygu durumlarını otomatik ve doğru bir şekilde ifade edebilme yeteneğidir. Ayrıca kişisel tutumları ve yönelimi sözsüz olarak ifade etme becerisidir. Bu bireyler, enerjik ve aktiflikle nitelenir ve duygusal yüklü olarak tanımlanır. Yüksek enerji verimliliğine sahip kişiler, duygusal duygularını aktarma yetenekleri nedeniyle başkalarını duygusal olarak uyandırabilir veyahut onlara ilham verebilir. Bununla birlikte, duygusal olarak kendini ifade eden bireyler, duygusal benlikleri nedeniyle duygusal kontrolden yoksun olma eğiliminde olabilir.
2. **Duygusal Duyarlılık:** Başkalarının sözlü olmayan iletişimlerini hızlı ve verimli bir şekilde alma ve anlama konusundaki genel beceriyi ifade eder. Duygusal hassasiyetleri nedeniyle, başkaları tarafından duygusal olarak uyarılma ve başkalarının duygusal durumları için empati kurma olasılıkları daha yüksektir.
3. **Duygusal Kontrol:** Duygusal ve sözlü olmayan durumları kontrol etme ve düzenleme ve içinden geçtiği duruma bağlı olarak bunları gösterme veyahut saklama genel yeteneğini ifade eder; Duygusal kontrol, diğer becerilerin birleştirildiği temel becerilerden biri olabilir.
4. **Sosyal İfade:** Sosyal ifade, genel sözlü konuşma becerisini ve başkalarını sosyal etkileşime dahil etme becerisini ifade eder. Kendini ifade gücü yüksek olan insanlar, başkalarıyla konuşma başlatma yetenekleri nedeniyle dışa dönük ve sosyal görünür. Bu nedenle, sosyal ifadeye sahip bireyler genellikle kendiliğinden, bazen içeriğe hâkim olmadan veyahut denetlemeden konuşabilir.
5. **Toplumsal Duyarlılık:** Sözlü iletişimi ve uygun sosyal davranışı yöneten kuralların genel bilgisini anlama yeteneğidir. (Yani iyi izleyiciler ve dinleyiciler). Sosyal normlar ve kurallar hakkındaki bilgiler göz önüne alındığında, yüksek derecede sosyal duyarlılığa sahip insanlar, davranışlarının ve başkalarının davranışlarının uygunluğuyla ilgilenebilir.

6. **Sosyal Denetim:** Sosyal denetim, sosyal benlik sunumunda genel bir beceriyi ifade eder. Dokunaklı, sosyal becerikli ve özgüvenlidir. Farklı sosyal rolleri oynama yeteneğine sahiptir ve tartışmada kolayca belirli bir tutum veyahut yön alabilir, sosyal olarak gelişmiş ve akıllıdır. Böylece, herhangi bir sosyal durumda uygun gördükleri şeye uyacak şekilde kişisel davranışlarını değiştirebilir.

Riggio (1986) ayrıca sosyal becerinin temel bileşenleri arasındaki karşılıklı ilişkilerin karmaşık olduğuna şüphe olmadığını söyler. Bu bileşenler, diğer beceri bileşenleri ile birleştirildiğinde daha da önemli hale gelir.

McFall (1982) sosyal becerilerin, toplum tarafından dayatılan rolleri yerine getirebilmek için bireylerin sergilemesi gereken bazı davranışlar olduğunu belirtir. (Ak. Özkafacı, 2012).

Bu rolleri gerçekleştirmek adına, çevresindeki toplumla bir arada var olabilmesi için sosyal becerilerin boyutlarını iyi kullanma ve kullanma becerisine sahip olmalıdır.

Sosyal beceriler, insanların sağlıklı ilişkiler kurabilmeleri için ihtiyaç duydukları sosyal yönleri ortaya çıkarmalarını sağlayan faktörler olarak görülebilir. Kişinin içinde yaşadığı topluma ve koşullara uyum sağlama yeteneği ve uyum sağlamak için yerine getirdiği sorumlulukları ortaya koyarken benimsediği tutum ve davranışlardır. (Sarıbaş vd. 2020).

2. Sosyal Becerilerin Sınıflandırılması

Sosyal beceriler çok sayıda beceriyi kapsadığı için uzmanlar sosyal becerileri farklı şekillerde sınıflandırmıştır; (MBE, 2006)'ya göre Yong ve West, sosyal becerileri işlevlerine göre beş kategoride sınıflandırır:

1. Sosyal beceriler etkileşimi artırabilir: Başkalarını selamlamak, başkalarını oynamaya davet etmek, başkalarının oyun davetlerini kabul etmek, soru sormak, paylaşmak, yardım teklifinde bulunmak, başkalarını övmek, teşekkür etmek, açıklama istemek, aidiyet hissetmek, bilgi vermek, ilgi göstermek.
2. Sosyal beceriler hoş olmayan durumlarla başa çıkmamıza yardımcı olabilir: İstekleri reddetmek, unvanlarla uğraşmak, olumsuz geri

bildirimde bulunmak, akran baskısına direnmek, özür dilemek, şikâyetle bulunmak, özür dilemek ve suçlamalarla yüzleşmek.

3. Bazı sosyal beceriler çatışmayla başa çıkmak için kullanılır: Uzlaşma, müzakere, problem çözme.
4. Diğer sosyal beceriler, halihazırda başlamış olan sosyal etkileşimleri sürdürmemize yardımcı olur.
5. Kararlı davranışlar genellikle sosyal beceriler olarak sınıflandırılır: Duyguları ifade etmek, talebi tekrarlamak, açıkça belirtmek, hayır demek, özür dilemek, ilgi göstermek.

Rin ve Markle ise sosyal becerileri dört grupta sınıflandırmıştır (AK. MBE, 2006):

- 1- Kendini ifade etme becerileri: Duyguları ifade etmek (üzüntü ve mutluluk), fikirleri ifade etmek (görüşler), iltifatları kabul etmek, kendisi hakkında olumlu düşünceler beyan etmek.
- 2- Çevreyi genişletme becerisi: İyi bir arkadaş hakkında olumlu düşünceler ifade etmek, başkalarının fikirlerini dürüstçe paylaşmak, başkalarını övmek.
- 3- Kendini onaylama becerileri: Basit isteklerde bulunmak, başkalarıyla aynı fikirde olmamak ve mantıksız istekleri reddetmek.
- 4- İletişim becerileri: insanlar arasında konuşma ve problem çözme.

Jafarık'a (2020) göre, sosyal becerilerin tüm bu sınıflandırmaları vurgulandığında bireyin kendini ve duygularını ifade edebilmesi odak noktası olarak görülmektedir. Konuşmayı başlatmak ve sürdürmek, Akranlarla ilişkileri yönetmek, başkalarının duygularını anlamak, paylaşmak, kurallara göre hareket etmek, yararlı taraf olmak, gerektiğinde başkalarından yardım istemek, ekibe uygun şekilde katılmak, kendini kontrol etme yeteneği, uygun tavırlar sergilemek.

Akfırat'a (2006) göre Calderella ve Merrell (1997) sosyal becerilerin boyutlarını şu şekilde sınıflandırır:

- 1- Akranlar hakkında beceriler: Arkadaşlara değer vermek, arkadaşlarını oynamaya davet etmek, arkadaşlarla konuşmak, tartışmalara katılmak,

arkadaşların haklarını savunmak, liderlik, arkadaş edinmek ve mizah duygusuna sahip olmak.

- 2- Kendini kontrol etme becerileri: Öfke kontrolünü yapmak, sorunlarla yüzleşmede esneklik, kurallara uymak, gerektiğinde taviz vermek, başkalarından gelen eleştirileri kabul etmek.
- 3- Akademik beceriler: Bağımsız çalışabilmek, görevleri bağımsız olarak tamamlayabilmek, öğretmenin talimatlarını dinleyebilmek ve uygulayabilmek, boş zamanı uygun şekilde kullanabilmek ve gerektiğinde yardım isteyebilmek.
- 4- Uyum becerileri: yönlendirmeleri takip etmek, kurallara uymak, eşyalarını paylaşmak, ev ödevlerini yapmak ve sorumlulukları yerine getirmek.
- 5- Onaylama becerileri: Başkalarıyla konuşmaya çalışmak, arkadaşlarını oynamaya davet etmek, kendine güzel şeyler söylemek ve yapmak, alışılmadık kurallar getirmek, kendini tanıtmak, duygularını ifade etmek ve grup çalışmasına katılmak.

F. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Becerinin Gelişimi ve Önemi

Bireyin başkalarıyla iletişim kurmak için gerekli yaşam becerilerine aşina olması 21. yüzyılda önem kazanmıştır. Bununla birlikte, 21. yüzyıl becerileri kişilerarası, yardımlaşma veya öğrenmeye dayalı becerileri kapsar. Örneğin; Yaşam becerileri (problem çözme davranışları), kişilerarası beceriler ve sosyal beceriler (Fadel & Trilling,2010). (Saribaş vd, 2020), gelişimin bir bütün olduğunu ve tüm gelişim alanlarının birbirini etkilediğini ileri sürer. Sosyal becerilerin kazanılması, sosyal gelişimin en önemli faktörlerinden biridir.

Sosyal becerilerin önemi, vazgeçilemeyen veyahut başka bir beceriyle değiştirilemeyen bir beceri olduğu için giderek artmaktadır. Mükemmel bir toplumda herhangi bir çocuk hiçbir şey bilmeden doğduğu için, başkalarıyla iletişim kurarak ve onlarla etkileşim içinde bulunarak dili öğrenmek ve toplumun yasalarını ve görgü kurallarını öğrenmek gibi birçok beceriyi öğrenmesi gerekir. Aynı şekilde çocuk sosyal beceriler öğrenmeden tarih, sanat, müzik ve ahlak öğrenemez.

Jafarık (2020) ise insanların doğumlarından itibaren sosyal yaşantılarına başladıklarını ve bireyin kendisini çevresindeki şeylerden ayırmasıyla başlayan sosyal davranışın bir yetişkinle sosyal ilişki kurmasıyla devam ettiğini, çocuğun doğumdan sonra anne babasıyla bağ kurduğunu, dolayısıyla bireyin doğumundan sonra da devam ettiğini ve böylece sosyal ilişkilerin temelleri atılmış olduğunu teyit eder.

Sosyal becerilerin gelişimi doğumla başlar ve yaşam boyu devam eder. Bu gelişim ertelenemeyecek kadar önemlidir. Gerekli sosyal becerilerin zamanında kazanılmaması, bireyin ileriki yıllarda yaşamını olumsuz yönde etkileyebilir. Çocukluk, sosyal gelişimin yoğun ve kalıcı olduğu dönemdir (Samancı & Uçan, 2017). Çubukçu & Gültekin (2006) sosyal gelişimi, bireyin doğumdan yetişkinliğe kadar başkalarıyla kurduğu ilişkiler ve onlara karşı geliştirdiği ve önemsendiği davranışların tümü olduğunu söyler. Öte yandan, bireylerin sosyal gelişimlerini tamamlayamamaları veyahut sosyal gelişimlerinde eksikliklerin olması, onların ilerideki sosyal davranışlarını olumsuz etkiler. En azından, bu bireylerin gelecekte sosyal ve duygusal sorunlar yaşaması muhtemeldir.

(Akfırat, 2006), sosyal becerileri yüksek olan bireyin, günlük yaşamın gereksinimlerini karşılayabildiğini, kendisi ve başkaları için katılım ve sorumluluk gerektiren durumlarda başa çıkma davranışları gösterebildiğini, tıpkı sosyal becerileri düşük olan bireyin, yaşamın gereksinimlerini karşılayamadığını, kendisine ve başkalarına karşı sorumluluk geliştiremediğini varsayar. Bununla birlikte sosyal beceriler çocuğun sağlıklı gelişimini destekler. Samancı & Uçan (2017), sosyal becerilerin çocuk gelişiminin önemli bir bileşeni olduğunu söyler. Sosyal becerilerden yoksun çocuklar, karşılaştıkları sorunları çözmede sosyal beceriler kazanmış çocuklara göre çok daha az seçeneğe sahiptir. Bu seçeneklerin olmaması, çocuğun istenmeyen davranışlara başvurmasına neden olur. (Samancı & Uçan, 2017), kişilerarası ilişkiler ne kadar sağlıklıysa toplumsal yapı o kadar güçlü olduğundan sosyal becerilerin sağlıklı bir toplumun sürdürülmesinde sosyal becerilerin de etkili olduğunu söyler. Sosyal beceriler, başkalarıyla etkileşimi kolaylaştırması açısından hem birey hem de toplum için çok önemlidir. İnsanların sosyal bir varlık olması hem insanın bir özelliği hem de bir gerekliliktir (Şahin, 2022). Hızlı toplumsal değişim nedeniyle bireylerin çok fazla bilgi ve beceriye

ihtiyaç duymalarıdır ve bu bilgi ve becerilerin bir kısmı onların birlikte yaşayabilmelerine bağlıdır (Ekinci Vural, 2006).

Okul öncesi dönem, çocuk gelişiminin her alanında olduğu gibi sosyal becerilerin gelişimi açısından da büyük önem taşır. Zira öğrenilen davranışlar zamanla bireyin doğal davranışlarına dahil olur. Çocuklar davranış, duygu, düşünce ve gelişimsel özellikleri bakımından yetişkinlerden farklılık gösteren, değişime ve yeniliğe açık, son derece alıcı ve benzersiz varlıklardır. Bu nedenle erken çocukluk döneminde uyaranlarla doğrudan yüzleşmelerine olanak tanıyan bir eğitim ortamının oluşturulması çok önemlidir. Çocuğun sağlıklı bir şekilde sosyalleşebilmesi, evde ve okulda alacağı eğitimin kalitesi ile doğru orantılıdır. (Ekinci Vural, 2006). Zamanla, çocuklar sosyal bağlamlarda aktif katılımcılar olarak rollerini üstlenmeye başlar. Eylemleri koordine edebilir ve bir yetişkin veyahut akranla tekrarlanan sosyal deneyimler yoluyla etkileşime girdikleri kişilerle iletişim kurabilir. Onlar, muhtemel davranışlarının veyahut sosyal bağlamlardaki ilişkilerinin bir temsilini oluşturur. (Gül Karaağaç, 2021). Genel olarak, daha fazla sosyal beceriye sahip olmak sosyal olarak faydalıdır ve bir dereceye kadar sosyal olarak arzu edilebilir (Riggio, 1986).

Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik araştırmalar, çocukların akranları ile sağlıklı arkadaşlıklar kurup sürdürmelerinde ve çocukların akranları tarafından kabul edilme oranlarının artmasında sosyal becerilerin önemini ortaya koyar (Jafari, 2021; Özbey & Gürler, 2019; Genel, 2018). Kazanılan sosyal beceriler, çocuğun sosyal etkileşimi sağlamak için akranları, ailesi, öğretmenleri ve çevresiyle olumlu ilişkiler kurmasına temel oluşturur. Çocuklar kendi kültürlerini edinir ve toplumun birer üyesi olur (Boz vd, 2018). Akkök, (2006) çocukların akademik becerilerinin yanı sıra sosyal gelişimlerini de temel alan sosyal beceri eğitiminin çok önemli olduğunu, çocuklara sosyal becerilerin öğretilmesinin çok önemli ve gerekli olduğunu, sosyal beceri eksikliği, çocuğun okuldaki başarısında, sosyal ilişkilerinde ve çevre ile uyumunda bazı sorunlara neden olabileceğini savunur. (Ak. Samancı&Uçan, 2017) Çocukların sosyal becerilerindeki eksiklikler ileriki yaşamlarında toplumsal kabullerini ve kişilerarası ilişkilerini olumsuz etkiler. Sosyal becerilerinin gelişmemesi nedeniyle ilişkilerinde başarılı olamayan çocuklar da kendilerini yalnız ve uyumsuz hisseder (Sarıbaş vd,2020).

Bir çocuğun başkalarına nasıl davrandığı ve başkalarıyla nasıl ilişki kurduğu büyük ölçüde hayatının ilk yıllarında edindiği sosyal becerilere bağlıdır. Paylaşma, bir gruba dahil olma, kantinde bekleme, fırsatları paylaşma ve tek başına çalışma, sorumluluk almaya istekli olma, diğer bireylerin haklarına saygı duyma gibi sosyal becerilerin küçük yaşlardan itibaren kazandırılması çok önemlidir (Jafarık,2020). Çocuğun sosyal beceri edinmesini ve sosyalleşmesini etkileyen birçok faktör vardır. Erken çocukluk döneminde, çocuk okula başlamadan önce, anne baba ve kardeşler, çocuk okula başladığında öğretmenler ve akranlar önemli faktörlerdir. (Saribaş vd, 2020)

Anne babanın gösterdiği sevgi ve ilgi, çocuğun bu yaştaki temel güven duygusunu geliştirir. Çocuk, anne babasıyla ilişkisinde olumlu izlenimlere sahipse, başkalarına da benzer şekilde davranır (Genel, 2018). Bu da sosyal becerilerin gelişimini olumlu yönde etkiler. Anne ile olduğu kadar baba ile olan ilişkinin de çocuğun sosyal gelişiminde büyük etkisi vardır. Babanın çocuğa gösterdiği yakınlık ve şefkat, baba-çocuk ilişkisini güçlendirirken, nefret ve reddetme, gelişime en çok zarar veren davranışlar olarak görülmektedir (Ekinci Vural, 2006). Öte yandan, çocuğun hayatı boyunca sosyal becerilerinin gelişimini belirleyen faktörlerin başında aile gelir. Aile, sevgiyi, paylaşmayı, saygıyı, diğer bireylerle ilişkileri belirlemeyi ve onların hayata karşı tutumlarını şekillendirmeyi kapsar. Toplumda kabul gören iyi ve doğru davranışları benimseme ve sergileme becerisini kazandığınız ilk ve en uzun ömürlü doğal sosyal ağ alan olma özelliğine sahiptir. Ailenin çocuğa yönelik davranışları çocuk üzerinde ömür boyu kalıcı etkiler bırakır. (Yaşar Ekici, 2015). Ayrıca Çocuğun okul öncesi dönemde sosyal becerilerinin gelişmesi için anne-babadan gördüğü destek ve teşvik, çocuğun topluma uyum sağlama şansını daha da artırır. Çocuğun ebeveynlerinden edindiği sosyal beceriler, akranları ve onu doğrudan çevreleyen toplumla olan etkileşimlerine yansır. Çocuk, sosyal becerilerinin çoğunu ve başkalarıyla olan davranışlarını, ilk yıllarında ebeveynleriyle kurduğu temas yoluyla kazanır.

Daha sonra çocuk yaşadığı çevrede akranlarıyla temas kurarak bazı sosyal becerileri öğrenmeye başlar. Müzakere etme, fikrini savunma, paylaşma, oyun grupları kurma becerilerini kazanır. Çocuk okuldayken kendine güvenme, kendini tanıtmaya, başkalarıyla konuşma ve yeni arkadaşlar edinme gibi bazı sosyal

becerileri öğrenir. (Gül Karaağaç,2021) Çevre ile etkileşim, çocuğun akranları, öğretmenleri, aile bireyleri ve çevresindekilerle etkileşimi ile gerçekleşir. (Ak. Orçan, 2018; Karaağaç, 2021) Akran ilişkilerinin çocuklar için olumlu katkıları olduğunu, kişilerarası ilişkilerde kazanılması gereken problem çözme, iş birliği ve iletişim becerileri gibi pek çok becerinin kazanılması ve test edilmesi açısından önemli bir fırsat ağı sağladığını söyler.

G. Sosyal Beceri Eğitimi

Sosyal beceriler, örnek alma ve taklit yoluyla öğrenilebileceği gibi, eğitim sistemi içerisinde planlı ve programlı olarak da öğretilmektedir. (Samancı &Uçan, 2017). Davranışsal yaklaşım, sosyal beceri eksikliğinin davranışın öğrenilememesinden kaynaklandığını vurgular. Başka bir deyişle, kişinin davranış repertuarında herhangi bir sosyal davranış yoktur (MBE, 2006). Bu nedenle, çocuğa toplumla bir arada yaşamasını sağlayacak sosyal becerilerin kazandırılması için farklı teknik ve araçların kullanılması çok önemlidir. Akkök (1996) sosyal becerilerin öğretimi sürecinde dikkat edilmesi gereken noktaları beş başlık altında incelemiştir (Ak. Ekinci Vural, 2006):

1. **Zaman:** Öğrencilerin soru sorduğu, kendini ifade ettiği ve tartıştığı sınıf ortamının sosyal bir ortam olduğunu unutmamalıyız. Birçok bireysel ve sosyal beceriyi onlara kazandırmak mümkündür. Öğrencilerin bu becerileri özümsemeleri ve günlük davranışlarının bir parçası haline gelmeleri adına sosyal becerileri edinmeleri için yeterli zaman ayırmak çok önemlidir.
2. **Tutarlılık:** Çocuklarda sosyal becerilerin gelişiminin ve sürekliliğinin sağlanması için anne babanın ev ortamında tutarlı tutum ve davranışlara sahip olması gerekir. Bu nedenle, ebeveynlerle bu beceriler paylaşılarak onların da ev ortamında benzer tepkiler vermeleri sağlanarak sosyal becerilerin gelişimine yardımcı olunur.
3. **Model Vizyonu:** Öğrencilere yeni bir sosyal beceri kazandırmada önemli olan bir diğer nokta da öğrenciye resim, hikâye, kişi gibi bir modelin gösterilmesidir. Öğretilecek beceri için arkadaşlar çok etkili rol modeller olarak görülmektedir. Özellikle sosyal becerilerin kazandırılmasında

çocuklara en etkili modellerden biri hiç kuşkusuz öğretmen davranışlarıdır.

4. Öğrencinin davranışı hakkında bilgi edinme: Yeni bir sosyal becerinin kazanılması sürecinde öncelikle öğrencinin davranışları hakkında bilgi edinilmesi, daha sonra gerekli düzeltmelerin yapılarak o becerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu üç şekilde yapılır: Öğrenciye düzeltici bilgiler vererek, uygun ve arzu edilen öğrenci davranışlarını ödüllerle pekiştirerek, öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri için bir program hazırlayarak.

5. Ödül: Pekiştireçler, öğrencilerin sosyal bir beceri kazanmalarına yardımcı olur ve bu becerinin gelişimini kolaylaştırır. Ödül yöntemi kullanılırken çocuğun davranış ve eylemleri önceden belirlenmelidir. Ödüller mali veya sosyal ödüller olabileceği gibi öğrencilerin zevk aldığı etkinlikler de olabilir. Ayrıca bu becerileri eğitim programlarının bir parçası olarak sınıf ortamında uygularken, sınıf ortamında eğitim programları kapsamında bu becerileri uygularken modelleme ile rol edinme yöntemleri kullanılabilir.

(Jafarık, 2020), çocukların sosyal becerileri öğrenmelerinde yeterli imkâna sahip olmadıkları için ya da bazı durumlarda sosyal becerilere sahip oldukları halde becerilerini göstermekten korktukları için sosyal becerileri gösteremeyebileceklerini söyler. (MBE, 2006, Ak. Kuzgun ve Ark. 2000; s. 177-178), Cambell ve Siperstein'in belirttiği gibi, öğretmenlerin günlük etkinliklerde sosyal becerileri eğitmek için yapabilecekleri bazı teknikler önermiştir. Bunlar:

1. Gizli müfredatın nasıl çalıştığını görmek için okulda ne yaptığınızı değerlendirmek adına zamanın tahsis edilmesi.
2. Mümkün olduğu kadar çok öğrenci sınıfta kalmalıdır, aksi halde bazı öğrenciler kendilerini dışlanmış hissedebilir.
3. Soruları her öğrenciye göre uyarlamaya çalışmalıdır. Bu sayede bazı öğrencilere kolay, bazılarına zor gelen soruların önüne geçilmiş olacaktır.
4. Öğrencilere düşünmeleri için zaman vermelidir. Öğretmenin düşündüğü kadar hızlı düşünemeyecekleri akılda tutulmalıdır.

5. Öğrencilere hitap ederken isimleriyle çağırılmaya özen gösterin. Herkes gibi, öğrenciler de isimleriyle çağrılmaktan hoşlanırlar.
6. Öğrencilerin cevapları dikkatle dinlenmeli, öğrenci cevabının dikkate alınmadığını hissetmemelidir.
7. Öğrenciler sorunları tartışırken, eleştirel veyahut keşfedici bir bakış açısı değil, destekleyici bir tutum benimseyin.

Çocuklara sosyal beceriler konusunda eğitim vermek, onların topluma uyum sağlamalarına ve bir arada var olmalarına yardımcı olur ve rollerini tam olarak yerine getirmelerini sağlar. Ayrıca çocukların özgüvenlerini ve yeteneklerini geliştirmenin yanı sıra korku ve endişe duymadan öğrenmelerini ve keşfetmelerini sağlar. Çocukların iyi davranışlar konusunda eğitilmeleri yeterli değildir. Daha ziyade, çocukları başka bir kişinin kötü davranışına maruz kaldıklarında nasıl davranacakları ve başkalarına karşı olumsuz veyahut taciz edici davranışlarda bulduklarında ne yapmaları gerektiği konusunda eğitmek önemlidir. Ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocuklara sosyal becerileri öğretme konusunda daha fazla farkındalık kazanmaları, böylece onları daha esnek ve çocukları çekici şekillerde eğitebilmeleri ve öğretebilmeleri için oldukça önemlidir. Öğretmenler ve anne-babalar çocuğa rol model olduklarının farkına varmalı, çocuğa ve çevresindekilere yaklaşımlarında dikkatli olmalıdır. Sosyal beceriler, çocukların gelecekte sağlıklı bir şekilde gelişebilmeleri ve toplumun aktif birer üyesi olabilmeleri için herkesin önem vermesi gereken 21. yüzyılın becerilerinden biridir.

III. LİTERATÜR ÖZETİ

Araştırmanın bu bölümünde yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerin ile ilgili yurtiçi ve yurtdışı yer verilmiştir.

A. Ulusal ve Uluslararası Yaratıcı Düşünme ile İlgili Yapılan Çalışmalar.

1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Aslan (2023) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Stem uygulamalarını sınıfta kullanan öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri ile yaratıcılığa teşvik etme davranışları arasındaki ilişkinin İncelenmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada a ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemi ile farklı şehirlerden katılım sağlayan (338) öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı “Kişisel Bilgi Formu”, “Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği” ve “Yaratıcılığa Teşvik Edici Öğretmen Davranışları İndeksi” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Öğretmenlerin yaratıcılığa teşvik edici öğretmen davranışları indeksi ile öğretmenlik görev süresi, eğitim düzeyi, aldığı STEM eğitim kursu arasındaki ilişkiye bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Öğretmenlerin yaratıcılığa teşvik edici öğretmen davranışları indeksi ile branş arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Okul öncesi öğretmeni olma puanı, bilişim teknolojileri öğretmeni puanına göre daha yüksektir.

Kartal (2023) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Matematik öğretiminde Montessori temelli öğrenme yaklaşımının matematik yeteneğine ve yaratıcı düşünmeye etkisi incelemeyi amaçlamaktadır, Araştırmada Araştırma nicel verilerin nitel veri ile desteklendiği karma araştırma modeli olan açılımlayıcı sıralı desene göre yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 2020-2021 öğretim yılında Rize ili Fındıklı ilçesine bağlı bir ilkokulda öğrenim gören 43 öğrenci oluşturmaktadır. “Torrance Yaratıcı Düşünce Testi”, Erdoğan’ın (2006) Türkçe

'ye çevirip geçerlik ve güvenilirliğini hesapladığı “Erken Matematik Yeteneği Testi (TEMA-3)” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Öğrenci yarı yapılandırılmış görüşme formu” ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda Montessori temelli matematik öğretim modelinin, öğrencilerin matematik yetenekleri ve yaratıcı düşünme becerilerine anlamlı pozitif etkisi olduğu bulunmuştur.

Ramazan Akan (2022) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Hayat bilgisi öğretiminde çocuklar için felsefe (p4c) yaratıcı düşünme becerisi etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcı düşünme becerisine etkisi incelemeyi amaçlamaktadır, Araştırmada karma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Bursa İli Nilüfer İlçesi Akçalar Fahriye Sarayel İlkokulu. Örneklemi ise 3.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır, Toplamda araştırmada 60 öğrenci yer almıştır. "*Torrance Yaratıcı Düşünme Testi'nin A ve B formunun*" uygulama öncesi ve sonrasında uygulanması ile elde edildi kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda Deney ve kontrol gruplarının Torrance Yaratıcı Düşünce Testi sözel/şekilsel son testleri arasında yapılan istatistiksel çalışma sonrasında tüm alt boyutlarda deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Safiye Değirmenci (2021) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimi ve beyin temelli öğrenme tutumu arasındaki ilişkinin incelemeyi amaçlamaktadır, Araştırmada hem ilişkisel bir çalışmadır hem de betimsel tarama çalışmasıdır. Nicel modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'deki okul öncesi öğretmenler. Çalışmaya 21 yaş üstü kadın (n=190) ve erkek (n=128) toplam 318 okul öncesi öğretmeni dâhil edilmiştir. Beyin Temelli Öğrenme Tutum Ölçeği (BTÖT) ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri ölçeği (MYDEÖ) uygulanmıştır. Çalışma öncesinde Bilgilendirilmiş Onam formu, Kişisel Bilgi Formu ile elde edildi kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ve beyin temelli öğrenme puanları arasında pozitif yönde anlamlılık çıkmıştır ($\rho=0.615$, $p<0.001$).

Aral& Can Yaşar(2010) tarafından yapılan araştırmada, okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukların yaratıcı düşünme becerilerini incelemektedir, Araştırmanın Evreni Ankara il merkezindeki ilköğretim okullarına bağlı anaokulları, örneklemi ise bu okullardan rastgele seçilen sekiz okuldaki

anaokullarına devam edenler ve daha önce okul öncesi eğitim almış olanlar oluşturmaktadır, daha önce en az bir yıl okul öncesi eğitim alan (105 çocuk) ve okul öncesi eğitime yeni başlayan (105 çocuk), normal büyüme gösteren ve Bunu alan ve almayan altı yaş arası 210 çocuk dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda okul öncesi eğitim alan çocukların yaratıcı düşünme puanları hiç eğitim almayan çocuklara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$).

Ramazan Akif Güder (2021) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma yaratıcılık eğitimi etkinliklerinin sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme becerilerine etkisi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın Evreni Çanakkale ili ve ilçelerindeki sınıf öğretmenler oluşturmuştur, örnekleme başvuru yapan sınıf öğretmenleri arasından seçilen (13) sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nicel ve nitel (karma) yöntemini kullanılmıştır, "*Torrance Şekilsel ve Sözel Yaratıcılık Testleri ve Görüşme Formu*" kullanılarak veriler toplanmıştır, Araştırmanın sonucunda elde edilen veriler, yarı deneysel yöntemin analizinde SPSS 25.0 paket Programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise; betimsel analiz, ikili karşılaştırmalarda ise Mann Whitney-U analiz teknikleri kullanılmıştır Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin denel işlem öncesi yaratıcı düşünme eğilimleri ile denel işlem sonrası yaratıcı düşünme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Şenem Akanı & Canan Cengiz (2021) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Yaratıcı düşünmeyi konu alan ulusal çalışmalara yönelik betimsel içerik analizi yapmayı amaçlamaktadır. Araştırmada Betimsel içerik analizi modeli kullanılmıştır, araştırmanın örneklemini Türkiye'de 2000-2020 yılları arasında yaratıcı düşünme alanında yayınlanan çalışmalar incelemiştir, toplam (38) yaratıcı düşünmeyi konu alan çalışma içerik analizine dahil edilmiştir, araştırma sonucunda yaratıcı düşünmeyi konu alan çalışmalarda veri toplama aracı olarak en fazla ölçeklerden yararlanıldığı görülmüştür ayrıca yapılan çalışmalar incelendiğinde günümüz dünyasında yeni fikirler ortaya koyma ve geliştirmenin önemiyle birlikte yaratıcı düşünme alanının 2015 yılından itibaren araştırmalara konu olma oranı artmış fakat 2019 ve 2020 yıllarında ise tekrar düşüşe geçtiği görülmüştür.

Eskidemir Meral & Tezel Şahin (2019) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme tutumlarını bazı farklı

değişkenler aracılığıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır, araştırmanın örneklemini okul öncesi eğitim kademesinde görev yapan 160 öğretmen oluşturmuştur; (*Genel bilgi formu*) ve (*yaratıcı düşünmeye yönelik Marmara ölçeği*) kullanılarak veriler toplanmıştır, Araştırma sonucunda Öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir , Ayrıca yaratıcı düşünme, yaş, medeni durum, çocuk doğurma, meslekteki kıdem, her sınıftaki çocuk sayısı, sınıftaki çocukların yaşı ve eğitime katılım arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir.

Tezel Şahin& Remzi Aydın (2021) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri ile Yaratıcı Düşünme Becerilerinin incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nicel araştırma türünün tarama modelinde korelasyonel desende yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara ili, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Pursaklar ve Yenimahalle ilçelerinde bulunan çocuk evlerinde yaşayan 60-72 aylık 50 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Genel Bilgi Formu”, “Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi (TEDİL)” ve “Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT)” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Çocukların yaratıcı düşünme becerileri toplam puanı, akıcılık, başlıkların soyutluğu, erken kapanmaya direnç ve yaratıcı kuvvetler alt boyutlarında ise okul öncesi eğitime devam süresi istatistiksel olarak anlamlı farklılık yaratmamaktadır ($p>0,05$). Orijinallik ve zenginleştirme sıra ortalama puanları arasında okul öncesi eğitime iki yıldır devam eden çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Karasulu Kavuncuoğlu& Güven (2020) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Okul Öncesi Dönem Çocukların Yaratıcılık Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada “İlişkisel Tarama Modeli” kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul’da bulunan bir ilkokulun anasınıfında eğitim alan 60-72 aylık 92 çocuk (47 kız, 45 erkek) oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Torrance Yaratıcı Düşünme Testi ve Problem Çözme Becerisi Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Alfitriyani, Pursitasari& Kurniasih (2020) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, " *Profile of Students' Critical and Creative Thinking Skills*" isimli araştırması, Araştırmada nicel betimsel bir yöntem kullanılmıştır. Araştırmaya katılan katılımcılar, eleştirel düşünme becerisi ölçümü için 108, yaratıcı düşünme becerisi ölçümü için 129 öğrenciden oluşmuştur. Örnek rastgele küme örnekleme ile belirlendi. Bulguların sonuçları, öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinin hala düşük kategoride olduğunu ortaya koydu ve bu da öğrencilerin fen kavramlarını anlama eksikliğini gösteriyor.

Ritter & Mostert (2017) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, " *Enhancement of Creative Thinking Skills Using a Cognitive-Based Creativity Training* " isimli araştırması, Araştırmada Mevcut projenin temel amacı, kısa, alana özgü olmayan bir yaratıcılık eğitimi geliştirmek ve bilimsel olarak test etmektir. Araştırmada bilişsel bir yaklaşım kullanılmıştır, Araştırmanın örneklemini üniversite lisans öğrencileri (N=32) 1,5 saatlik tek seanstan oluşan yaratıcılık eğitimine katılmıştır. Araştırma sonucunda, eğitim ve görev sırası arasında bir etkileşim etkisi bulundu ($F(1, 30) = 31.128, p < .001$)

Ritter, GuId, Crijns & Biekens (2020) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma " *Fostering students' creative thinking skills by means of a one-year creativity training program*" isimli araştırması, Araştırmada Çalışma, denekler arası bir ön-son-test tasarımı kullanmıştır. Katılımcılar ya yaratıcılık eğitimi grubunda ya da kontrol grubundaydı. Araştırmanın örneklemini 2017-2018 arasında 189 öğrenciler 198 öğrenciden 133 öğrenci, 'Uygulamalı Yaratıcılık' başlıklı 5 AKTS'lik (yani 140 saat) bir ders olan yaratıcılık eğitimini takip etmiştir. Araştırma sonucunda, Esneklik için tedavi ve süre arasında önemli bir etkileşim etkisi bulunmuştur.

Zubaidahi , Fuad, Mahanal & Suarsını (2017) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma " *Improving Creative Thinking Skills of Students through Differentiated Science Inquiry Integrated with Mind Map*" isimli araştırması, Bu araştırma, eşdeğer olmayan ön test son test kontrol gruplu desen kullanan yarı deneysel bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini Endonezya'nın Kediri kentindeki üç ortaokula yayılmış üç sınıftan 96 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmanın sonuçları da kız ve erkek öğrenciler arasında yaratıcı düşünme becerilerinde farklılık olduğunu göstermiştir.

Handayani, Rahayu & Agustini (2020) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma "Students' creative thinking skills in biology learning: fluency, flexibility, originality, and elaboration" isimli araştırması, bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin biyoloji öğrenimindeki yaratıcı düşünme becerilerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada özel bir işlem görmeden nicel veriler elde etmek için betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma katılımcıları, Bangkalan Regency'deki dokuz devlet ortaokulunda kayıtlı 189 sekiz sınıf öğrencisiydi. Araştırma Sonuçları, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin, yaratıcı düşünme becerilerinin tüm göstergelerinde hala düşük olduğunu ve özellikle detaylandırma ve yenilikler üretmenin yanı sıra çeşitli yaklaşımlar kullanarak sorunları gidermede yaratıcı olmayan bir kategoriye dahil edildiğini gösterdi. Ancak klasik geçme notu elde edilemese de akıcılıkları diğer göstergelere göre en iyi puanı almıştır.

Gafour& Gafour(2020) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma " Creative Thinking Skills -A Review Article" isimli araştırması, Bu güncel araştırma makalesinin temel amacı, yaratıcılık becerileri hakkında daha fazla bilgi sağlamayı amaçlamıştır. Bu araştırma, kullanılan tarama yöntemine göre bütüncül bir çalışma olarak kabul edilmektedir. İlgili makaleleri belirlemek için yaratıcı düşünme veri tabanı ile ilgili mevcut literatür sistematik olarak gözden geçirildi ve belirlenen ilgili makalelerin gözden geçirilmesiyle desteklendi. Bu araştırmadan, yaratıcılık becerilerinin, fikirlere, problem çözmeye veya eleştirel düşünmeye yenilikçi bir yaklaşım ve analiz yöntemi olarak 21. yüzyılda en çok aranan yaşam ve iş becerileri arasında olduğu sonucuna varabiliriz ve bu beceri geliştirilebilir ve geliştirilebilir. Çeşitli teknikler ve uygulamalar kullanılarak geliştirilmiştir.

B. Ulusal ve Uluslararası Sosyal Becerilerin ile İlgili Yapılan Çalışmalar.

1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Korkut& Özyürek (2023) tarafından yapılan araştırmada, bu çalışmada okul öncesi dönemdeki çocukların zorba-kurban davranışları ile sosyal becerileri

arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada betimsel tarama yöntemleri kullanılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu Karabük ili şehir merkezindeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaşındaki çocuklardan rastlantısal olarak seçilen 25 okul öncesi eğitim kurumundan 150 çocuk oluşturmuştur Araştırma sonucunda çocukların zorba kurban davranışları ve sosyal becerileriyle cinsiyet ve yaşları arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre boyutu puanı ile OSBED Başlangıç Becerileri alt boyut puanı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,290$, $p<0,05$). Buna göre kurban-ocuk davranışları arttıkça başlangıç becerilerinin arttığı bulunmuştur.

elik& Akyol (2022) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş ocukların Sosyal Becerilerinin Ailelerin ocuk Sevme Düzeyleri Açısından incelemeyi amaçlamaktadır, bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Konya il merkezindeki okul öncesi eğitim kurumuna devam 5 ile 6 yaş arasındaki toplam 224 ocuk ile onların ebeveynleri oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi 5-6 yaş çocukların sosyal becerileri ile ebeveynlerin ocuk sevme düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Ceylan & Yiğit alp (2018) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Aile Katılımlı ve Aile Katılımsız Sosyal Beceri Eğitiminin ocukların Sosyal Becerilerine Etkisi incelemeyi amaçlamaktadır, Bu araştırmada ön test - son test - kalıcılık testli kontrol gruplu yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın alışma grubunu, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5 yaş grubundaki toplam 56 ocuk oluşturmuştur Verilerin analizinde kullanılacak yöntemi belirlemek amacıyla öncelikle değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiş; bu amaçla değişkenlerin birim sayılarına en uygun test olan Shapiro Wilk's testinden yararlanılmıştır. Shapiro Wilk's testi sonuçlarına göre değişkenlerin hiç birisinin normal dağılım göstermediği ($p<0,05$) tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda sosyal beceri eğitiminin çocukların sosyal gelişimlerine katkı sağlamıştır.

Karaağaç (2021) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, erken çocukluk döneminde sosyal beceriler, evlilikte bilinçli farkındalık ve ebevenlikte bilinçli farkındalık arasındaki ilişkisi incelemeyi amaçlamaktadır,

bu araştırmada 3-7 yaş arasında ocuk sahibi olan 279 evli ebeveyn katılmıştır. Veri toplama araçları olarak, “Anaokulu ve Anasınıfı Davranış leği”, “Evlilikte Kişilerarası Bilinçli Farkındalık leği” ve “Ebeveynlikte Bilinçli Farkındalık leği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, evlilikte bilinçli farkındalık ile ebeveynlikte bilinçli farkındalık ($r=.51$; $p<.01$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Parsak & Kuzucu (2020) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Ebeveyn Tutumları ile Okul ncesi Dönem ocuklarında Saldırganlık arasındaki ilişkide ocukların Empati ve Sosyal Becerilerinin Rolünü incelemeyi amaçlamaktadır, bu araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmaktadır. Araştırmanın rneklemini İzmir’de Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı anaokullarıyla, ilkokulların anasınıflarında eğitim görmekte olan 210 ocuk oluşturmuştur. Veriler “ocuk Yetiştirme Anketi”, “Duygu Ayarlama leği”, “Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme leği” ve “Ladd Profilet Davranış Değerlendirme leği” olmak üzere dört farklı lme aracıyla toplanmıştır. Sonuçlar, okul öncesi dönem çocuklarının empati ve sosyal becerilerinin ebeveyn tutumları ile saldırganlık arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini göstermiştir.

Deniz (2019) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, ocuk Merkezli Oyun Terapisinin Otizmlilerde ocuklarda Sosyal Becerilerin Gelişimine Etkisi incelemeyi amaçlamaktadır, bu araştırma, ocuk Merkezli Oyun Terapisi’nin otizmlilerde sosyal becerilerin gelişimi üzerindeki etkililiğini belirlemeye yönelik ön test-son test ve deney-kontrol gruplu yarı deneysel bir çalışmadır. Araştırmanın deneysel tasarımına baktığımızda; deney grubunun $n=4$, kontrol grubunun $n=5$ çocuktan oluştuğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgularda, müdahale öncesi deney ve kontrol grubundaki otizmlilerde ocukların OSBP’den aldıkları sosyal beceri puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık ölçülmemiştir. Müdahale sonrası yapılan analizler sonucunda ise deney grubundaki otizmlilerde çocukların sosyal beceri puanlarında, olumlu yönde ve istatistiki açıdan anlamlı düzeyde bir değişim lmlenirken, kontrol grubundaki çocukların sosyal beceri puanlarında pozitif yönde anlamlı bir değişim kaydedilmemiştir.

Kyeğiz & zbey (2019) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Okul ncesi Dönem ocuğu Olan Ebeveynlerin İletişim Becerileri ile

Çocuklarının Sosyal Becerileri ve Problem Davranışları Arasındaki İlişkisi incelemeyi amaçlamaktadır, bu araştırmada “İlişkisel Tarama Modeli” kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında Erzurum ilinin Aziziye, Palandöken ve Yakutiye merkez ilçelerinde bulunan resmi ilköğretim okullarının anasınıfları, bağımsız anaokulları, özel ilköğretim okullarının anasınıfları ve özel anaokullarına devam eden 48-72 aylık çocuklar ve aileleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini evrenden tesadüfi küme örnekleme formülü kullanılarak belirlenmiş 577 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda; ebeveynlerin iletişim becerilerinin, anne-baba değişkeni, annenin öğrenim durumu ve babanın öğrenim durumuna göre farklılık gösterdiği ($p<0.05$); ebeveyn evlilik yılı değişkenine göre ise farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$).

Temel & Türkoğlu (2019) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Yerleşim Yerlerine Göre Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisi incelemeyi amaçlamaktadır, bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Araştırma Konya ili Kadınhanı ilçesine bağlı köylerde, anasınıfına devam eden 140 köy çocuğu ile Konya ili Karatay ilçesinde anasınıfına devam eden 180 çocuk olmak üzere toplam 320 çocuk üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada çocukların sosyal becerilerini belirlemek amacıyla “Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği”, çocuklar ve aileleri ile ilgili bazı bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve anne baba tutumunu belirlemek amacıyla “Anne- Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; anne baba tutumlarından demokratik anne tutumunun, çocukların cinsiyetinin, anne eğitim düzeyinin ve kardeş sayısının kent merkezindeki çocukların sosyal becerileri üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açtığı tespit edilmiştir.

Gürler & Özbey (2018) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma, Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların motivasyon düzeyleri ile sosyal becerileri ve problem davranışları arasındaki ilişkisi incelemeyi amaçlamaktadır, bu araştırmada nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 yılı bahar döneminde Kars il merkezinde yer alan resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarına devam

eden 48-72 aylık tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 304 çocuk oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre çocukların sosyal beceri puanlarıyla motivasyon puanları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunduğu ve çocukların problem davranış puanlarıyla motivasyon puanları arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunduğu saptanmıştır.

Samancı & Uçan (2017) tarafından yapılan çalışmada, bu araştırma, Çocuklarda Sosyal Beceri Eğitimi incelemeyi amaçlamaktadır, bu çalışmada bu çalışmada sosyal beceri, çocuklarda sosyal beceri gelişiminin önemi ve sosyal beceri eğitiminde aile, okul ve çevre faktörlerinin rolü üzerinde durulmuştur.

2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Safutri, Sujati, Mustadi & Ndayisenga (2022) tarafından yapılan çalışmada, bu çalışma "The Effect Of Social Skill And Interpersonal Intelligence On Students' Learning Independence Grade IV Elementary School In Madya, Yogyakarta City " isimli çalışması, bu çalışmanın amacı, Sosyal Beceri ve Kişilerarası Zekanın Öğrencilerin Öğrenme Bağımsızlığına etkisini belirlemiştir. Bu çalışma nicel bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın örneklemini, Tabakalı Rastgele Örnekleme yöntemiyle Yogyakarta ilinin Madya ilçesinde bulunan 273 IV. sınıf öğrencisi oluşturmuştur.

McClelland & Morrison (2003) tarafından yapılan çalışmada, bu çalışma "The emergence of learning-related social skills in preschool children" isimli çalışması, Erken okul başarısı için öğrenmeyle ilgili becerilerin önemini inceleyen bu çalışmalar, öğrenmeyle ilgili becerilerin tutarlı bir yapısının ne zaman ortaya çıktığı ve çocukların öğrenmeyle ilgili becerilerindeki erken farklılıkların nasıl fark edilebileceği sorularını gündeme getirmektedir. bu, özellikle okul öncesi dönemde çocukların öğrenmeyle ilgili sosyal becerilerinin ortaya çıkışını araştıran ilk çalışmaydı. Çalışmada, Kuzey Chicago bölgesindeki altı anaokulundan 200 çocuk eve gönderildi ve 75 aile (veya %37,5) katılmayı kabul etti. 3-4 yaş arası 75 çocuk ve ailelerinden oluşan örneklem iki zaman noktasında incelenmiştir: çocukların 3-4 yaşlarında olduğu okul öncesi yılın kışı (1.Zaman) ve 1 yıl sonraki kış (2.Zaman). İngilizce ana dilleri olmadığı için üç çocuk dışlandı, bu da Zaman 1 veri toplama için örneklem büyüklüğünü 72 yaptı. 2. Zaman'da, bir ailenin başka bir yere taşınması ve üç çocuğun farklı

anaokullarına taşınması ve ebeveynlerinin takip girişimlerine yanıt vermemesi nedeniyle örneklem büyüklüğü 68'di. Araştırma sonuçları 1. Zamandaki her ölçek için varyasyon katsayıları şunlardı: kendini kontrol, %32; işbirliği, %24; iddia, %33; ve ustalık davranışları, %15,2. Zamanda, varyasyon katsayıları şunlardı: kendini kontrol, %26; işbirliği, %21; iddia, %32; ve ustalık davranışları, %18. Bu sonuçlar, Zaman 1'de en fazla değişkenliği gösteren ölçeklerin özdenetim ve iddia olduğunu, ardından işbirliği ve ustalık davranışlarının geldiğini göstermektedir.

Tersi & Matsouka (2020). tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma "Improving social skills through structured playfulness program in preschool children " isimli araştırması, Bu çalışmanın amacı, anaokulunun okul bahçesinde teneffüs saatlerinde okul öncesi (4-6 yaş) çocuklarda yapılandırılmış, oyunlu bir aktivite programının sosyal becerilerin gelişimine etkisini incelemiştir. Katılımcılar, bir Yunan devlet anaokulundan 40 öğrenciydi (26 erkek ve 14 kız). Bunlardan 20'si (20) okul sınıflarına ayrılarak kontrol grubu (KG) ve geri kalan 20'si deney grubu (EG) olarak dört hafta (haftada 2 gün) etkinlik müdahalesi alacak şekilde belirlenmiştir. Sonuçlar, her iki grubun da araştırılan sosyal davranışlarda önemli bir gelişme gösterdiğini göstermiştir. Bununla birlikte, son ölçümde, müdahale çocukları, kontrol grubuna göre dışsallaştırma problemlerinde önemli ölçüde daha fazla gelişme göstermiştir. Bulgular, gelişmekte olan davranış problemlerinin erken teşhisine olan ihtiyacı ve teneffüslerde okul bahçesindeki oyunsal aktivite yapılandırılmış bir programın okul öncesi çocukların sosyal becerilerinin gelişimi üzerindeki olumlu etkisini vurgulamıştır.

Maleki, Chehrzad, Kazemnezhad Leyli, Mardani & Vaismoradi (2019). tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma "Social skills in preschool children from teachers' perspectives " isimli araştırması, bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal beceri düzeylerini öğretmenlerin bakış açısıyla incelemek ve sosyal beceriler ile çocuğun çevresel ve kültürel geçmişi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemi İran'ın Rasht şehrinin okul öncesi merkezlerinde eğitim gören 546 çocuk üzerinde kesitsel bir araştırma yapılmıştır. Çok aşamalı bir küme örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Verilerin analizinde SPSS yazılımı aracılığıyla tanımlayıcı ve çıkarımsal istatistikler kullanılmıştır. Araştırma sonuçları Çocukların büyük çoğunluğunun işbirliği,

girişkenlik, özdenetim ve toplam sosyal beceriler açısından orta düzeyde becerilere sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca, toplam sosyal beceri puanları ile annenin yaşı, annenin eğitim düzeyi, annenin işi, ailenin geliri, öğretmenlik deneyimi ve her sınıftaki çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bildirilmiştir.

Özbey & Köyceğiz (2019) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma "Investigation of the Effect of Social Skills Training on the Motivation Levels of Preschool Children" isimli araştırması, bu çalışmanın amacı, 48-60 aylık 16 çocuğa uygulanan Sosyal Beceri Eğitim Programının çocukların motivasyon düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve Okul Öncesi Çocuklar İçin Ustalık Boyutları Anketi (DMQ18) kullanılmıştır. Çocuklara 14 hafta boyunca haftada iki gün Sosyal Beceri Eğitim Programı uygulandı. Ön test ve son test puanları arasındaki. Araştırma sonuçları, Sosyal Beceri Eğitimi Programını tamamlayan çocukların motivasyon düzeylerinde anlamlı bir fark olduğunu ve programın etkisinin kalıcı olduğunu göstermiştir.

Arslan, Durmuşoğlu-Saltali & Yılmaz (2011) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma "Social skills and emotional and behavioral traits of preschool children " isimli araştırması, bu çalışmanın amacı, okul öncesi çocukların duygusal ve davranışsal özellikleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini (224) 6 yaşındaki çocuk (115 kız, 109 erkek) oluşturmuştur. Veriler Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği kullanılarak toplanmış ve Okul Öncesi Davranışsal ve Duygusal Derecelendirme Ölçeği Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre kişilerarası beceriler ile duygu düzenleme, okula hazır bulunuşluk, sosyal güven ve aile katılımı arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur.

IV. YÖNTEM VE TEKNİKLER

Bu bölümde, Araştırmanın Modeli, Çalışma grubu, Araştırma Süreci, veri Toplama Araçları ele alınmıştır

A. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma okul öncesi çocuklarda yaratıcı düşünme ile sosyal becerileri üzerindeki ilişkisi inceleyeceği için ilişkisel tarama yöntemi modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri için; "iki veya daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeye yönelik çalışmalarda kullanılan bir model", tanımlamasını yapmıştır (Karasar, 2011). İlişkisel inceleme modeline göre bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır.

Birinci Aşaması: Araştırmanın değişkenlerini, yaratıcı düşünme torrance testi puanlarını Bağımsız değişken, Anketi'nden Sosyal Becerileri belirleyen puanlar bağımlı değişkenini oluşturmaktadır.

İkinci Aşaması: Araştırmanın bağımsız değişkenini ise çocuk cinsiyet, anaokulu türü, ebeveynlerin öğrenim durumu, ailenin ekonomik durumu araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır.

Torrance Testi Puanları ve Anketi'nden Sosyal Becerileri belirleyen puanlar bağımlı değişkenini oluşturmaktadır.

B. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu Türkiye'deki 4-6 yaş arası 53 Yemenli çocuklar olan ve Annelerini meydana gelmektedir, bu boyutta çalışma grubu rastgele olarak seçilmiştir.

Çizelge 1. Çalışma Grubundaki Yemenli çocukların demografik özelliklerine ilişkin yüzde-frekans dağılımları

		n	%
Çocuğun yaşı	4 Yaş	3	5,7%
	5 Yaş	21	39,6%
	6 Yaş	29	54,7%
Çocuğun cinsiyeti	Kız	25	47,2%
	Erkek	28	52,8%
Okulun türü	Arap Okulu	17	32,1%
	Türk Okulu	36	67,9%

Çizelge 1.'de Araştırmaya alınan Yemenli çocukların %54,7'si 6 yaşında; %39,6'sı 5 yaşında ve %5,7'si 4 yaşındadır. Yer alan bilgiler incelendiğinde araştırmaya katılanların %52,8'sini erkek, %47,2'ini kız çocuklar oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan Yemenli çocukların %32,1'sinin Arap Okuluna; %67,9'si Türk okuluna gittikleri görülmektedir.

C. Araştırma Süreci

Yapılan çalışma sürecinde yer aldığı için nicel sorular olarak gerçekleştirilmiştir. Torrance Testi çocuklar ile yüz yüze uygulanmaktadır, Torrance Testi her çocukla bir saat almaktadır. Google Form Web uygulaması üzerinden sorular hazırlanarak okul öncesi çocuklar annelerine anket linki sosyal medya aracılığıyla (WhatsApp) ulaştırılmıştır.

D. Veri Toplama Araçları

1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu (4-6) yaş arası çocuklar ve ebeveynleri hakkında bilgi aramak için kullanılacaktır. Bilgilerin elde edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanacaktır. Bu şekilde çocuğun adı, cinsiyeti, yaşı, anaokulu türü, anne-babanın medeni durumu, anne-baba mesleği, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, anne-babanın eğitim durumu, çocuğun aile içindeki düzeni gibi bilgiler yer almaktadır.

2. Torrance Yararıcı Düşünme (A) Ölçeği (TYDÖ)

Dr. E. Paul Torrance, “Yaratıcılığın Babası- ity”, en iyi Torrance Testlerini geliştirmesiyle bilinir. Yararıcı Düşünme (TTCT). TTCT geliştirildi 1966'da Torrance tarafından. 4 kez yeniden boyutlandırılmıştır: 1974, 1984, 1990 ve 1998. (Kim,2006).

Bu test, 1966 yılında Paul Torrance tarafından hazırlanmıştır.Fouad Abu Hatab ve Abdullah Süleyman bunu denedi ve (1976) Mısır ortamında yasallaştırdı. (Okasha & Abdulmajid ,2012) Test, çocukların yenilikçi düşüncesini ölçmeyi amaçlar.Bu test üç aktiviteden oluşur:

Birinci Aktivite: Resmin oluşturulması: Aktivite, sayfanın alt kısmında yer alan kavisli şekle sahip renkli bir kağıttır. Ve ne gerekli Bu renkli kağıdın konunun bir parçası olması için çizebileceği bir nesnenin resmini düşünmek için incelenir. Ve bir isim düşünmek veya Bu fotoğrafın başlığı.

İkinci aktivite: Satırları tamamlamak: Bu aktivite, hiçbir anlamı olmayan ve hiçbir şey ifade etmeyen on eksik formdan oluşur sadecebakarak, Sınava giren kişi, bunu anlatan ilginç bir resim olması için bu şekillere bazı çizgiler eklemelidir. Resimler ilginç bir hikayedir ve her şeklin altında kendisine verilen alana her resim için bir başlık koymak. Bu aktivitenin süresi on dakikadır.

Üçüncü Etkinlik: Çevreler: Bu aktivite 36 daireden oluşmaktadır ve sınava giren kişinin kaç tane resim çizmesi gerekmektedir. Dairelerin her resmin veya çizimin ana parçası olması için mevcut daireleri kullanma Sınava giren kişi satır ekleyebilir veya Dairenin içini veya dışını veya her ikisini birden işaretler veya resmi çizmek için birden fazla daire kullanır ve bu resme bir isim yazar altında. Bu aktivitenin süresi on dakikadır.

Kullanım için testin geçerliliği: Testin stabilitesi, orijinal formunda tekrar test yöntemiyle hesaplanmıştır, burada Torrance, tekrar testlerinin güvenilirliğini test etmek için iki deneme yaptı, kriter ve mevcut durum geçerlikleri yordama geçerliği analizleri gerçekleştirilmiştir. Bütün bu çok yönlü analizler orijinal testin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamlaştırmıştır, (Aslan ,2001 Ak Torrance,1974).

Fouad Ebu Hatab ve Abdullah Süleyman, Mısır ortamında yasallaştırdı Detaylar için 97,0 ve diğer boyutlar (akıcılık, esneklik, özgünlük, derece) için

99.0 arasında değişen kararlılık katsayıları elde etmişlerdir. (Okasha & Abdul Majeed .2012), Fouad Abu Hatab ve Abdullah

Suleiman'dan (1976) uyarlanmıştır. Paul Torrance, testin geçerliliğini birkaç yöntem kullanarak hesapladı: bağıntılı geçerlilik, içerik geçerliliği ve biçimlendirici geçerlilik ve tahmin geçerliliği. ve sürekli araştırma kullandı yaratıcı yetenek çalışmaları da dahil olmak üzere testini genişletmek için yaratıcı insanların kişilik çalışmaları, yaratıcılık eğitim rehberleri, kendi çalışmaları ve diğer literatür alan (Kim,2006 ; Washburn University, 2019; Runco vd,2010).

3. Sosyal Beceri Ölçeği

Sosyal Beceri Ölçeği, aşığıdaki sosyal becerileri ölçmek için Profesör Mahmoud Okasha ve Dr. Eman Abdel Meguid tarafından hazırlanmıştır: Sorumluluk becerisi, vurgu becerisi, öz kontrol becerisi, işbirliği becerisi, empati becerisi, akran iletişimi becerisi .

Ölçülecek becerilerle ilgili cümle seti (36 cümle) idi. Altı beceriyi ölçer (her beceri 6 cümleyle ölçülür), böylece her madde öğrencinin günlük etkileşim sırasında gerçekleştirdiği bir beceriyi temsil eder. Her öğeyi, becerinin farklı kullanım derecelerini temsil eden üç alternatif takip eder: her zaman - bazen - asla. (2) ve (sıfır) arasında üç alternatif üzerinden dağıtılır. Genel ölçek puanı (sıfır ile 72 arasında).

Kullanım için ölçeğin doğrulanması: Ölçek kararlılığı: Test yeniden uygulama yöntemi olan Alpha Cronbach yöntemi kullanılmıştır ve 7.0 ile 8.0 arasında değişmektedir. Testin tekrar uygulanmasıyla stabilite katsayılarının değerleri 8.0 - 9.0 arasında değişmiştir. Ölçek geçerliliği: Ölçek bir grup uzman hakeme sunuldu Kelimenin geçerliliği hakkında en fazla sayıda öneri almak için. Tahkimin sonucu, bazı kelime dağarcığının değiştirilmesiyle ve bazı kelimelerin değiştirilmesiyle sonuçlandı. Numunenin yaşıyla orantılı olarak dilsel formülasyon. Ve kabul edilebilir bir yüzde olan %82'ye varan hakemler arasındaki anlaşma yüzdesinin hesaplanması. Ölçeğin iç tutarlılığı, her bir maddenin puanı ile ait olduğu eksenin puanı arasındaki korelasyon katsayısı hesaplanarak hesaplanmıştır. Daha sonra eksen puanı ile ölçeğin toplam puanı arasındaki korelasyon katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin iç tutarlılığı şu şekilde hesaplanmıştır. Her bir maddenin derecesi ile maddenin ait olduğu eksenin

toplam puanı arasındaki korelasyon katsayılarını hesaplayın ve korelasyon katsayısını hesaplayın Sosyal beceri ölçeği eksenlerinin puanları ile toplam puan arasında: hepsi anlamlıdır (01.0).

E. Verilerin Toplanması

Veriler, yaratıcı düşünmeye yönelik Torrance testinin çalışma örneklemini 4-6 yaş arasındaki Yemenli çocuklarla yüz yüze yapılarak toplanmıştır ve Torrance testi her çocuk için yaklaşık bir saat sürmektedir çünkü çocuklar çoğu zaman araştırmacı bilmemektedir. İnternet üzerinden sosyal beceriler ve kişisel bilgiler içeren bir anket gönderildi. 4-6 yaş arası 59 çocuk, 100 çocuk arasından rastgele özel veri toplamak üzere seçilmiş, 4 anne rızası alındıktan sonra veri topladığı için özür dilemiş, çocuklardan birinin verisi netlik olmadığı için iptal edilmiştir. Çizimleri ve ikinci çocuğun verileri anket gönderilmediği için iptal edilmiş ve bu nedenle 100 çocuktan 53'ünün verileri toplanmıştır.

F. Verilerin Analizi

Çocuklara, TYDT Şekilsel Form A uygulandıktan sonra tüm testler değerlendirilerek puanlamalar TYDT, puanlama kitapçığındaki ölçütlere göre, araştırmacı tarafından yapılmıştır. Şekilsel Formda yer alan her faaliyet için ilgili puan türleri hesaplanmış ve değerlendirme formuna işlenmiştir. Şekilsel Formdan elde edilen puan türleri “Şekilsel Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç” ve Yaratıcı Kuvvetler Listesinde yer alan “Duygusal İfadeler, Hikaye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış Şekillerin Sentezi, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentezi, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Mizah, Hayal Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi” dir. Şekilsel Formda yer alan 18 adet puan türü analizleri ham puanlar üzerinden yapılmıştır. Toplam Şekilsel Yaratıcılık puanı, bu 18 puan türü ayrı ayrı z puanlarına çevrildikten sonra hesaplamaya yapılmıştır. Sosyal becerileri anketinde 6 boyutta ele alınmaktadır. Bu boyutlar; Sorumluluk Becerisi, Pekiştirme Becerisi, Otokontrol Becerisi, İşbirliği Becerisi, Empati Becerisi, Yaşlılarıyla İletişim Becerisidir. Anketin toplamında her bir boyutu ölçmeye yönelik 6 madde olmak üzere toplam 36 madde yer almaktadır. Her bir boyutu

ölçmeye yönelik maddeler anket formunda yer aldıkları numaralarına göre aşağıda verilmiştir:

Sorumluluk Becerisi ölçen maddeler: 1,2,3,4,5,6.

Pekiştirme Becerisi ölçen maddeler:7,8,9,10,11,12.

Otokontrol Becerisi ölçen maddeler:13,14,15,16,17,18.

İşbirliğı Becerisi ölçen maddeler:19,20,21,22,23,24.

Empati Becerisi ölçen maddeler:25,26,27,28,29,30.

Yaşlılarıyla İletişim Becerisi ölçen maddeler:31,32,33,34,35,36.

Sosyal becerileri Anketi 3 dereceli Likert tipi bir anket olup Çocukların anneleri 3'li likert tipi anket maddelerine verdikleri “Büyük oranda uyuyor” ifadesi için 3 puan, “orta derecede uyuyor” ifadesi için 2puan, “az uyuyor” ifadesi için 1 puan, puanlama verilmiştir.

V.ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur.

A. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların cinsiyetlerine göre yaratıcı düşünme ve sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların cinsiyetlerine göre ölçülen Torrance Yaratıcı Düşünme alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 2.'de gösterilmiştir.

Çizelge 2. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Cinsiyetlerine Göre Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Dağılımı

Çocuğun cinsiyeti	N	Ortalama	Std. sapma	U	p
Şekilsel akıcılık	Kız	25 ,06	1,14	339,000	,844
	Erkek	28 -,05	,87		
Şekilsel Orijinallik	Kız	25 -,05	1,09	331,000	,734
	Erkek	28 ,05	,94		
Başlıkların Soyutluğu	Kız	25 ,14	1,06	294,500	,315
	Erkek	28 -,12	,94		
Zenginleştirme	Kız	25 -,02	,97	347,000	,957
	Erkek	28 ,02	1,04		
Erken Kapamaya Direnç	Kız	25 -,19	,81	285,500	,171
	Erkek	28 ,17	1,13		
Yaratıcı Kuvvetler Listesi	Kız	25 -,04	1,07	321,500	,610
	Erkek	28 ,03	,95		
Duygusal İfadeler	Kız	25 -,06	1,01	324,500	,565
	Erkek	28 ,06	1,01		
Hikâye Anlatma	Kız	25 ,06	1,05	318,000	,540
	Erkek	28 -,06	,96		
Hareket veya Faaliyet	Kız	25 -,07	1,13	297,000	,258
	Erkek	28 ,07	,88		
Başlıkların İfade Gücü	Kız	25 ,08	1,23	346,000	,941
	Erkek	28 -,07	,75		

Çizelge 2. (devamı) 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Cinsiyetlerine Göre Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Dağılımı

Çocuğun cinsiyeti	N	Ortalama	Std. sapma	U	p
Tamamlanmamış Şekillerin Sentez	Kız 25	,05	1,15	344,500	,859
	Erkek 28	-,05	,87		
Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez	Kız 25	-,26	,32	298,000	,137
	Erkek 28	,23	1,31		
Alışılmamış Görselleştirme	Kız 25	,06	1,21	337,500	,806
	Erkek 28	-,05	,79		
İçsel Görselleştirme	Kız 25	,03	1,09	342,000	,878
	Erkek 28	-,03	,93		
Sınırları Uzatma veya Geçme	Kız 25	-,12	,83	314,000	,460
	Erkek 28	,11	1,13		
Mizah	Kız 25	-,06	,82	347,000	,945
	Erkek 28	,05	1,15		
Hayal Gücü Zenginliği	Kız 25	,18	1,26	323,000	,610
	Erkek 28	-,16	,68		
Hayal Gücü Renkliliği	Kız 25	-,12	,49	303,000	,291
	Erkek 28	,11	1,30		
Fantezi	Kız 25	-,05	,99	330,500	,610
	Erkek 28	,04	1,02		

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların cinsiyetlerine göre Şekilsel akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Duygusal İfadeler, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış Şekillerin Sentez, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Mizah, Hayal Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi alt ölçeklerine ilişkin elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Bir başka deyişle, kız ve erkek Yemenli çocukların yaratıcılık puanları arasındaki farklar anlamlı bulunamamıştır.

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların cinsiyetlerine göre ölçülen sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 3.'de gösterilmiştir.

Çizelge 3. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Cinsiyetlerine Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı

Çocuğun cinsiyeti		N	Ortalama	Std. sapma	U	P
Sorumluluk Becerisi	Kız	25	2,29	,62	347,500	,964
	Erkek	28	2,39	,38		
Pekiştirme Becerisi	Kız	25	2,30	,51	312,500	,501
	Erkek	28	2,23	,45		
Otokontrol Becerisi	Kız	25	2,09	,34	242,000	,051
	Erkek	28	1,95	,29		
İş birliği Becerisi	Kız	25	2,38	,59	327,000	,678
	Erkek	28	2,51	,39		
Empati Becerisi	Kız	25	2,09	,62	292,000	,297
	Erkek	28	2,30	,38		
Yaşlılarıyla İletişim Becerisi	Kız	25	2,39	,66	327,000	,679
	Erkek	28	2,45	,43		

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların cinsiyetlerine göre sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, işbirliği, empati ve yaşlılarıyla iletişim becerilerine ilişkin ölçülen ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Bir başka deyişle, kız ve erkek Yemenli çocukların sosyal becerileri birbirine benzerdir.

B. Araştırmanın ikinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre yaratıcı düşünme ve sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre ölçülen Torrance yaratıcı düşünme alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 4.'de gösterilmiştir.

Çizelge 4. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Ailelerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Dağılımı

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	p
Şekilsel Akıcılık	Çok İyi	2	-,88	,24	1,972	,373
	İyi	20	,03	,96		
	Orta	31	,04	1,04		
Şekilsel Orijinallik	Çok İyi	2	-,18	,88	1,128	,569
	İyi	20	,10	,83		
	Orta	31	-,05	1,12		
Başlıkların Soyutluğu	Çok İyi	2	,13	,73	2,046	,359
	İyi	20	,20	1,06		
	Orta	31	-,14	,98		
Zenginleştirme	Çok İyi	2	-,07	1,50	,145	,930
	İyi	20	-,05	1,03		
	Orta	31	,04	,99		
Erken Kapamaya Direnç	Çok İyi	2	,54	1,63	1,191	,551
	İyi	20	-,15	,87		
	Orta	31	,06	1,06		
Yaratıcı Kuvvetler Listesi	Çok İyi	2	1,06	1,87	1,354	,508
	İyi	20	,03	1,09		
	Orta	31	-,09	,89		
Duygusal İfadeler	Çok İyi	2	,23	1,13	,453	,797
	İyi	20	,07	1,09		
	Orta	31	-,06	,96		
Hikâye Anlatma	Çok İyi	2	,03	,00	,680	,712
	İyi	20	-,05	1,14		
	Orta	31	,03	,96		
Hareket veya Faaliyet	Çok İyi	2	,07	,98	1,392	,499
	İyi	20	,27	1,29		
	Orta	31	-,18	,75		
Başlıkların İfade Gücü	Çok İyi	2	,00	,00	,645	,725
	İyi	20	,07	,93		
	Orta	31	-,05	1,09		
Tamamlanmamış Şekillerin Sentez	Çok İyi	2	-,33	,00	1,893	,388
	İyi	20	-,25	,35		
	Orta	31	,18	1,25		
Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez	Çok İyi	2	,80	1,63	2,178	,337
	İyi	20	-,06	,74		
	Orta	31	-,01	1,12		
Alışılmamış Görselleştirme	Çok İyi	2	,19	,00	1,247	,536
	İyi	20	,06	1,17		
	Orta	31	-,05	,93		
İçsel Görselleştirme	Çok İyi	2	,03	1,17	,339	,844
	İyi	20	,11	1,07		
	Orta	31	-,08	,97		
Sınırları Uzatma Veya Geçme	Çok İyi	2	-,08	,75	,338	,844
	İyi	20	,00	,86		
	Orta	31	,01	1,12		
Mizah	Çok İyi	2	1,67	1,04	8,016	,018*
	İyi	20	,06	,88		
	Orta	31	-,15	1,00		
Hayal Gücü Zenginliği	Çok İyi	2	,27	,50	1,497	,473
	İyi	20	,13	1,18		
	Orta	31	-,10	,91		
Hayal Gücü Renkliliği	Çok İyi	2	3,10	4,81	1,189	,552
	İyi	20	-,08	,54		
	Orta	31	-,15	,33		
Fantezi	Çok İyi	2	-,38	,00	,878	,645
	İyi	20	-,02	1,09		
	Orta	31	,04	,99		

* $p < 0.05$

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre Şekilsel akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Duygusal İfadeler, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış Şekillerin Sentez, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Hayal Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi alt ölçeklerine ilişkin elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Ancak, mizah alt boyutunda elde edilen puanların 4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılaştığı gözlenmiştir ($p<0.05$). Bulunan bu fark, pos hoc testlerine göre ailesinin gelir durumu çok iyi olan çocukların mizah boyutundaki yaratıcılık puanları ile gelir durumu iyi ve orta olan çocukların puanları arasındadır.

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre ölçülen sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 5.'de gösterilmiştir.

Çizelge 5. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Ailelerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	P
Sorumluluk Becerisi	Çok İyi	2	2,83	,24	2,909	,233
	İyi	20	2,29	,48		
	Orta	31	2,34	,52		
Pekiştirme Becerisi	Çok İyi	2	2,42	,82	,292	,864
	İyi	20	2,26	,49		
	Orta	31	2,26	,46		
Otokontrol Becerisi	Çok İyi	2	2,00	,00	1,897	,387
	İyi	20	1,94	,27		
	Orta	31	2,06	,35		
İş birliği Becerisi	Çok İyi	2	2,67	,24	,346	,841
	İyi	20	2,38	,60		
	Orta	31	2,48	,43		
Empati Becerisi	Çok İyi	2	2,42	,59	1,718	,424
	İyi	20	2,09	,55		
	Orta	31	2,26	,48		
Yaşlılarıyla İletişim Becerisi	Çok İyi	2	2,75	,12	,696	,706
	İyi	20	2,38	,59		
	Orta	31	2,43	,54		

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, iş birliği, empati ve yaşlılarıyla iletişim becerilerine ilişkin ölçülen ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

C. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların babalarının öğrenim durumlarına göre yaratıcı düşünme ve sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların babalarının öğrenim düzeylerine göre ölçülen Torrance yaratıcı düşünme alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 6.'de gösterilmiştir.

Çizelge 6. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Babalarının Öğrenim Düzeylerine Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanları Arasında İlişkisi

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	P
Şekilsel akıcılık	Lise	9	-,11	,87	,124	,989
	Lisans	27	-,01	1,03		
	Yüksek lisans	12	,13	1,11		
	Doktora	5	-,05	1,06		
Şekilsel Orijinallik	Lise	9	-,11	1,26	1,253	,740
	Lisans	27	-,09	,87		
	Yüksek lisans	12	,28	1,14		
	Doktora	5	,01	1,02		
Başlıkların Soyutluğu	Lise	9	,00	,85	1,166	,761
	Lisans	27	,18	1,22		
	Yüksek lisans	12	-,30	,59		
	Doktora	5	-,25	,67		
Zenginleştirme	Lise	9	,12	,82	1,069	,785
	Lisans	27	-,14	,97		
	Yüksek lisans	12	,14	1,07		
	Doktora	5	,21	1,48		
Erken Kapamaya Direnç	Lise	9	,03	,84	2,079	,556
	Lisans	27	,20	1,23		
	Yüksek lisans	12	-,32	,52		
	Doktora	5	-,38	,52		
Yaratıcı Kuvvetler Listesi	Lise	9	,05	,94	1,597	,660
	Lisans	27	,20	1,21		
	Yüksek lisans	12	-,37	,43		
	Doktora	5	-,28	,62		
Duygusal İfadeler	Lise	9	,14	,85	5,555	,135
	Lisans	27	-,10	,98		
	Yüksek lisans	12	-,31	,62		
	Doktora	5	1,03	1,60		

Çizelge 6. (devamı) 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Babalarının Öğrenim Düzeylerine Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanları Arasında İlişkisi

		N	Ortalama	Std. sapma	F^2	P
Hikâye Anlatma	Lise	9	-,24	,93	6,530	,088
	Lisans	27	,31	1,17		
	Yüksek lisans	12	-,38	,43		
	Doktora	5	-,30	,74		
Hareket veya Faaliyet	Lise	9	,60	1,08	6,613	,085
	Lisans	27	,04	1,11		
	Yüksek lisans	12	-,40	,54		
	Doktora	5	-,35	,62		
Başlıkların İfade Gücü	Lise	9	-,05	1,16	5,120	,163
	Lisans	27	,25	,99		
	Yüksek lisans	12	-,45	,74		
	Doktora	5	-,20	1,13		
Tamamlanmamış Şekillerin Sentez	Lise	9	,02	1,06	5,609	,132
	Lisans	27	-,04	,88		
	Yüksek lisans	12	-,33	,00		
	Doktora	5	,94	2,07		
Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez	Lise	9	-,09	,77	,751	,861
	Lisans	27	,12	1,25		
	Yüksek lisans	12	-,16	,67		
	Doktora	5	-,12	,52		
Alışılmamış Görselleştirme	Lise	9	,10	1,07	1,913	,591
	Lisans	27	,10	1,20		
	Yüksek lisans	12	-,09	,55		
	Doktora	5	-,48	,38		
İçsel Görselleştirme	Lise	9	-,15	,80	,252	,969
	Lisans	27	,06	1,11		
	Yüksek lisans	12	,10	1,09		
	Doktora	5	-,30	,45		
Sınırları Uzatma veya Geçme	Lise	9	,15	,92	1,638	,651
	Lisans	27	,12	1,21		
	Yüksek lisans	12	-,26	,65		
	Doktora	5	-,29	,47		
Mizah	Lise	9	,29	1,49	2,262	,520
	Lisans	27	-,04	,91		
	Yüksek lisans	12	,09	,98		
	Doktora	5	-,53	,00		
Hayal Gücü Zenginliği	Lise	9	,16	1,00	4,758	,190
	Lisans	27	,21	1,15		
	Yüksek lisans	12	-,38	,56		
	Doktora	5	-,51	,63		
Hayal Gücü Renkliliği	Lise	9	-,05	,53	1,390	,708
	Lisans	27	,15	1,35		
	Yüksek lisans	12	-,22	,20		
	Doktora	5	-,18	,29		
Fantezi	Lise	9	,01	,83	1,231	,746
	Lisans	27	,15	1,28		
	Yüksek lisans	12	-,28	,34		
	Doktora	5	-,14	,53		

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların babalarının eğitim düzeylerine göre Şekilsel akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Duygusal İfadeler, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış Şekillerin Sentez, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Mizah, Hayal

Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi alt ölçeklerine ilişkin elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların babalarının öğrenim düzeylerine göre ölçülen sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 7.'de gösterilmiştir.

Çizelge 7. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Babalarının Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	P
Sorumluluk Becerisi	Lise	9	2,44	,49	3,429	,330
	Lisans	27	2,35	,48		
	Yüksek lisans	12	2,39	,58		
	Doktora	5	2,02	,49		
Pekiştirme Becerisi	Lise	9	2,50	,36	3,930	,269
	Lisans	27	2,23	,54		
	Yüksek lisans	12	2,28	,35		
	Doktora	5	2,00	,49		
Otokontrol Becerisi	Lise	9	2,11	,24	6,276	,099
	Lisans	27	2,03	,33		
	Yüksek lisans	12	2,01	,39		
	Doktora	5	1,77	,09		
İş birliği Becerisi	Lise	9	2,61	,53	3,520	,318
	Lisans	27	2,44	,54		
	Yüksek lisans	12	2,42	,42		
	Doktora	5	2,30	,43		
Empati Becerisi	Lise	9	2,35	,56	2,210	,530
	Lisans	27	2,22	,50		
	Yüksek lisans	12	2,10	,55		
	Doktora	5	2,10	,42		
Yaşlılarıyla İletişim Becerisi	Lise	9	2,41	,48	,298	,960
	Lisans	27	2,44	,57		
	Yüksek lisans	12	2,42	,58		
	Doktora	5	2,33	,65		

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların babalarının eğitim düzeylerine göre sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, iş birliği, empati ve yaşlılarıyla iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların annelerinin öğrenim durumlarına göre yaratıcı düşünme ve sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların annelerinin öğrenim düzeylerine göre ölçülen Torrance yaratıcı düşünme alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 8.'de gösterilmiştir.

Çizelge 8. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanları Arasında İlişki

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	p
Şekilsel akıcılık	Lise	29	,01	1,07	1,053	,788
	Lisans	18	,10	,93		
	Yüksek lisans	4	-,45	1,08		
	Doktora	2	-,10	,86		
Şekilsel Orijinallik	Lise	29	,01	1,12	1,850	,604
	Lisans	18	-,01	,86		
	Yüksek lisans	4	-,32	1,02		
	Doktora	2	,62	,25		
Başlıkların Soyutluğu	Lise	29	-,06	,83	3,125	,373
	Lisans	18	-,10	1,12		
	Yüksek lisans	4	,56	1,72		
	Doktora	2	,65	,00		
Zenginleştirme	Lise	29	,12	1,08	,815	,846
	Lisans	18	-,18	,86		
	Yüksek lisans	4	-,07	1,18		
	Doktora	2	,09	1,29		
Erken Kapamaya Direnç	Lise	29	-,09	,85	4,919	,178
	Lisans	18	-,16	,80		
	Yüksek lisans	4	,83	2,18		
	Doktora	2	1,12	,81		
Yaratıcı Kuvvetler Listesi	Lise	29	-,02	,79	1,989	,575
	Lisans	18	-,12	1,10		
	Yüksek lisans	4	,15	1,62		
	Doktora	2	1,06	1,87		

Çizelge 8. (devamı) 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanları Arasında İlişki

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	p
Duygusal İfadeler	Lise	29	,14	1,10	2,727	,436
	Lisans	18	-,13	,92		
	Yüksek lisans	4	-,58	,00		
	Doktora	2	,23	1,13		
Hikâye Anlatma	Lise	29	-,14	,68	,913	,822
	Lisans	18	,12	1,23		
	Yüksek lisans	4	,65	1,84		
	Doktora	2	-,38	,59		
Hareket veya Faaliyet	Lise	29	,14	,95	3,200	,362
	Lisans	18	-,17	1,16		
	Yüksek lisans	4	-,28	,69		
	Doktora	2	,07	,98		
Başlıkların İfade Gücü	Lise	29	-,05	,96	2,065	,559
	Lisans	18	,11	1,08		
	Yüksek lisans	4	-,37	1,23		
	Doktora	2	,49	,69		
Tamamlanmamış Şekillerin Sentez	Lise	29	,00	,98	1,209	,751
	Lisans	18	,11	1,19		
	Yüksek lisans	4	-,33	,00		
	Doktora	2	-,33	,00		
Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez	Lise	29	-,11	,64	2,904	,407
	Lisans	18	-,16	,59		
	Yüksek lisans	4	1,09	2,88		
	Doktora	2	,80	1,63		
Alışılmamış Görselleştirme	Lise	29	,05	,93	2,426	,489
	Lisans	18	-,09	1,23		
	Yüksek lisans	4	,19	,69		
	Doktora	2	-,23	,60		
İçsel Görselleştirme	Lise	29	,09	,99	3,228	,358
	Lisans	18	-,24	,94		
	Yüksek lisans	4	,24	1,57		
	Doktora	2	,45	,59		
Sınırları Uzatma veya Geçme	Lise	29	,05	,85	1,475	,688
	Lisans	18	-,20	,84		
	Yüksek lisans	4	,58	2,37		
	Doktora	2	-,08	,75		
Mizah	Lise	29	-,02	,98	3,180	,365
	Lisans	18	-,20	,80		
	Yüksek lisans	4	,57	1,40		
	Doktora	2	,94	2,07		

Çizelge 8. (devamı) 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanları Arasında İlişki

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	p
Hayal Gücü Zenginliği	Lise	29	,04	,91	2,924	,404
	Lisans	18	,04	1,25		
	Yüksek lisans	4	-,61	,35		
	Doktora	2	,27	,50		
Hayal Gücü Renkliliği	Lise	29	-,09	,36	4,430	,219
	Lisans	18	-,16	,54		
	Yüksek lisans	4	-,14	,32		
	Doktora	2	3,10	4,81		
Fantezi	Lise	29	-,05	,62	1,659	,646
	Lisans	18	-,05	1,13		
	Yüksek lisans	4	,80	2,35		
	Doktora	2	-,38	,00		

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların annelerinin eğitim düzeylerine göre Şekilsel akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Duygusal İfadeler, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış Şekillerin Sentez, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Mizah, Hayal Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi alt ölçeklerine ilişkin elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların annelerinin eğitim düzeylerine göre ölçülen sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 9.'de gösterilmiştir.

Çizelge 9. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	P
Sorumluluk Becerisi	Lise	29	2,32	,49	3,957	,266
	Lisans	18	2,26	,55		
	Yüksek lisans	4	2,67	,36		
	Doktora	2	2,75	,35		
Pekiştirme Becerisi	Lise	29	2,28	,47	2,379	,498
	Lisans	18	2,16	,51		
	Yüksek lisans	4	2,46	,28		
	Doktora	2	2,58	,59		

Çizelge .(devamı) 9 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	P
Otokontrol Becerisi	Lise	29	1,99	,28	5,255	,154
	Lisans	18	2,01	,35		
	Yüksek lisans	4	2,33	,30		
	Doktora	2	1,75	,35		
İş birliği Becerisi	Lise	29	2,49	,45	1,067	,785
	Lisans	18	2,35	,61		
	Yüksek lisans	4	2,63	,28		
	Doktora	2	2,42	,12		
Empati Becerisi	Lise	29	2,28	,50	5,721	,126
	Lisans	18	1,98	,51		
	Yüksek lisans	4	2,54	,21		
	Doktora	2	2,33	,71		
Yaşlılarıyla İletişim Becerisi	Lise	29	2,40	,53	1,501	,682
	Lisans	18	2,36	,64		
	Yüksek lisans	4	2,75	,22		
	Doktora	2	2,58	,35		

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların annelerinin eğitim düzeylerine göre sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, iş birliği, empati ve yaşlılarıyla iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

D. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Yemenli çocukların yaşlarına göre yaratıcı düşünme ve sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Yemenli çocukların yaşlarına göre ölçülen Torrance yaratıcı düşünme alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 10.'de gösterilmiştir.

Çizelge 10. 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Yaşlarına Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanlarının Dağılımı

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	p
Şekilsel akıcılık	4 Yaş	3	-,82	1,15	3,757	,153
	5 Yaş	21	-,19	,89		
	6 Yaş	29	,22	1,02		
Şekilsel Orijinallik	4 Yaş	3	-,74	1,04	2,007	,367
	5 Yaş	21	,01	,98		
	6 Yaş	29	,07	1,01		
Başlıkların Soyutluğu	4 Yaş	3	-,73	,00	2,299	,317
	5 Yaş	21	,06	,91		
	6 Yaş	29	,03	1,10		
Zenginleştirme	4 Yaş	3	-,82	1,09	2,053	,358
	5 Yaş	21	,09	1,05		
	6 Yaş	29	,02	,95		
Erken Kapamaya Direnç	4 Yaş	3	-,61	,00	2,017	,365
	5 Yaş	21	-,06	,94		
	6 Yaş	29	,11	1,08		
Yaratıcı Kuvvetler Listesi	4 Yaş	3	-,54	,63	1,791	,408
	5 Yaş	21	,10	,98		
	6 Yaş	29	-,01	1,05		
Duygusal İfadeler	4 Yaş	3	-,04	,93	,101	,951
	5 Yaş	21	,11	1,20		
	6 Yaş	29	-,08	,87		
Hikaye Anlatma	4 Yaş	3	-,80	,00	4,593	,101
	5 Yaş	21	,03	,69		
	6 Yaş	29	,06	1,20		
Hareket veya Faaliyet	4 Yaş	3	-,17	,80	,033	,984
	5 Yaş	21	-,03	,94		
	6 Yaş	29	,04	1,09		
Başlıkların İfade Gücü	4 Yaş	3	-,82	,28	2,518	,284
	5 Yaş	21	,09	1,05		
	6 Yaş	29	,02	,99		
Tamamlanmamış Şekillerin Sentez	4 Yaş	3	-,33	,00	2,198	,333
	5 Yaş	21	-,18	,69		
	6 Yaş	29	,16	1,21		
Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez	4 Yaş	3	-,35	,00	2,078	,354
	5 Yaş	21	,09	,85		
	6 Yaş	29	-,03	1,15		
Alışılmamış Görselleştirme	4 Yaş	3	-,37	,49	,429	,807
	5 Yaş	21	,07	1,04		
	6 Yaş	29	-,01	1,02		

Çizelge 10. (devamı) 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Yaşlarına Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanlarının Dağılımı

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	p
İçsel Görselleştirme	4 Yaş	3	,03	1,43	,626	,731
	5 Yaş	21	-,21	,70		
	6 Yaş	29	,15	1,14		
Sınırları Uzatma veya Geçme	4 Yaş	3	-,26	,61	1,855	,396
	5 Yaş	21	,12	,84		
	6 Yaş	29	-,06	1,14		
Mizah	4 Yaş	3	-,04	,85	,068	,967
	5 Yaş	21	,03	1,18		
	6 Yaş	29	-,02	,90		
Hayal Gücü Zenginliği	4 Yaş	3	-,55	,41	1,729	,421
	5 Yaş	21	,12	,96		
	6 Yaş	29	-,03	1,07		
Hayal Gücü Renkliliği	4 Yaş	3	-,20	,19	,132	,936
	5 Yaş	21	,20	1,50		
	6 Yaş	29	-,13	,45		
Fantezi	4 Yaş	3	-,38	,00	,758	,684
	5 Yaş	21	-,10	,63		
	6 Yaş	29	,11	1,24		

Yemenli çocukların yaşlarına göre Şekilsel akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Duygusal İfadeler, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış Şekillerin Sentez, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Mizah, Hayal Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi alt ölçeklerine ilişkin elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Yemenli Çocukların yaşlarına göre ölçülen sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 11.'de gösterilmiştir.

Çizelge 11. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Yaşlarına Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı

		N	Ortalama	Std. sapma	χ^2	P
Sorumluluk Becerisi	4 Yaş	3	2,00	,58	1,586	,452
	5 Yaş	21	2,40	,42		
	6 Yaş	29	2,33	,55		
Pekiştirme Becerisi	4 Yaş	3	2,39	,63	1,935	,380
	5 Yaş	21	2,36	,46		
	6 Yaş	29	2,18	,48		
Otokontrol Becerisi	4 Yaş	3	1,89	,10	,961	,619
	5 Yaş	21	2,00	,25		
	6 Yaş	29	2,04	,38		
İş birliği Becerisi	4 Yaş	3	2,50	,73	,717	,699
	5 Yaş	21	2,44	,38		
	6 Yaş	29	2,45	,56		
Empati Becerisi	4 Yaş	3	2,39	,35	,684	,710
	5 Yaş	21	2,21	,58		
	6 Yaş	29	2,18	,48		
Yaşlılarıyla İletişim Becerisi	4 Yaş	3	2,44	,54	,727	,695
	5 Yaş	21	2,50	,50		
	6 Yaş	29	2,36	,59		

Yemenli çocukların yaşlarına göre sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, iş birliği, empati ve yaşlılarıyla iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

E. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların okul türüne göre yaratıcı düşünme ve sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların okul türüne göre ölçülen Torrance yaratıcı düşünme alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 12.'de gösterilmiştir.

Çizelge 12. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Okul Türüne Göre Torrance Yaratıcı Düşünme Alt Ölçek Puanlarının Dağılımı

Okulun türü		N	Ortalama	Std. sapma	U	p
Şekilsel akıcılık	Arap okulu	17	-,39	,80	205,000	,054
	Türk okulu	36	,19	1,04		
Şekilsel Orijinallik	Arap okulu	17	-,26	,78	248,500	,272
	Türk okulu	36	,12	1,08		
Başlıkların Soyutluğu	Arap okulu	17	-,06	,95	302,500	,946
	Türk okulu	36	,03	1,03		
Zenginleştirme	Arap okulu	17	-,24	,98	242,500	,224
	Türk okulu	36	,11	1,00		
Erken Kapamaya Direnç	Arap okulu	17	,00	,83	284,500	,625
	Türk okulu	36	,00	1,08		
Yaratıcı Kuvvetler Listesi	Arap okulu	17	-,09	,99	261,500	,395
	Türk okulu	36	,04	1,02		
Duygusal İfadeler	Arap okulu	17	,09	1,28	299,000	,866
	Türk okulu	36	-,04	,86		
Hikâye Anlatma	Arap okulu	17	-,07	,71	295,500	,830
	Türk okulu	36	,03	1,12		
Hareket veya Faaliyet	Arap okulu	17	-,06	,99	290,000	,715
	Türk okulu	36	,03	1,02		
Başlıkların İfade Gücü	Arap okulu	17	-,17	1,08	246,000	,238
	Türk okulu	36	,08	,96		
Tamamlanmamış Şekillerin Sentez	Arap okulu	17	,04	1,05	303,000	,917
	Türk okulu	36	-,02	,99		
Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez	Arap okulu	17	,06	,91	291,500	,657
	Türk okulu	36	-,03	1,05		
Alışılmamış Görselleştirme	Arap okulu	17	-,21	,85	243,000	,185
	Türk okulu	36	,10	1,06		
İçsel Görselleştirme	Arap okulu	17	-,31	,59	252,000	,269
	Türk okulu	36	,15	1,12		
Sınırları Uzatma veya Geçme	Arap okulu	17	-,14	,67	290,500	,734
	Türk okulu	36	,07	1,13		
Mizah	Arap okulu	17	-,18	,82	267,000	,335
	Türk okulu	36	,09	1,07		
Hayal Gücü Zenginliği	Arap okulu	17	-,04	,89	304,500	,976
	Türk okulu	36	,02	1,06		
Hayal Gücü Renkliliği	Arap okulu	17	,19	1,64	291,500	,727
	Türk okulu	36	-,09	,48		
Fantezi	Arap okulu	17	-,17	,46	296,000	,780
	Türk okulu	36	,08	1,17		

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların okul türüne göre Şekilsel akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Duygusal İfadeler, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış Şekillerin Sentez, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Mizah, Hayal Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi alt ölçeklerine ilişkin elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Bir başka deyişle, Arap ve Türk okullarına giden Yemenli çocukların yaratıcılık puanları arasındaki farklar anlamlı bulunamamıştır.

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların okul türüne göre ölçülen sosyal becerileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Mann Whitney U testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 13.'de gösterilmiştir.

Çizelge 13. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Okul Türüne Göre Sosyal Becerilerinin Dağılımı

Okulun türü		N	Ortalama	Std. sapma	U	P
Sorumluluk Becerisi	Arap okulu	17	2,31	,59	302,500	,946
	Türk okulu	36	2,35	,47		
Pekiştirme Becerisi	Arap okulu	17	2,29	,57	274,500	,546
	Türk okulu	36	2,25	,43		
Otokontrol Becerisi	Arap okulu	17	2,04	,34	272,500	,518
	Türk okulu	36	2,00	,31		
İş birliği Becerisi	Arap okulu	17	2,22	,57	193,500	,030*
	Türk okulu	36	2,56	,42		
Empati Becerisi	Arap okulu	17	2,06	,64	255,500	,332
	Türk okulu	36	2,27	,43		
Yaşlılarıyla İletişim Becerisi	Arap okulu	17	2,27	,68	268,000	,465
	Türk okulu	36	2,49	,47		

* $p<0.05$

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların okul türüne göre sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, empati ve yaşlılarıyla iletişim becerilerine ilişkin ölçülen ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Ancak iş birliği becerisi bakımından Türk ve Arap okullarına devam eden Yemenli çocuklar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur($p<0.05$). Bulunan bu farka göre Türk

okullarına giden Yemenli çocukların iş birliği becerilerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların yaratıcı düşünme puanları ile sosyal becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların yaratıcı düşünme puanları ile sosyal becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearman korelasyon katsayısı ile incelenmiş ve sonuçları Çizelge 14.'de gösterilmiştir.

Çizelge 14. . 4-6 Yaş Arasındaki Yemenli Çocukların Yaratıcı Düşünme Puanları İle Sosyal Becerileri Arasındaki İlişki

0		Sorumluluk Becerisi	Pekiştirme Becerisi	Otokontrol Becerisi	İşbirliği Becerisi	Empati Becerisi	Yaşlılarıyla İletişim Becerisi
Şekilsel akıcılık	<i>r</i>	,010	,090	,146	,209	,077	,230
	<i>p</i>	,943	,523	,298	,132	,584	,098
Şekilsel	<i>r</i>	,015	-,026	,080	,111	,071	,115
Örijinallik	<i>p</i>	,917	,851	,571	,428	,611	,414
Başlıkların	<i>r</i>	,144	,170	,187	,174	,107	,121
Soyutluğu	<i>p</i>	,302	,223	,180	,214	,447	,388
Zenginleştirme	<i>r</i>	,171	,150	-,029	,296	,225	,232
	<i>p</i>	,220	,284	,834	,031*	,106	,095
Erken Kapamaya	<i>r</i>	-,009	-,035	-,007	,125	,088	-,081
Direnç	<i>p</i>	,951	,803	,962	,374	,533	,566
Yaratıcı	<i>r</i>	,170	,072	,020	,334	,224	,136
Kuvvetler Listesi	<i>p</i>	,225	,607	,889	,014*	,107	,331
Duygusal	<i>r</i>	,059	,183	-,049	,193	,234	,091
İfadeler	<i>p</i>	,677	,191	,726	,165	,091	,517
Hikâye Anlatma	<i>r</i>	,129	-,058	,215	,189	,183	,157
	<i>p</i>	,356	,680	,122	,175	,189	,260
Hareket veya	<i>r</i>	-,042	-,124	-,046	,205	,208	-,182
Faaliyet	<i>p</i>	,763	,376	,746	,140	,134	,193
Başlıkların İfade	<i>r</i>	,126	,072	,000	,304	,138	,131
Gücü	<i>p</i>	,367	,606	,999	,027	,326	,350
Tamamlanmamış	<i>r</i>	-,095	-,036	,040	-,036	,103	-,061
Şekillerin Sentez	<i>p</i>	,499	,798	,777	,798	,462	,666
Tamamlanmamış	<i>r</i>	,029	-,202	-,225	,017	,003	-,176
Çizgilerin Sentez	<i>p</i>	,838	,148	,105	,904	,985	,208
Alışılmamış	<i>r</i>	,364	,259	,037	,413	,242	,211
Görselleştirme	<i>p</i>	,007*	,061	,792	,002*	,080	,129
İçsel	<i>r</i>	,066	,016	,015	,283	,141	,032
Görselleştirme	<i>p</i>	,636	,911	,913	,040*	,312	,822
Sınırları Uzatma	<i>r</i>	,061	,143	-,113	,357	,123	,107
veya Geçme	<i>p</i>	,662	,307	,419	,009*	,378	,448
Mizah	<i>r</i>	,260	,202	,214	,262	,237	,243
	<i>p</i>	,060	,148	,124	,058	,088	,080
Hayal Gücü	<i>r</i>	,172	,182	,063	,256	,132	,142
Zenginliği	<i>p</i>	,218	,193	,657	,064	,345	,309
Hayal Gücü	<i>r</i>	,125	,198	,043	,265	,421	,171
Renkliliği	<i>p</i>	,374	,154	,757	,055	,002*	,220
Fantezi	<i>r</i>	-,148	-,047	,012	,139	-,053	-,139
	<i>p</i>	,291	,737	,930	,321	,706	,322

* $p < 0.05$

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların Alışılmamış Görselleştirmeye ilişkin yaratıcılık puanları ile sorumluluk becerileri arasında 0.364 olan pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur($p<0.05$). Bir başka deyişle çocukların Alışılmamış Görselleştirmeye ilişkin yaratıcılık puanları artarken sorumluluk becerileri de artmaktadır veya çocukların Alışılmamış Görselleştirmeye ilişkin yaratıcılık puanları azalırken sorumluluk becerileri de azalmaktadır.

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların “Zenginleştirme, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme ve Sınırları Uzatma veya Geçmeye” ilişkin yaratıcılık puanları ile iş birliği becerileri arasında pozitif yönlü orta düzeylerde anlamlı ilişkiler bulunmuştur($p<0.05$). Bir başka deyişle çocukların Zenginleştirme, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme ve Sınırları Uzatma veya Geçmeye ilişkin yaratıcılık puanları artarken iş birliği becerileri de artmaktadır veya çocukların Zenginleştirme, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme ve Sınırları Uzatma veya Geçmeye ilişkin yaratıcılık puanları azalırken iş birliği becerileri de azalmaktadır.

4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların Hayal Gücü Renkliliğine ilişkin yaratıcılık puanları ile empati becerileri arasında 0.421 olan pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur($p<0.05$). Bir başka deyişle çocukların Hayal Gücü Renkliliğine ilişkin yaratıcılık puanları artarken empati becerileri de artmaktadır veya çocukların Hayal Gücü Renkliliğine ilişkin yaratıcılık puanları azalırken empati becerileri de azalmaktadır.

Diğer yaratıcılık boyutları ile sosyal beceriler arasında anlamlı ilişkiler gözlenmemiştir

VI. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarına ve sonuçlara ilişkin tartışmalar sunulmaktadır. Ayrıca araştırma bulguları ışığında önerilere de yer verilmektedir.

A. Sonuç ve Tartışma

1. Araştırmanın Ana Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulguları, Ana problem “4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların yaratıcı düşünme puanları ile sosyal becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusu doğrultusunda değerlendirilmiştir

Araştırma sonucunda, Spearman korelasyon katsayısı ile incelenen sonuçları; 4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların alışılmamış görselleştirmeye ilişkin yaratıcılık puanları ile sorumluluk becerileri arasında 0.364 olan pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur($p<0.05$). Bir başka deyişle çocukların Alışılmamış Görselleştirmeye ilişkin yaratıcılık puanları artarken sorumluluk becerileri de artmaktadır veya çocukların Alışılmamış Görselleştirmeye ilişkin yaratıcılık puanları azalırken sorumluluk becerileri de azalmaktadır.

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların “Zenginleştirme, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme ve Sınırları Uzatma veya Geçmeye” ilişkin yaratıcılık puanları ile işbirliği becerileri arasında pozitif yönlü orta düzeylerde anlamlı ilişkiler bulunmuştur($p<0.05$). Bir başka deyişle çocukların Zenginleştirme, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme ve Sınırları Uzatma veya Geçmeye ilişkin yaratıcılık puanları artarken işbirliği becerileri de artmaktadır veya çocukların Zenginleştirme, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme ve Sınırları Uzatma veya Geçmeye ilişkin yaratıcılık puanları azalırken işbirliği becerileri de azalmaktadır.

4-6 yaş arasındaki Yemenli çocukların Hayal Gücü Renkliliğine ilişkin yaratıcılık puanları ile empati becerileri arasında 0.421 olan pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur($p<0.05$). Bir başka deyişle çocukların Hayal Gücü Renkliliğine ilişkin yaratıcılık puanları artarken empati becerileri de artmaktadır veya çocukların Hayal Gücü Renkliliğine ilişkin yaratıcılık puanları azalırken empati becerileri de azalmaktadır. Diğer yaratıcılık boyutları ile sosyal beceriler arasında anlamlı ilişkiler gözlenmemiştir. Çalışma sonuçlarına benzer bir olarak Kiper (2016) yaptığı araştırma sonuçları göre Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile yaratıcı Şekilsel Toplam Puan arasında anlamlı farklılık göstermiştir ($p<0,05$). Sevgen (2016) Çalışmada anasınıfına devam eden çocuklara yaratıcı drama yoluyla uygulanan sosyal beceri eğitim programının çocukların yaratıcı davranışlarına ve sosyal gelişimlerine etkisinin incelenmesi amaçlamaktadır, Bu araştırmanın sonuçları göre Yaratıcı Drama Eğitim Programı çocukların yaratıcı davranışlarını ve sosyal becerilerini arasında anlamlı fark bulunmuştur, deney grubu Torrance Yaratıcı Düşünme aldıkları akıcılık ve orijinallik puanları ile sosyal beceri aldıkları puanlar program öncesi puanlarına göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

2. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulguları, Birinci alt problem olan “(4-6) yaşları arasındaki Yemenli Çocukların yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerini çocuğun cinsiyeti göre anlamlı fark var mıdır?” sorusu doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, Çocukların Şekilsel Form alt boyutları olan Akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentezi, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme ve Fantezi'den aldıkları puanlar ile cinsiyeti değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırmalarda yaratıcılığın cinsiyete göre anlamlı fark olmadığını gösteren (Aslan,2023; Karaçelik,2022; Mine Uçar 2021; Güven& Karasulu-Kavuncuoğlu,2020; Varki ,2020; Yıldız,2016; Yaşar ve Aral 2010; Öncü ,2003) başka tarafta Ay (2021), yaptığı çalışmada öğrencilerin bilimsel yaratıcılık düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunduğunu belirtmiştir. Tatlı (2017) göre Çocukların yaratıcı düşünme düzeyleri cinsiyete göre farklı olmuştur. Kız katılımcıların

puanlarının daha yüksek gösterilmiştir. Öztunç (1999) tarafından yapılan çalışma sonuçlarına göre kız öğrenciler yaratıcı düşünme düzeyleri daha yüksek puanlar almışlardır. Budak Kaymaz (2022) Araştırmanın sonuçlarını göre Deney grubu çocukların sön testi yaratıcılık şekilsel puan ortalamaları ile cinsiyeti değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Araştırma sonucunda, Çocukların sosyal becerileri alt boyutları olan sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, iş birliği, empati ve yaşlılarıyla iletişim becerilerine ilişkin ölçülen ölçek puanları ile cinsiyeti değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Gürbüz (2017) tarafından yapılan çalışma sonuçlarına göre sosyal becerileri cinsiyete göre anlamlı fark bulunduğunu belirtmemiştir. Arslan (2016) yaptığı araştırma sonuçları ile cinsiyeti değişkeni göre sosyal becerileri anlamlı farklılık göstermemiştir. Hansa Bilek (2011) & Büşra Turan (2013) tarafından yapılan çalışma sonuçlarına göre sosyal becerileri cinsiyete göre anlamlı fark olmamıştır. Ayrıca araştırmalarda sosyal becerileri cinsiyete göre anlamlı fark olmuştur (Kuzu Jafari,2021; Gül Karaağaç ,2021; Atmaca, Akduman & Sarıbaş ,2020; Temel ve Türkoğlu ,2019; Yaşar Ekici,2015

3. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulguları, İkinci alt problem olan “(4-6) yaşı arasındaki Yemenli Çocukların yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerini ailenin ekonomik ve sosyal düzeyi anlamlı fark var mıdır?” sorusu doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, Çocukların Şekilsel Form alt boyutları olan Şekilsel akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Duygusal İfadeler, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış Şekillerin Sentez, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Hayal Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi alt ölçeklerine ilişkin elde edilen puanlar ile ailenin ekonomik ve Sosyal düzeyi arasında anlamlı bir fark ulaşılmamıştır Ayrıca, mizah alt boyutunda elde edilen puanların 4-6 yaş arasındaki Yemenli Çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılaştığı gözlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle ailenin ekonomik ve Sosyal düzeyi yükseldikçe çocukların mizah alt boyutunda puanların olumlu yönde

geliştiği sylenabilir. Yıldız (2016) yaptığı çalışmada öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile Sosyoekonomik düzey değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunduğunu belirtmiştir. Ayrıca ztun (1999) yaptığı çalışmada öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile Sosyoekonomik düzey değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Araştırma sonucunda, çocukların sosyal becerileri alt boyutları olan sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, iş birliği, empati ve yaşıtlarıyla iletişim becerilerine ilişkin ölçülen ölçek puanları ile ailenin ekonomik ve Sosyal düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Yaşar Ekici (2015) okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile ailenin ekonomik ve Sosyal düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki ulaşmamıştır. Kuzu Jafarı (2021) araştırmanın sonuçları sosyo-ekonomik düzeyi üst olan ailelerin çocuklarının, sosyo-ekonomik düzeyi alt olan ebeveynlerin çocuklarından sosyal becerileri alt boyutu sözel Açıklama Becerileri alt boyut puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu göstermiştir. Hansa Bilek (2011) yaptığı araştırma sonuçları ile ailenin ekonomik ve sosyal düzeyi değişkeni göre sosyal becerileri anlamlı farklılık göstermiştir

4. Araştırmanın nc Alt Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulguları, üçüncü alt problem “(4-6) yaşı arasındaki Yemenli ocukların yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerini ebeveynlerin eğitim düzeyi göre anlamlı fark var mıdır?” sorusu doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, çocukların şekilsel Form alt boyutları olan şekilsel akıcılık, şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Duygusal İfadeler, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış şekillerin Sentez, Tamamlanmamış izgilerin Sentez, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Mizah, Hayal Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi aldıkları puanlar ile ebeveynlerin eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Erten Tatlı (2017) yaptığı çalışmada öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile ebeveynlerin eğitim düzey değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Varki (2020) yaptığı çalışma göre yaratıcılık düzeyleri ile

annelerin eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir fark yokmuştur. Öte yandan Ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin de arttığı yapılan çalışmalar ile ortaya çıkmıştır (Budak Kaymaz,2022; Ay ,2021; Tuncer,2017;Yıldız ,2016; Yaşar ve Aral, 2011; Öztunç 1999) Bu araştırmada Üçüncü alt problem “(4-6) yaşları arasındaki Yemenli Çocukların yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerini ebeveynlerin eğitim düzeyi göre anlamlı fark var mıdır?” çalışma grubu sayısı az yüzünden yaratıcılık düzeyleri ile ebeveynlerin eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişkisi olmadığı söylenebilir.

Araştırma sonucunda, Çocukların sosyal becerileri alt boyutları olan sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, iş birliği, empati ve yaşlılarıyla iletişim becerilerine ilişkin ölçülen ölçek puanları ile ebeveynlerin eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Kuzu Jafarı (2021) sosyal beceri düzeyleri ile ebeveynlerin eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark yoktur araştırmayı destekleyen bir sonuca varmıştır. Hansa Bilek (2011) tarafından yapılan çalışma sonuçlarına göre sosyal becerileri ile ebeveynlerin eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir fark olmamıştır. Öte yandan Atmaca, Akduman & Sarıbaş (2020). Tarafından yapılan çalışma sonuçlarına göre sosyal becerileri alt boyutları ortalamaları ile ebeveynlerin eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir fark ulaşmıştır. Yaşar Ekici (2015) okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile anneler eğitim düzeyi değişkeni anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Aynı araştırmada Yaşar Ekici (2015) & Temel ve Türkoğlu (2019) okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile babalar eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki ulaşmamıştır.

5. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulguları, Dördüncü alt problem olan “(4-6) yaşları arasındaki Yemenli Çocukların yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerini çocuğun yaşına göre anlamlı fark var mıdır?” sorusu doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, Çocukların Şekilsel Form alt boyutları Şekilsel akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Duygusal İfadeler, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış

Şekillerin Sentez, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Mizah, Hayal Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi'den aldıkları puanlar ile yaş değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Öncü (2003) yapılan araştırmada yaratıcılık ile çocuğun yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir. Karaçelik (2022) yapılan araştırmada yaratıcılık yaşlarına göre incelendiğinde yaş grupları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Ay (2021), yaptığı çalışmada öğrencilerin bilimsel yaratıcılık düzeyleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunduğunu gözlenmemiştir.

Araştırma sonucunda, Çocukların sosyal becerileri alt boyutları olan sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, iş birliği, empati ve yaşlılarıyla iletişim becerilerine ilişkin ölçülen ölçek puanları ile çocuğun yaşı değişkeni arasında anlamlı bir fark olmamıştır. Kuzu Jafari (2021) & Temel ve Türkoğlu (2019) sosyal beceri düzeyleri ile çocuğun yaşa göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ayrıca Yaşar Ekici (2015) okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile çocuğun cinsiyeti anlamlı bir fark olmuştur. Hansa Bilek (2011) tarafından yapılan çalışmalar da sonuçlarına göre sosyal becerileri yaşa göre anlamlı fark olmuştur.

6. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulguları, Beşinci alt problem “(4-6) yaşı arasındaki Yemenli Çocukların yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerini okul türüne göre anlamlı fark var mıdır?” sorusu doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, Çocukların Şekilsel Form alt boyutları Şekilsel akıcılık, Şekilsel Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme, Erken Kapamaya Direnç, Yaratıcı Kuvvetler Listesi, Duygusal İfadeler, Hikâye Anlatma, Hareket veya Faaliyet, Başlıkların İfade Gücü, Tamamlanmamış Şekillerin Sentez, Tamamlanmamış Çizgilerin Sentez, Alışılmamış Görselleştirme, İçsel Görselleştirme, Sınırları Uzatma veya Geçme, Mizah, Hayal Gücü Zenginliği, Hayal Gücü Renkliliği ve Fantezi'den aldıkları puanlar ile okul türü değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark gözlenmemiştir . Benzer araştırmada Çocukların okudukları okul türleri ile yaratıcı düşünme

yetenekleri arasındaki ilişkisi olup olmadığını bulmaya çalışmıştır, Öztunç (1999) bu araştırmada göre öğrencilerin okudukları okul türleri ile yaratıcı düşünme yetenekleri arasında yapılan testte anlamlı bir ilişki görülmüştür, bu çalışmada devlet okullarında okuyan çocukların aldıkları puanların aritmetik ortalamasından düşük gözlenmiştir.

Araştırma sonucunda, Çocukların sosyal becerileri alt boyutları olan sorumluluk, pekiştirme, otokontrol, empati ve yaşlılarıyla iletişim becerilerine ilişkin ölçülen ölçek puanları ile okul türü değişkeni arasında anlamlı bir fark ulaşılmamıştır. Başka tarafta iş birliği becerisi bakımından Türk ve Arap okullarına devam eden Yemenli çocuklar arasında anlamlı bir fark olmuştur. Bulunan bu farka göre Türk okullarına giden Yemenli çocukların iş birliği becerilerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Ayrıca incelediği yapılan diğer araştırmalarda sosyal beceri alt boyutları ve okul türü değişken bulunmamıştır.

B. Öneriler

Bu başlıkta araştırmanın bulgularından hareketle yapılan tartışmalar ışığında geliştirilen öneriler şu şekildedir:

1. Çocuklarda yaratıcı düşünme becerilerinin ve sosyal becerilerin erken yaşta geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.
2. Yaratıcı ve sosyal becerileri geliştirme kültürü ve bunların toplumun ilerlemesindeki önemi toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılabilir.
3. Genel olarak toplumda ve özellikle ailede sosyal becerilerin ve yaratıcı düşünme becerilerinin önemi konusunda farkındalık yaratabilir.
4. Çocukların yaratıcı düşünme ve sosyal becerilerini geliştirmek için çeşitli etkinlikler (hikâye okumak, oyunculuk, müzik, çeşitli geziler vb.) kullanılabilir.
5. Bir yanda çocuklar ve ebeveynler, diğer yanda çocuklar ve öğretmenler arasında olumlu ve normal bir ilişki kurmak, sosyal becerilerin ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunabilir.
6. Çocukların yaratıcı düşüncelerini geliştiren ve sosyal becerilerinin oluşmasına katkı sağlayan çizgi film programları üretebilir.

7. Benzer çalışmalar 4-6 yaş arasında çocukların ilgili daha geniş örneklem ile yapılabilir.
8. Ebeveynler ve çocuklar, öğretmenler ve çocuklar arasındaki olumlu ilişkilerin, yaratıcı düşünme becerilerini ve sosyal becerileri geliştirmedeki etkisini göstermeye yönelik çalışmalar yapılabilir.
9. Özel ve devlet okullarında, gecekondü ve kentsel alanlarda, ayrıca yabancılar ve Türkler arasında yaratıcı düşünme becerileri ve sosyal beceriler üzerine karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.
10. Ebeveynler arasındaki olumlu ilişkinin sosyal becerilerin ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine etkisine yönelik bir çalışma yapılabilir.
11. Kullanılan dile göre yaratıcı düşünme becerileri ve sosyal beceriler üzerine karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.

VII. KAYNAKLAR

KİTAPLAR

COX, D. (2020). **Yaratıcı düşünme**. Nobel Akademik yayınları.

DE BONO, E. (1995). **De Bono's thinking course**. BBC Books.

WALLAS, G. (1926). **The art of thought**. Jonathan Cape.

MAKALELER

AKFİRAT, F. Ö. (2006). "Sosyal yeterlilik, sosyal beceri ve yaratıcı drama", **Yaratıcı Drama Dergisi**, 1(1), 39-56.

ALFITRIYANI, N., PURSITASARI, I. D., & KURNIASIH, S. (2021). "Profile of students' critical and creative thinking skills", **Advances in Social Science, Education and Humanities Research**, 566, 328-335.

ARAL, N., KANDIR, A., & CAN YAŞAR, M. (2011). "Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim program", **Ya-Pa Yayınları**.

ARSLAN, E., DURMUŞOĞLU-SALTALI, N., & YILMAZ, H. (2011). "Social skills and emotional and behavioral traits of preschool children", **Social Behavior and Personality**, 39(9), 1281-1287. <http://dx.doi.org/10.2224/sbp.2011.39.9.1281>

ASLAN, E. (2001). "Torrance yaratıcı düşünce testini Türkçe versiyonu", **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, 14, 19-40.

ASLAN, E., AKTAN, U. E., & KAMARAJ, U. I. (1997). "Anaokulu eğitimin yaratıcılık ve yaratıcı problem-çözme becerisi üzerindeki etkisi", **M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, 9, 37-48

ATMACA, R. N., AKDUMAN, G. G., & SARIBAŞ, M. Ş. (2020). "Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin bazı demografik

özelliklere göre incelenmesi”, **Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi**, 6(2), 157-173

AYDIN, A. R., & TEZEL ŞAHİN, F. (2021). “Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi”, **Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (Uksad)**, 7(1), 56-77.

BACANLI, H., DOMBAYCI, M. A., DEMİR, M., & TARHAN, S. (2011). “Quadruple thinking: creative thinking”, **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 12, 536-544.

BOZ. M., ULUDAĞ, G., & TOKUÇ, H. (2018). “Aile Katılımlı sosyal beceri oyunlarının okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerine etkisi”, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 38(1), 137-158.

CEYLAN, R., & YİĞİTALP, N. (2018). “Aile katılımlı ve aile katılımsız sosyal beceri eğitiminin çocukların sosyal becerilerine etkisi”, **Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 6(6), 1119-1127

CSIKSZENTMIHALYI, M. (1997). “Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention”, **HarperCollins Publishers**.

ÇELİK, C., & AKYOL, C. (2022). “Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocukların sosyal becerilerinin ailelerin çocuk sevme düzeyleri açısından incelenmesi”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 47, 363-369.

ÇUBUKÇU, Z., & GÜLTEKİN, M. (2006). “İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler”, **Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, 37, 155- 174.

ERAGAMREDDY, N. (2013). “Teaching creative thinking skills”, **International Journal of English Language & Translation Studies**, 1(2), 124-145.

GAFOUR, O. W., & GAFOUR, W. A. (2020). “Creative thinking skills–A review article”, **Journal of Education and e-Learning**, 4(1), 44-58.

GOKALP, M. (2016). “Çocukta yaratıcılık ve yaratıcı çocuk etkinliklerinin “yaratıcılık ve geliştirilmesi” dersinde okul öncesi bölümü

- öğrencilerine olan etkisi (Samsun eğitim fakültesi örneği)”, **Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 5(3), 25-36.
- GÜVEN, Y., & KARASULU-KAVUNCUOĞLU, M. (2020). “Okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, **Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2(1), 37-53.
- HANDAYANI, S. A., RAHAYU, Y. S., & AGUSTINI, R. (2021). “Students’ creative thinking skills in biology learning: fluency, flexibility, originality, and elaboration”, **Journal of Physics: Conference Series**, 1747, 1-11.
- KALI SOYER, M., KESKİNOĞLU, M.Ş. & İME, Y. (2021). “Kişilik özelliklerinin karar verme stilleri ve yaratıcı düşünmeyi yordama düzeyleri”, **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 22(2), 1828-1863. Doi: 10.17679/Inuefd.938650
- KARABEY, B., & YÜRÜMEZOĞLU, K. (2015). “Yaratıcılık ve üstün yetenekliliğin bazı zeka kuramları açısından değerlendirilmesi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, 40, -86 107.
- KARAÇELİK, S. (2022). “Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi”, **Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 6(1), 42-61.
- KELEŞ, E., & ÇEPNİ, S. (2006). “Beyin ve öğrenme”, **Türk Fen Eğitimi Dergisi**, 3(2), 66-82.
- KHUSNIDAKHON, K. (2021). “The importance of enhancing social skills of preschoolers”, **European Scholar Journal**, 2(3), 74-78.
- KIM, K. H. (2006). “Can we trust creativity tests? A review of the Torrance tests of creative thinking (TTCT)”, **Creativity Research Journal**, 18(1), 3-14.
- KORKUT, E. S., & ÖZYÜREK, A. (2023). “Okul öncesi çocuklarda zorba-kurban davranışları ve sosyal beceriler arasındaki ilişkinin incelenmesi”, **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**, 23(58), 157-177

- KÖYCEĞİZ, M. & ÖZBEY, S. (2019). “Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin iletişim becerileri ile çocuklarının sosyal becerileri ve problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi”, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakóltesi Dergisi**, 39(3), 1707-1734.
- MALEKI, M., CHEHRZAD, M. M., KAZEMNEZHAD LEYLI, E., MARDANI, A., & VAISMORADI, M. (2019). “Social skills in preschool children from teachers’ perspectives”, **Children**, 6(5), 64-76.
- MCCLELLAND, M. M., & MORRISON, F. J. (2003). “The emergence of learning-related social skills in preschool children”, **Early Childhood Research Quarterly**, 18(2), 206-224.
- MENEKŐE, B. O. Z., ULUDAğ, G., & TOKUÇ, H. (2018). “Aile katılımlı sosyal beceri oyunlarının okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerine etkisi”, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakóltesi Dergisi**, 38(1), 137-158
- OKASHA, M., & ABDUL MAJEED, A. (2012). “Developing social skills of talented children with school”, **Arab Journal for Developing Excellence**, 4, 115-147.
- ONUR, D., & ZORLU, T. (2017). “Yaratıcılık kavramı ile ilişkili kuramsal yaklaşımlar”, **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, 6(3), 1535-1552.
- ÖNCÜ, T. (2003). “Torrance yaratıcı düşünme testleri-şekil testi aracılığıyla 12-14 yaşları arasındaki çocukların yaratıcılık düzeylerinin yaş ve cinsiyete göre karşılaştırılması”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coęrafya Fakóltesi Dergisi**, 43(1), 221-237.
- ÖZBEY, S., & AKTEMUR GÜRLER, S. (2019). “Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların motivasyon düzeyleri ile sosyal becerileri ve problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi”, **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kólter Eğitim Dergisi**, 8(1), 587-602.
- ÖZBEY, S., & KÖYCEĞİZ, M. (2019). “Investigation of the effect of social skills training on the motivation levels of preschool children”,

International Electronic Journal of Elementary Education, 11(5), 477- 486

PARNES, S. J. (1999). "Programs and courses in creativity", **Encyclopedia of Creativity**, 2, 465-477.

PARSAK, B., & KUZUCU, Y. (2020). "Ebeveyn tutumları ile okul öncesi dönem çocuklarında saldırganlık arasındaki ilişkide çocukların empati ve sosyal becerilerinin rolü", **Humanistic Perspective**, 2(3), 347-374

RIGGIO, R. E. (1986). "Assessment of basic social skills", **Journal of Personality and Social Psychology**, 51(3), 649-660.

RITTER, S. M., & MOSTERT, N. (2017). "Enhancement of creative thinking skills using a Cognitive-Based creativity training", **Journal of Cognitive Enhancement**, 1, 243-253.

RITTER, S. M., GU, X., CRIJNS, M., & BIEKENS, P. (2020). "Fostering students' creative thinking skills by means of a one-year creativity training program", **Plos One**, 15(3), e0229773. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0229773>

SAFUTRI, L. W., SUJATI, H., MUSTADI, A., & NDAYISENGA, J. (2022). "The effect of social skill and interpersonal intelligence on students' learning independence grade iv elementary school in Madya, Yogyakarta city", **Journal of Positive School Psychology**, 6(7), 4454-4460

SAMANCI, O., & UÇAN, Z. (2017). "Çocuklarda sosyal beceri eğitimi", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 21(1), 281-288.

SARIBAŞ, M. Ş, AKDUMAN, G. G., ATMACA, N. R. (2020). "Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin bazı demografik özelliklere göre incelenmesi", **Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi**, 6(2), 157-173.

SOWDEN, P., PRINGLE, A., & GABORA, L. (2015). "The shifting sands of creative thinking: connections to dual process theory", **Thinking and Reasoning**, 21(1), 40-60.

- ŞAHİN, M. K., & AKMAN, B. (2018). “Erken Çocuklar döneminde düşünme becerilerinin gelişimi”, **Milli Eğitim Dergisi**, 47(218), 5-20.
- TEMEL, D., & TÜRKOĞLU, B. (2019).” Yerleşim yerlerine göre anne baba tutumlarının okul öncesi çocukların sosyal becerilerine etkisi”, **Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 39(2), 843-871.
- TERSİ, M & MATSOUKA, O. (2020).” Improving social skills through structured playfulness program in preschool children” **International Journal of Instruction**, 13(3), 259-274
- TORRANCE, E. P. (1962). “Non-test ways of identifying the creatively gifted”, **Gifted Child Quarterly**, 6(3), 71-75.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). “*21st century skills: learning for life in our times*”, **Jossey-Bass**.
- YAKİBOVA, D. (2021). “Methods for enhancing the creative thinking of primary schoolchildren”, **Herald Pedagogiki. Nauka I Praktyka**, 1(1), 247-256.
- YAŞAR EKİCİ, F. (2015). “Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, **Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi**,7(2), -9.
- YAŞAR, M. C., & ARAL, N. (2010). “Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi”, **Kuramsal Eğitimbilim Dergisi**, 3(2), 201-209.
- YEŞİLYURT, E. (2020). “Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme: tüm boyut ve paydaşlarıyla kapsayıcı bir derleme çalışması ”, **OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi**, 15(25), 3874-3915.
- YILDIZ, C., & YILDIZ, T. G. (2021). “Exploring the relationship between creative thinking and scientific process skills of preschool children”, **Thinking Skills and Creativity**, 39, 100795.
- ZUBAİDAH, S., FUAD, N. M., MAHANAL, S., & SUARSINI, E. (2017). “Improving creative thinking skills of students through differentiated science inquiry integrated with mind map”, **Journal of Turkish Science Education**, 14(4), 77-91.

SÖZLÜKLER

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS. (N.d.). *Cambridge Dictionry*. Retrieved July 05, 2023, from <https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/creativity>

TÜRK DİL KURUMU BAŞKANLIĞI. (N.d.). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. Retrieved July 05, 2023, from <https://sozluk.gov.tr/>

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

ROBINSON, S. K. (2006). “Do schools kill creativity [Video]”, TED Conferences.
https://www.ted.com/talks/sir_ken_robinson_do_schools_kill_creativity#t-147667

HERRMANN, N. (2000). “The theory behind the HBDI and whole brain technology. The HBDI Accreditation Process”, Herrmann International. [online]. [Accessed 01 July 2023]. Available from <http://www.incitestrategiesinc.com/docs/TheTheoryBehindHBDI.pdf>.1-3.

TEZLER

ARSLAN, A. (2016). “İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilerinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Giresun Üniversitesi.

ASLAN, B. (2023). “Stem uygulamalarını sınıfta kullanan öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri ile yaratıcılığa teşvik etme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi”,(Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.

AY, F. (2021). “Öğrencilerin yaratıcı düşünme becerileri ve algısal öğrenme stil tercihlerinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Siirt Üniversitesi.

AYAR, A. (2022). “Akıl ve zekâ oyunlarının ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünme, üst bilişsel farkındalık, dikkat ve sosyal beceri

- düzelelerine etkisinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Ege Üniversitesi.
- AYDİN, B. (2020). “Yaratıcı düşünmenin yaratıcı yazmaya etkisi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi.
- BUDAK KAYMAZ, O. (2022). “Dijital oyun prototipleme eğitiminin 10 yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine etkisi”, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Selçuk Üniversitesi.
- TURAN, S. B. (2013). “60-77 Aylar arasındaki okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların matematik yeteneği ile sosyal becerilerinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- ÇELİK, K. (2017). “Üstün Yetenekli Öğrencilerde Yaratıcı Biliş ve Özerk Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi.
- ÇİÇEK, M. (2011). “Stratejik düşüncenin belirleyicileri olarak eleştirel ve yaratıcı düşünce”, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Atatürk Üniversitesi.
- DEARDORFF, D. S. (2005). “An exploratory case study of leadership influences on innovative culture: A descriptive study”, (Doctoral dissertation). University of Phoenix.
- DENİZ, E. A. (2019). “Çocuk merkezli oyun terapisinin otizmlili çocuklarda sosyal becerilerin gelişimine etkisinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- DİLEKÇİ, A. (2021). “21. Yüzyıl becerilerine göre tasarlanan öğretim etkinliklerinin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye etkisi”, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- EKİNCİ VURAL, D. (2006). “Okul öncesi eğitim programındaki duyuşsal ve sosyal becerilere yönelik hedeflere uygun olarak hazırlanan aile katılımlı sosyal beceri eğitimi programının çocuklarda sosyal

becerilerin gelişimine etkisi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi.

ERTEN TATLI, C. (2017). “Çocuklarda yaratıcı düşünme becerilerinin saptanması ve okul psikolojik danışmanlarının farkındalığının incelenmesi”, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Ankara Üniversitesi.

GENAL, S. (2018). “Okul öncesi eğitiminden yararlanan 5-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal yeterlilikleri ile bakış açısı alma becerilerinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

GÜDER, R.A. (2021). “Yaratıcılık eğitimi etkinliklerinin sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme becerilerine etkisi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

GÜL KARAAĞAÇ, Z. (2021). “Erken çocukluk döneminde sosyal becerilerin yordayıcıları olarak evlilikte bilinçli farkındalık ve ebeveynlikte bilinçli farkındalık”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi.

GÜRBÜZ, E. (2017). “Annelerin tutumlarına göre ana sınıflarına devam eden çocukların sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Çağ Üniversitesi.

BİLEK, M. H. (2011). “Okul öncesi dönem çocuklarının ev ile okul ortamındaki sosyal becerilerinin karşılaştırılması”, (Yüksek lisans tezi), Trakya Üniversitesi.

JAFARİ, K. K. (2021). “Erken çocukluk dönemindeki çocukların zekâ düzeyleri ve sosyal becerileri ile ailelerin ebeveynlik ve dijital ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi.

KİPER, S. (2016). “Anaokuluna devam eden 48-71 ay aralığındaki çocukların yaratıcılık düzeyleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişki”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Çağ Üniversitesi.

- KOÇAK, F. (2021). “Yaratıcı düşünme eğilimi ve kariyer tatmini ilişkisinin belirlenmesi yazılım sektörü örneği”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Hitit Üniversitesi.
- KOYUNCUOĞLU, B. (2017). “Anasınıfına devam eden dört beş yaş çocukların yaratıcı düşünme becerilerine duyu eğitim programının etkililiğinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi.
- UÇAR, A. M. (2021). “Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveyn-çocuk okuma etkinlikleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- ÖZEL, Y. (2022). “Yaratıcı düşünme tekniklerine dayalı geliştirilen müdahale programının hemşirelik öğrencilerinin problem çözme ve iletişim becerilerine etkisi”, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- ÖZER, F. (2021). “21. Yüzyıl becerilerinin gelişimini destekleyici fen öğrenme ortamlarının ortaokul öğrencilerinin problem çözme, yaratıcı düşünme becerileri ve kavram öğrenimine etkisinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- ÖZKAFACI, A. (2012). “Annenin çocuk yetiştirme tutumu ile çocuğun sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), İstanbul Arel Üniversitesi.
- ÖZTUNÇ, M. (1999). “Ailenin çocukların yaratıcı düşünme yeteneği üzerindeki etkisi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi.
- POSTOĞLU, B. A. (2020). “Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş yaş çocuklarının sosyal uyum becerileri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), İstanbul Aydın Üniversitesi.
- SEVGEN, M. (2016). “Yaratıcı drama yoluyla çocuklara verilen sosyal beceri eğitiminin anaokulu çocuklarının sosyal gelişimlerine ve yaratıcılıklarına etkisi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

- ŞAHİN, B. (2022). “Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerinin dijital oyun oynama özelliklerine göre incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Maltepe Üniversitesi.
- TOPAÇ, N. (2022). “Şarkı ağırlıklı değerler eğitimi programının (ŞADEP) 5-6 yaş çocuklarının sosyal becerilerine etkisi”, (Yayımlanmamış Doktora tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi.
- TUNCER, B. (2017) “Okul öncesi dönemde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini etkileyen temel faktörler”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi.
- VARKİ, E. (2020). “Öğretmen adaylarının çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri ile yaratıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- YILDIZ, C. (2016). “60-66 Aylık çocukların bakış açısı alma ve yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi.

DİĞER KAYNAKLAR

- KOZBELT, A., BEGHETTO, R. A., & RUNCO, M. A. (2010). “Theories of creativity. In J. C. Kaufman, & R. J. Sternberg (Eds.)” The Cambridge handbook of creativity (pp. 20-47). Cambridge University Press.
- KOZBELT, A., BEGHETTO, R. A., & RUNCO, M. A. (2010). “Theories of creativity. In J. C. Kaufman, & R. J. Sternberg (Eds.)”, The Cambridge handbook of creativity (pp. 20-47). Cambridge University Press.
- PLUCKER, J. A., & RENZULLI, J. S. (1999). “Psychometric approaches to the study of human creativity”, In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of creativity* (pp. 35–61). Cambridge University Press.

EKLER

Ek A. Etik Kurul Onay Bildirimi

Ek B. Sosyal Beceresileri Anket Formu

Ek C. Tydt Eğitim Formu

Ek D. Tydt Uygulama İzin Belgesi

Ek E. Kişisel Belgi Formu

Ek F. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Uygulama Örneği

Ek G. İzinler

Ek A. Etik Kurul Onay Bildirimi

Evrak Tarih ve Sayısı: 02.03.2023-79916

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Etik Kurulu

Sayı : E-45379966-050.06.04-79916
Konu : 28.02.2023 Tarihli 2023-02 Sayılı Etik
Kurul Kararı Hk.

DAĞITIM YERLERİNE

28.02.2023 tarihinde gerçekleşen 2023-02 sayılı Eğitim Bilimleri Etik Kurulu komisyon kararı ekte sunulmaktadır.

Arş. Gör. Baran KİLER
Kurul Sekreteri

Ek:2023-2 Karar Yazısı (4 Sayfa)

Dağıtım:
Sayın Prof. Dr. Erkan IŞIK (Eğitim Bilimleri
Etik Kurulu - Kurul Başkanı)
Sayın Prof. Dr. Elif Yeşim ÜSTÜN (Eğitim
Fakültesi Dekanlığı - Dekan)
Sayın Doç. Dr. Deniz SARIBAŞ (Sınıf
Öğretmenliği Program Başkanlığı - Öğretim
Üyesi)
Sayın Dr. Öğr. Üyesi Murat BALCI (Özel
Eğitim Bölüm Başkanlığı - Öğretim Üyesi)
Sayın Dr. Öğr. Üyesi Çiçek Dilek BAKANAY
(Sınıf Öğretmenliği Program Başkanlığı -
Öğretim Üyesi)
Sayın Özlem ŞENER (Rehberlik ve Psikolojik
Danışmanlık Program Başkanlığı - Öğretim
Görevlisi)
Sayın Dr. Öğr. Üyesi Tülay ÖZDEN
(İlköğretim Matematik Öğretmenliği Program
Başkanlığı - Öğretim Üyesi)
Sayın Vildan SARUHAN (Rehberlik ve
Psikolojik Danışmanlık Program Başkanlığı -
Araştırma Görevlisi)
Sayın Alperen ŞENOL (Rehberlik ve

Belge Doğrulama Kodu : BSA4CRLBB2 Pin Kodu : 69652

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys?>

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL

Telefon : 444 1 428

Web : <http://www.aydin.edu.tr/>

Keş Adresi : iau.yazisleri@iau.hs03.kep.tr

Bilgi için : Baran KİLER

Unvanı : Kurul Sekreteri

Tel No : 4441428

Ek: B. Sosyal Becerileri Anket Formu

Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirmek İçin (Annelere)

Gözlem kartı

Sevgili Anne:

Mevcut kart, çocukların (4-6) başkalarıyla etkileşimde buldukları yılları amaçlamaktadır. Bu kart, çocuğun etrafındakilere yaptığı davranışını yansıtan 34 maddeden oluşmaktadır.

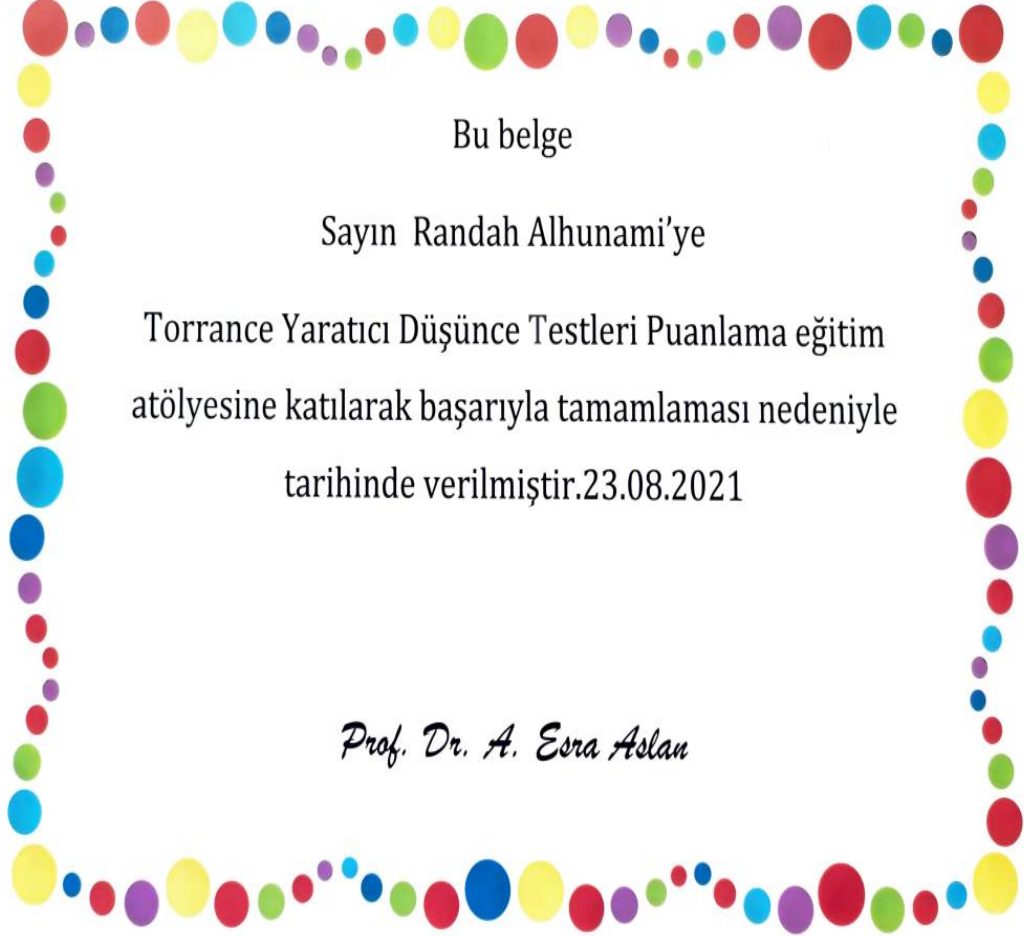
Her maddeyi dikkatlice okumanızı ve ardından aşağıdaki yanıtlardan [Büyük oranda uyuyor (3) orta derecede uyuyor (2) az uyuyor (1)] çocuğunuza uygun yanıtı seçmenizi rica ederim.

Sayı	Maddeler	3	2	1
Sorumluluk Becerisi				
1	Oğlum elbiselerini ve odasını temiz tutmaya özen gösterir.			
2	Oğlum akranlarıyla sorunlarını çözer ve yeni bir oyun gruplarına entegre olur.			
3	Oğlum yardım almadan görevlerini yerine getirmek için çalışır. (kağıtları kesme ve yapıştırma, resimleri boyama, ...)			
4	Oğlum anaokulundaki öğretmenin talimatlarına uyar.			
5	Oğlum kendine güvenir (kıyafetlerini ve ayakkabılarını giyer, yemeğini yer, ...)			
6	Oğlum telefona cevap verir ya da bir telefon görüşmesi olduğunu bana söyler.			
Pekiştirme Becerisi				
1	Oğlum arkadaşlarını över ve ihtiyaç duyulan durumlarda onlara teşekkür eder.			
2	Oğlum, yapmayı istemediği başkalarının taleplerini reddeder. (Bisikletiyle oynarken başka bir çocuk bisikletine binmek ister.)			
3	Oğlum kendisi hakkında iyi bir şekilde bahseder.			
4	Oğlum kendini başkalarına iyi şekilde tanıtır. (Örneğin, adı sorulduğunda cevaplar, yapabileceği beceriler hakkında bahseder, çizimime bakın. vb.)			
5	Oğlum, farklı durumlarda görüşünü özgüvenle ifade eder.			
6	Oğlum bir eziyete maruz kaldığında kendini			

	savunur.			
Otokontrol Becerisi				
1	Oğlum, diğer çocuklarla aynı düşüncede olmadığında düşüncesine bağlı kalır. (Örneğin; bazıları bisikletle oynamak ister ve çocuk küplerle oynamak ister)			
2	Oğlum başkalarının dalga geçmesini görmezden gelir. (Saçın kıvrıcık, bizimle oynayamazsın,)			
3	Oğlum duygularını kontrol eder. (Bazı istekleri reddedildiğinde ağlamaz.)			
4	Oğlum arkadaşlarıyla kavga ederken duygularını kontrol eder.			
5	Eğer biri ona küfrederse, oğlum şikayet eder ve ona cevap vermez.			
6	Çocuğum konuşmasını bitirene kadar kim konuşursa onu dinler.			
İşbirliği Becerisi				
1	Oğlum arkadaşlarıyla etkinliklere ve oyunlara katılır.			
2	Oğlum, çevresindekiler ihtiyaç duyduklarında onlara yardım eder.			
3	Oğlum, arkadaşlarını veya kardeşlerini, istediği işi başarmak için işbirliği yapmaya teşvik eder.			
4	Yavrum bana yardım eder. (Evi toparlamada yardımcı olur, bazı etkinliklere ve kutlamalara hazırlanmanıza yardımcı olur).			
5	Oğlum ihtiyacı olduğunda büyüklerden yardım ister.			
6	Oğlum, ekip içinde kendisinden istenen görevi yerine getirir. (Örneğin, evdeki görevlerin dağıtım sırasında, çocuk görevini yerine getirir – onun görevi yatağını düzenlemesidir-).			
Empati Becerisi				
1	Oğlum başkalarının duygularına ortak olur. (Arkadaşları üzülduğünde üzülür ve onlar sevindiğinde sevinir.)			
2	Arkadaşlarından biri zorbalığa maruz kaldığında oğlum da üzülür. (Grup içinde reddedilmek, ten renginden utanmak, ...)			
3	Çocuğum konuşurken diğer insanların yüz ifadelerini anlar.			
4	Oğlum hasta arkadaşı için üzülür.			
5	Oğlum tek başına oturan ve diğer çocuklara katılmayan bir çocuğu davet etmeye gider.			
6	Oğlum farklı durumlarda akranlarını cesaretlendirir.			
Yaşlılarıyla İletişim Becerisi				
1	Çocuğum diğer çocuklarla birlikteken kendini mutlu hisseder.			

2	Çocuğum arkadaşlarını mutlu etkinliklerde tebrik eder.			
3	Çocuğum farklı sosyal durumlara kolayca entegre olabilir.			
4	Çocuğum başkalarıyla etkileşimdeyken yüz ifadelerini uygun bir şekilde kullanır.			
5	Çocuğum akranlarıyla kolay bir şekilde arkadaş olur.			
6	Çocuğum akranlarını istediğı bir şeye ikna edebilir (futbol oynamak, TV izlemek..)			

Ek: C. Tydt Eğitim Formu

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne

Üniversitenizin Okulöncesi Eğitimi Bölümü Yüksek Lisans programına kayıtlı öğrencilerinizden RANDAH ALHUNAMI Torrance Yaratıcı Düşünce Testleri'ni (sözel ve şekilsel A-B formları) tezinde kullanmak istemektedir. Testlerin Türkçe formu kullanım hakkı sahibi olarak Testlerin Türkçe formunu Sayın RANDAH ALHUNAMI'nin tez çalışması ve bilimsel araştırmaları kapsamında kullanmasında tarafımdan sakınca bulunmamaktadır.

Gereğini emir ve müsaadelerinize arz ederim.

Prof. Dr. A. Esra Aslan
İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa
Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Rehberlik ve Psikolojik Danışma A.B.D.
öğretim üyesi

Ek: E. Kişisel Belgi Formu

	
	Yüksek lisans ☐ Doktora ☐
Ailenin ekonomik durumu	Çok iyi ☐ İyi ☐ Orta ☐ Kötü ☐
Telefon numarası	
E-posta	

Teşekkür ederim

	
EK-3 Tarih: -/ -/ -	
Kişisel bilgi Formu	
"Türkiye'deki 4-6 yaş arası Yemenli çocuklar arasında yaratıcı düşünme ve bunun sosyal becerilerinin gelişmesiyle ilişkisi." Başlıklı Araştırma	
Çocuğun Bilgileri	
Adı Soyadı	
Yaş	4 Yaşında ☐ 5 ☐ 6 ☐
çocuğun cinsiyeti	Kız ☐ Erkek ☐
Anaokulu türü	Arapça anaokulu ☐ Türk anaokulu ☐
Aile Bilgisi	
Babanın Adı	
Annenin Adı	
İkamet adresi	
Babanın Eğitim Seviyesi	Lise ☐ Lisans ☐ Yüksek lisans ☐ Doktora ☐
Annenin Eğitim Seviyesi	Lise ☐ Lisans ☐

Ek F. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Uygulama Örneği

Kod. 4.

RESİMLERLE YARATICI DÜŞÜNME

E. Paul Torrance

ŞEKİLSSEL KİTAPÇIK A

Ad Soyad Jarman

Yaş 6 Cinsiyet erkek

Okul İlkokulu.

Sınıf 1

Şehir İstanbul

Tarih 27.2.2022.

SCHOLASTIC TESTING SERVICE, INC.
480 Meyer Road
Bensenville, IL 60106-1617

Faaliyet 1. RESİM OLUŞTURMA

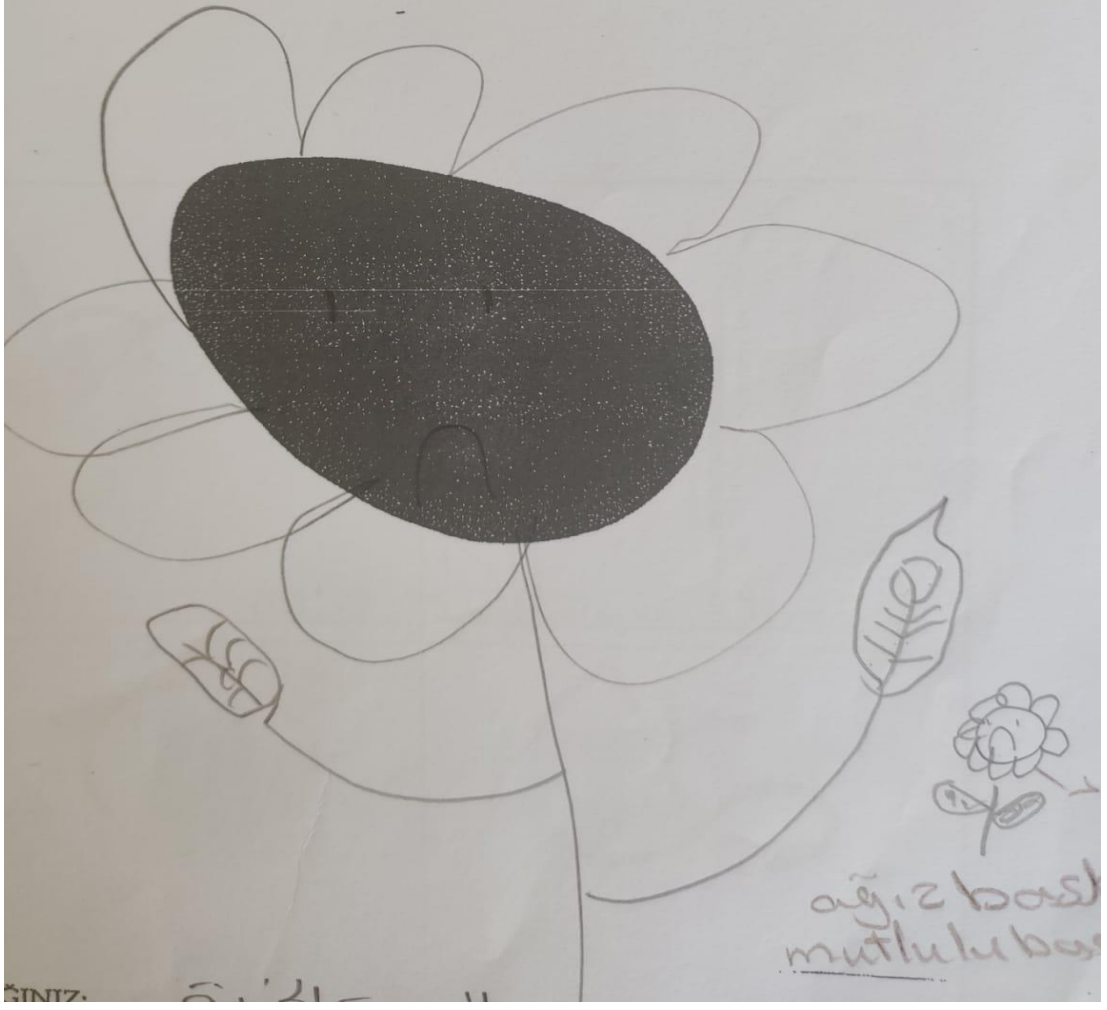
Bir sonraki sayfanın üzerinde eğri bir şekil bulunmaktadır. Bu şekil bir parçasını oluşturacak şekilde bir nesne ya da bir obje çizmeyi düşününüz.

Başkalarının düşünemeyeceği bir resim çizmeye çalışınız. İlk fikirlerinize yenilerini ilave ederek resminizin olabildiği kadar ilginç ve heyecan verici bir hikâye anlatmasına çalışınız.

Resmi bitirdiğinizde sayfanın altındaki satıra resminiz için bir başlık ya da bir isim yazınız. Mümkün olduğunca alışılmadık ve akıllıca bir başlık olmasına gayret gösteriniz. İsmi, resminizin hikâyesini anlatmaya yardım etmesi için kullanınız.

ASTIR
Mev
den

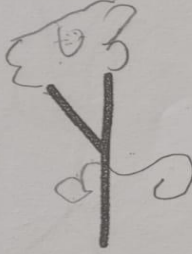

mutşuz
arda. Bir çiçek mutşaz

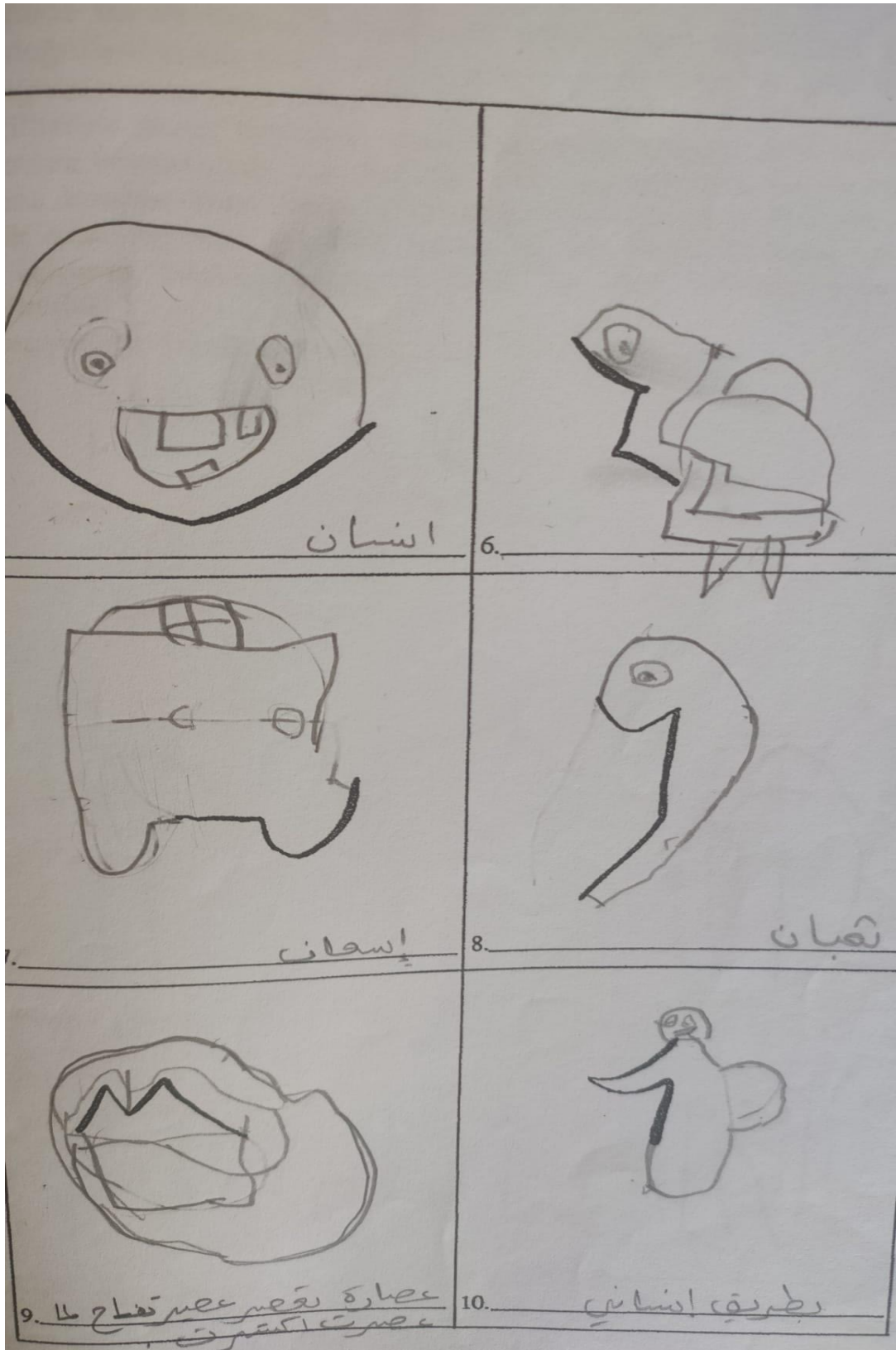

ağız bas
mutlulu bas

Faaliyet 2. RESİM TAMAMLAMA

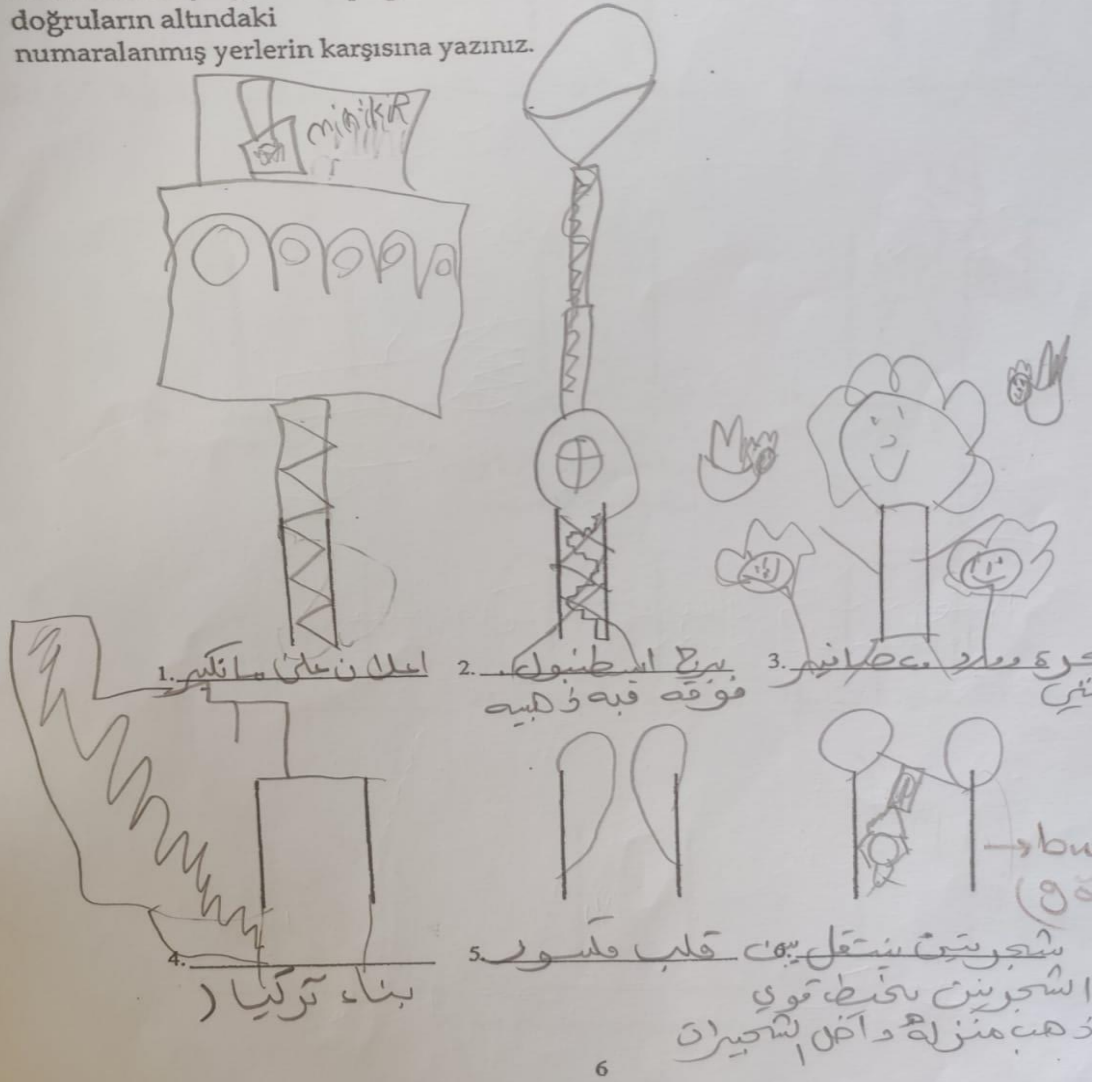
Bu ve bunun arkasındaki sayfada bitmemiş şekillere çizgiler katarak ilginç resimler veya nesnelere yapabilirsiniz. Ve yine başkalarının düşünemeyeceği şekiller ve nesnelere düşünmeye çalışınız. İlk fikirlerinize ilaveler yaparak resminizin ilginç ve bütün bir hikâye anlatmasına çalışınız. Her şekliniz için ilginç bir başlık düşününüz ve her resmin altındaki numaranın yanındaki çizgi üzerine yazınız.

	
1. بيتزا الليمون	2. وردة العطر الورد
	
3. موزة ريبون	4. الأحياء البرية الحيوانات القوية

Faaliyet 3. DOĞRULAR

On dakika içinde bu ve bunun arkasındaki sayfalardaki ikişer ikişer yan yana konmuş düz doğrulardan kaç tane resim veya nesne yapabileceğinizi görünüz. Doğru çiftleri yapacağınız resmin veya nesnenin ana parçası olmalıdır. Resminizi yapabilmek için doğru çiftlerine mum boyalarla veya kalemizle çizgiler ilave edebilirsiniz. Yapacağınız resmi tamamlamak için, yan yana konmuş doğruların arasına üzerine ya da dış tarafına kısacası istediğiniz yerine çizgiler katılabilirsiniz. Elinizden geldiği kadar değişik nesnelere veya resimlere yapınız ve her birisinin ilginç bir hikâyeye anlatmasına çalışınız. Yaptığınız her resim için bir başlık bulunuz ve bu başlığı doğruların altındaki numaralanmış yerlerin karşısına yazınız.

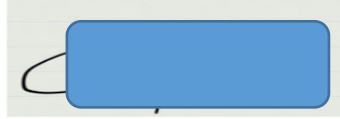

Permission to use the measure of social skills

The student, Randah| Abdo, was given approval to use the (social skills scale), which was modified into a note card to assess the social skills of children (for mothers) under my personal supervision. Accordingly, the student Randa can use the scale developed by us in her master's thesis entitled:

(The relationship between creative thinking and social skills in Yemeni children aged 4-6 years in Turkey).

Prof. Dr. Mahmoud Okasha

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Ad-Soyadı: Randah Abdo Mohammed Naji AL-HUNAMİ

ÖĞRENİM DURUMU:

Yüksek Lisans 2023, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Lisans Eğitimi: 2019, İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul
Öncesi Öğretmenliği

BİLİMSEL YAYINLAR ve ÇALIŞMALAR

Sözlü Sunum: Randah ALHUNAMİ " 6.INTERNATIONAL SOCIAL
SCIENCES AND INNOVATION CONGRESS" 25-26 FEBRUARY
2023 in ANKARA.

